

Eveniment cu ample și bogate semnificații, deschizător de noi perspective pentru prietenia și cooperarea româno-franceză, pentru continuarea politicii de destindere, securitate și pace în Europa și în întreaga lume

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU ÎN FRANȚA

(comentariu în paginile 2-3)

31

ANUL XXIX (1312)
31 IULIE 1980

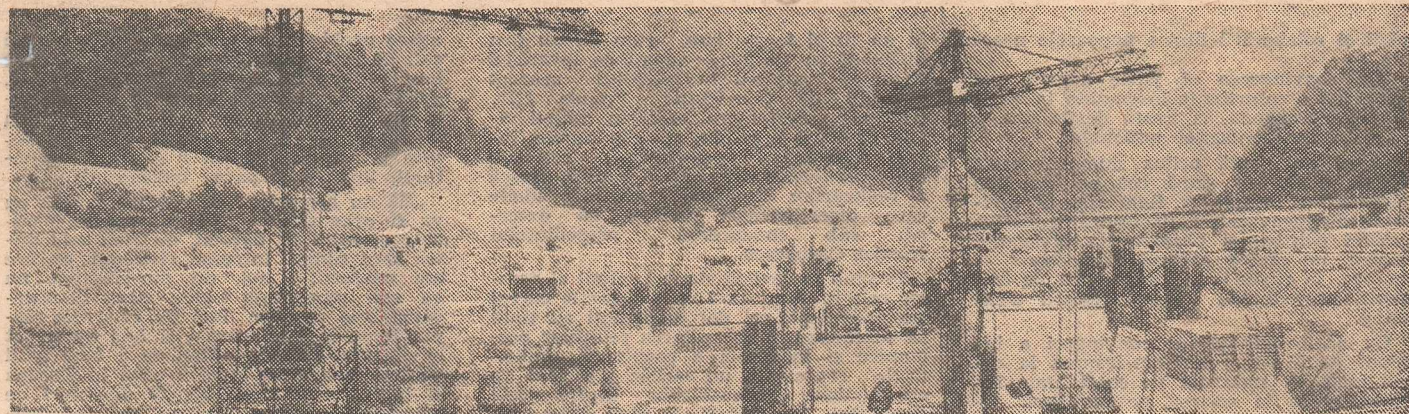
Flacăra

Săptăminal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

*Pentru revista „Flacăra” și
cititorii ei, cu simpatie*

*Elodie
Coculescu*

Fotografie de GH. AMUZA

Castelele solare ale Carpaților

Este anul 15 al bătăliei energetice din Munții Lotrului.

Primii constructori ai celei mai mari hidrocentrale de pe râurile interioare din România — marea centrală electrică subterană de la Ciunget, cu o putere instalată de 510 MW — au escaladat acești munți în iarna lui 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului. În ziua de 15 decembrie al aceluiași an se inaugura construcția hidroenergetică de pe Lotru, prin ridicarea a două barăci, în două sate de pe valea superioară a râului: Voineasa și Mălaia.

Evenimentul se petrecea într-o lume străveche, o lume frumoasă, dar de o sumbră incremenire, o lume ce încă, își amintesc constructorii, își conserva aerul ancestral, scotocindu-și clipele vieții pe firul fusului răsucit din furcă, iar distanțele în pasul turmelor de mioare. Voineasa era un rai pastoral, Mălaia era un rai pastoral, localnici erau (cum mai sint și azi, ciți mai sint ai locului, lângă cei foarte mulți veniți de aiurea) o spiță mândră a marginenilor transilvăni, ce, rostuindu-se printre vilcenii, adoptându-le perfectul simplu, nu renunțaseră la tichia neagră din creștet, nici la straiul alb-negru de o

cemntitate sacerdotală. O lume bătrână, trăind în armonie cu natura, rivalizând în virstă cu ea, fiindcă munții aceștia sint locuiți de cînd lumea, sint munți în care fiecare pisc sau izvor au un nume, de la cele dacice sau romane pînă la cele aluvionare, nu mai puțin fermecătoare și vechi.

Ce a însemnat marea construcție energetică pentru acești munți, pentru această lume? Ce a însemnat pentru țară?

Răsfoind azi, în lumina amintirilor, caietul de bord al bătăliilor ce au desfășurat coerența de rocă a acestei bătrîne lumi, răsfoindu-i toate celulele, așezindu-le altfel, edificînd un strat nou, superlativ, de civilizație peste cele vechi — răsfoind acest caiet al Lotrului prefațat de congresul care a imprimat României un fără de precedent salt istoric, inaugurînd etapa maximei afirmări a capacității noastre de a crea — răsfoim, practic, o eră, o tumultuoasă eră a performanțelor muncii, ale zidirii, căreia cetatea energetică din acești munți îi poate servi drept emblemă.

Să ne potrivim deci, în acest an aniversar, cronometrele după ora Lotrului, să ne potrivim minutarele emoției după marele cadran al bătăliei care, în acest

deceniu și jumătate de istorie nouă a patriei, a transformat un riu sălbatic de munte, supus exclusiv regiei capricioase a anotimpurilor, într-un mare spectacol al noului, la fel de fastuos și de convingător ca și un spectacol al naturii. Și să încercăm să descifrăm, dincolo de epica bătăliei și de datele economice ce-i exprimă rostul, niște semnificații privind modul nostru, al românilor, de a concepe construcția, de a gândi și înfăptui dezvoltarea, progresul, civilizația.

Iar apoi, urmînd drumul Lotrului spre stingerea lui în Olt, acest riu-magistrală al geografiei și al istoriei noastre, să ne potrivim cronometrele — luînd pulsul de energie și forță al unei etape noi, ce prelungeste aceste semnificații — după ora Oltului.

Fiindcă azi, la 15 ani de la ora Lotrului, sint și 10 de la cea a Oltului, de la acea zi de 31 august '70 cînd, preluînd ștabela Ciungetului, a Voinesei și a Mălaiei, s-a declanșat, la fel de impresionantă, edificarea energetică a Oltului.

(Continuare în pagina 6)

ILIE PURCARU

Pentru-o salbă de mărgele...

În luna iunie, la ambasada noastră dintr-o țară occidentală am asistat la o scenă emoționantă. Cu prilejul unei recepții la care luau parte cîteva sute de români, stabiliți de mai multă vreme în țara respectivă, o orchestră de la București, aflată întîmpiator în turneu acolo, a fost invitată să prezinte un program de cîntece populare românești de dragoste. Cum este firesc, aplauzele nu conțineau, totul decurgînd într-o atmosferă de optimism, creată de bucuria reîntîlnirii cu strălucitorul fotelor românești. Pînă la un moment cînd pe fețele a numeroși spectatori am văzut deodată prelingîndu-se șiroaie de lacrimi. Ca să-mi dau seama de cauză am fost atent la ceea ce cînta orchestra.

„Pentru o salbă de mărgele / Am plecat pe drumuri grele...” se auzea de pe scenă.

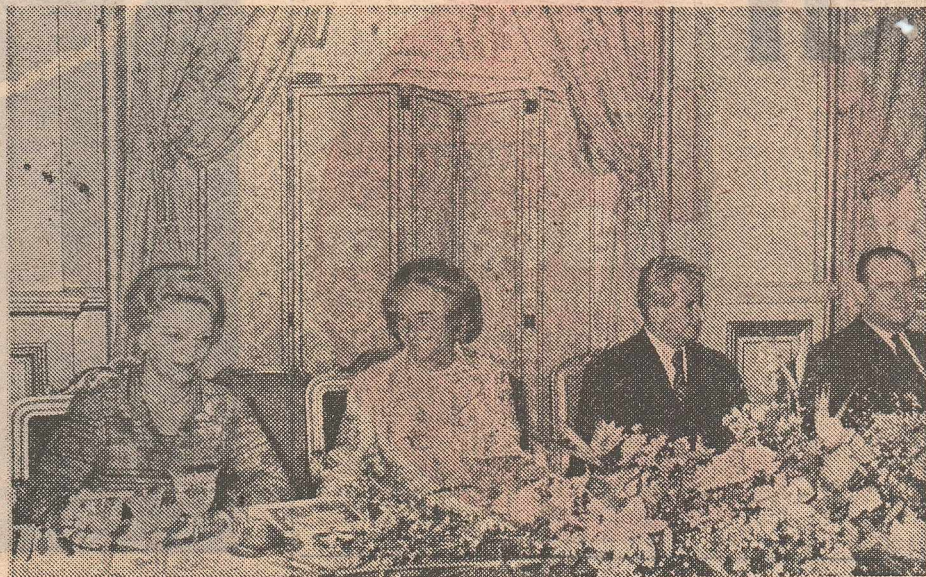
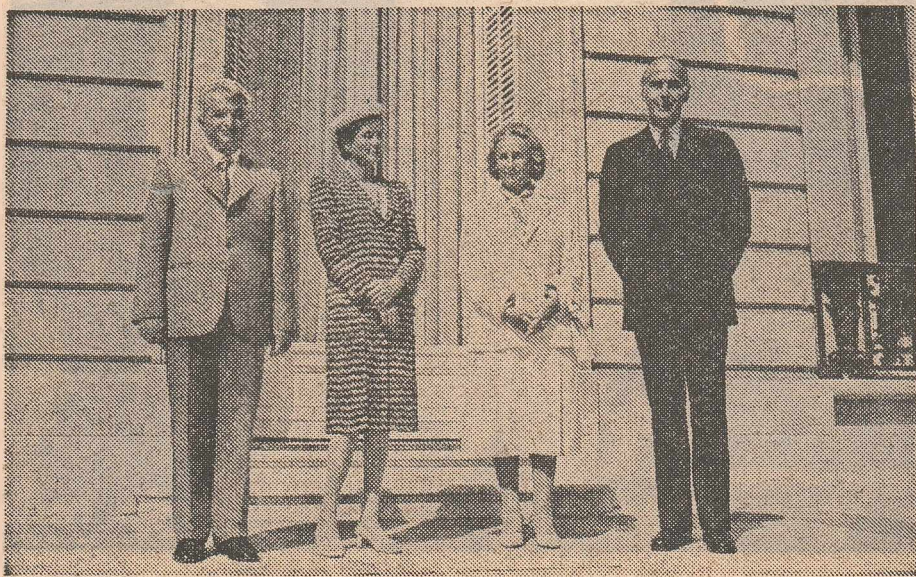
Era, cum spuneam, vorba de un simplu cîntec de dragoste (un băiat care pentru găsirea iubitei pornise pe căi grele), un cîntec care n-avea absolut nimic comun cu situația celor ce trăiesc departe de meleagurile natale; totuși, ce resorturi fantastice de recepție trebuie să existe — amplificate la maximum — în inimile fiecăruia dintre cei ce au ajuns, dintr-un motiv sau altul, să viețuiască departe de țară, de casa părinților sau străbunilor lor, încît devine suficientă o simplă picurare de dor sau de vis, pentru ca inima să singereze!

(Continuare în pagina 19)

EUGEN FLORESCU

NICOLAE CEAUȘESCU:

„O bună colaborare între România și Franța corespunde atît intereselor popoarelor respective, cît și cauzei păcii, destinderii și independenței naționale a tuturor popoarelor“

Un eveniment de rezonanță aparte în cronică relațiilor româno-franceze a avut loc săptămîna trecută: vizita oficială în Franța a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Valéry Giscard d'Estaing și a doamnei Anne-Aymone Giscard d'Estaing.

Intr-un dicționar al țărilor făcute să se afle alături pe cîmpul bătătorit al istoriei, România și Franța vor fi descoperite cu ușurință. Stau în două margini ale continentului, așa au stat totdeauna dar se știu apropiate de-o viață, predestinate să răsfoiască împreună filele fără de vîrstă ale evenimentelor.

Spui România și Franța și te duce gîndul la apartenența latină a celor două popoare. Spui România și Franța și regăsești încrustate sub faldurile lor tricolore afinitățile de limbă și cultură, drumurile adese încrucișate în derularea veacurilor. Spui România și Franța, gîndindu-te la ce constituie astăzi temeiul apropierei dintre două țări devotate ideii de independență, pace și progres, dorinței de a colabora în cele mai diferite domenii, de a conlucra pe arena internațională...

O nouă întîlnire la nivel înalt româno-francez. O nouă întîlnire între președintele României și președintele Franței, consacrată dezvoltării cooperării dintre cele două țări, examinării situației internaționale actuale.

O vizită care prin întreaga-i desfășurare aduce o contribuție distinctă la consolidarea legăturilor de prietenie tradițională dintre România și Franța în interesul cauzei generale a progresului și păcii în Europa, în întreaga lume.

Vă invit, stimați cititori, să refacem împreună unele momente de pe traseul acestei vizite, memorabilă prin întreaga-i desfășurare, pilduitoare pentru felul în care două țări cu sisteme sociale diferite pot găsi cheia colaborării și cooperării într-un larg registru problematic de interes comun.

Întreaga vizită s-a desfășurat într-o ambianță de înțelegere, de stimă reciprocă, de o pregnantă voință de apropiere.

„Venim în Franța prietenă, sublinia la sosirea pe aeroportul Orly tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu dorința de a găsi împreună noi căi de extindere a coope-

rării și colaborării dintre popoarele noastre.

Am convingerea că țările noastre pot să aducă o contribuție însemnată la securitatea europeană, la cauza destinderii, a păcii și independenței naționale“.

„Zece ani după prima dumneavoastră vizită în Franța, după cea pe care am făcut-o eu însumi în România, la invitația dumneavoastră, ilustrează utilitatea acestei politici și permanența dialogului nostru, un dialog natural și necesar“ — spunea, la rîndu-i, în alocuțiunea de bun venit, președintele Valéry Giscard d'Estaing.

Cu aceste gînduri și convingeri a început noul dialog româno-francez la nivel înalt, în ambianță de cordialitate înstaurată de la sosirea pe aeroport, repetată pretutindeni unde aveau să se afle înalții oaspeți români, întîmpinați cu prietenie, cu deosebită căldură de oficialitățile franceze, de locuitorii Parisului. Să ne amintim de clipele solemne de pe aeroportul Orly și de cei veniți să salute deplasarea plină de fast a înalților oaspeți români de la esplanada invalizilor, pe marile bulevarde, pe podul Alexandru al III-lea arcut peste Sena. Să ne amintim de festivitatea depunerii coroanei de flori la mormîntul Eroului necunoscut, de venerabilii combatanți cu piepturile pline de decorații, purtînd în mină stîndardele de luptă, aliniați sub arca de celebrului Arc de triumf pentru a omagia prezența la Paris a șefului statului român. Ne vom aminti de primirea președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu la primăria Parisului, într-un decor plin de strălucire și eleganță, de căldură umană, creat în onoarea înalților oaspeți. Ne vom aminti de atmosfera cu totul deosebită în care s-au desfășurat întîlnirile cu primul ministru francez, la palatul Ministerului Afacerilor Externe, și cu președintele Senatului, la „Le petit Luxembourg“. Ne vom aminti cu emoție de primirea asigurată șefului statului român la palatul Elysée, cadrul de înaltă prețuire și stimă reciprocă, de apropiere, de înalt respect în care au avut loc convorbirile dintre președintele Republicii Socialiste România și președintele Republicii Franceze.

„Aș putea spune că în momentul de față relațiile româno-franceze se găsesc

la un nivel foarte bun, cum nu au fost niciodată în trecut“ — menționa tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat postului de televiziune „France III“, transmis vineri seara, chiar în timpul vizitei la Paris a șefului statului român, într-o emisiune cuprinzătoare, relevînd telespectatorilor francezi o amplă frescă a realizărilor României socialiste, ideile care direcționează politica sa externă, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu.

Trecînd în revistă stadiul actual al acestor relații, constatînd cu satisfacție cursul lor ascendent, cei doi președinți au ținut să sublinieze că dezvoltarea relațiilor economice și îndeosebi a cooperării industriale reprezintă un mijloc principal de aprofundare a raporturilor dintre cele două țări. Rezultatele de pînă acum sînt convingătoare: în mai puțin de 4 ani s-a reușit dublarea schimburilor comerciale. Au fost întreprinse acțiuni profitabile de cooperare în diferite sectoare economice — industria grea, construcții de mașini, electronică și telecomunicații.

Pe solul fertil al experienței de pînă acum se deschid noi perspective cooperării româno-franceze în domeniul de mare importanță — folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice, aeronautică, industria de automobile, chimia, informatica, agricultura și creșterea animalelor, concomitent cu asigurarea condițiilor pentru o nouă dublare, în următorii cinci ani, a schimburilor comerciale.

Nimic mai firesc să descoperi într-un loc în care se vorbește despre dezvoltarea cît mai completă a relațiilor dintre două țări, preocuparea de a folosi toate piste-tele posibile în măsură să apropie respectivele popoare. Nimic mai firesc deci, ca pe agenda convorbirilor dintre președintele Republicii Socialiste România și președintele Republicii Franceze să figureze la loc de frunte amplificarea relațiilor culturale, sporirea și adîncirea schimburilor în sfera învățămîntului, artei, sportului și turismului. Nimic mai firesc în această lumină decît hotărîrea de a încuraja studiul limbilor române și franceze în învățămîntul școlar și extrașcolar, de a determina o mai bună cunoaștere reciprocă a valorilor clasice și contemporane.

Intr-o lume și într-o Europă asaltată de

atîtea probleme nesoluționate încă, cei doi șefi de stat au procedat la examinarea pe larg a situației internaționale actuale, pornind de la convingerea că trebuie acționat neîntîrziat cu multă energie, cu deosebită hotărîre în găsirea soluțiilor menite să asigure liniștea și pacea continentului, liniștea și pacea întregii planete.

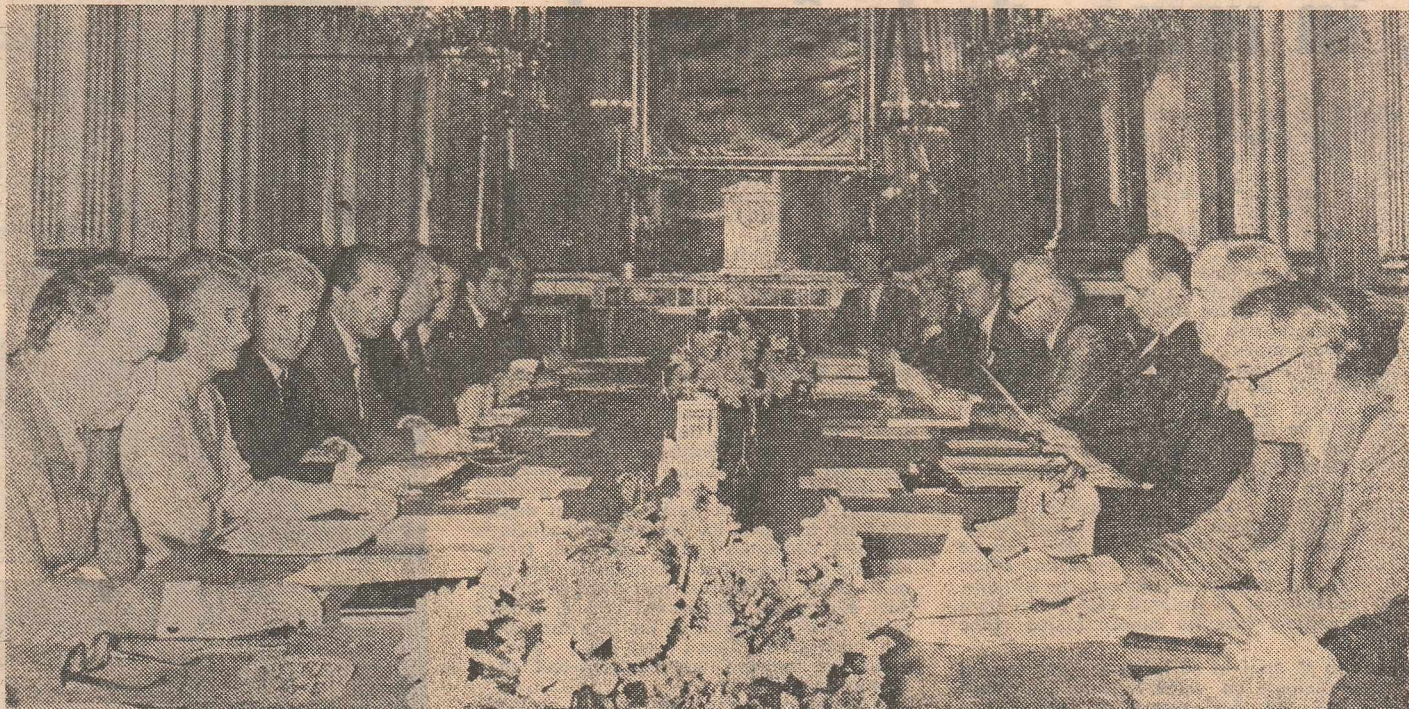
„Să nu așteptăm! Să acționăm pînă nu va fi prea tîrziu! Cînd vor cădea bombele atomice în Europa, nu vom mai putea face nimic. Întreaga civilizație pe care am moștenit-o noi, cei din Europa, nu va mai reprezenta nimic după bombardamentele atomice. Iată de ce avem răspunderea în fața istoriei și față de trecut și prezent, față de viitor, de a face totul pentru dezarmare, pentru pace în Europa și în întreaga lume. Există deosebiri de orînduire socială în Europa, dar independent de aceste deosebiri este în interesul general, al tuturor, să asigurăm pacea, dezvoltarea civilizației, de a face ca minunatele cuceriri ale științei să servească omului, fericirii și libertății sale“.

Sînt cuvintele cu care președintele Nicolae Ceaușescu se adresa celor prezenți la Palatul Elysée în seara primei zile a vizitei șefului statului român în Franța. Sînt argumente ale convingerii celor două țări cu privire la importanța participării tuturor statelor, indiferent de mărimea lor sau de resursele de care dispun, la soluționarea problemelor care confruntă omenirea. Sînt argumente ale dorinței și hotărîrii României și Franței de a extinde colaborarea, de a conlucra tot mai strîns pe plan bilateral și pe arena internațională, de a-și aduce o contribuție cît mai substanțială la succesul ideii de dezarmare și securitate, de independență și pace.

Vizita, pentru a doua oară în Franța, a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu a creat perspective deosebit de favorabile raporturilor româno-franceze. Contactele și discuțiile circumscriind relațiile bilaterale precum și marile probleme ale vieții internaționale vor fi continuate și intensificate.

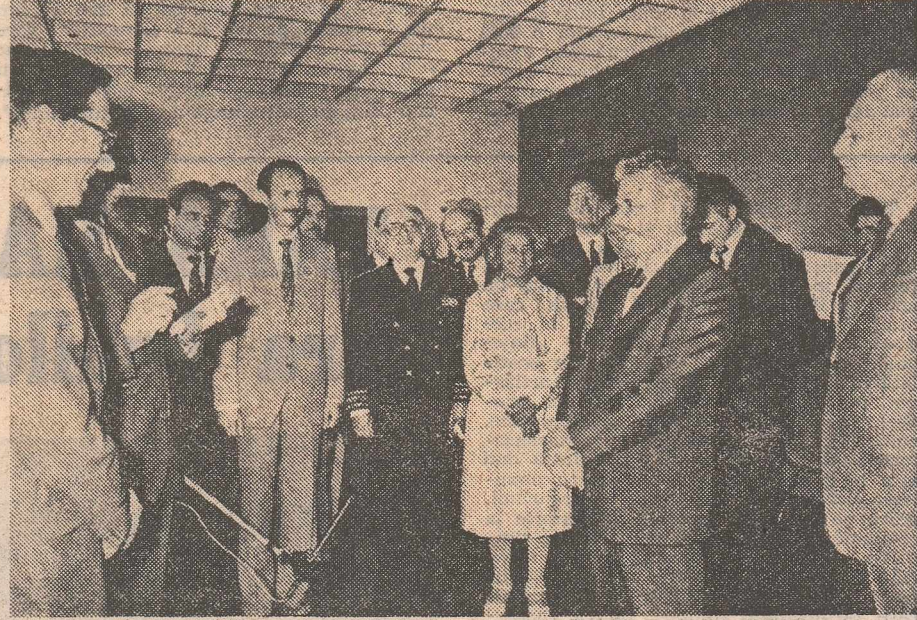
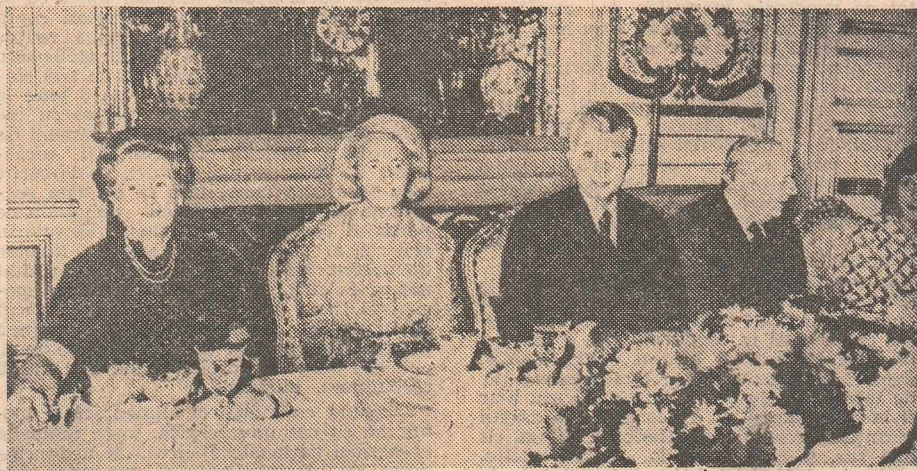
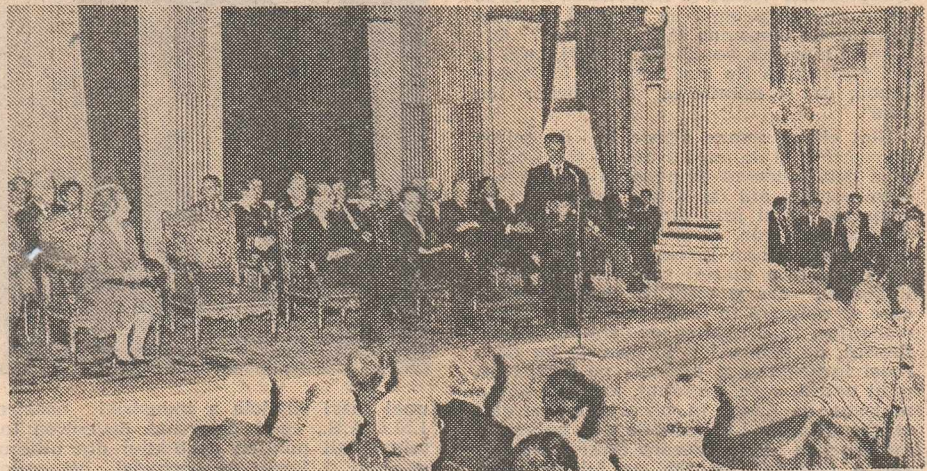
Expresia acestei dorințe subliniate în repetate rînduri o reprezintă invitația adresată președintelui Republicii Franceze de a vizita din nou România.

NEAGU UDROIU ■

1	4
2, 3	5, 6
	7, 8
	9

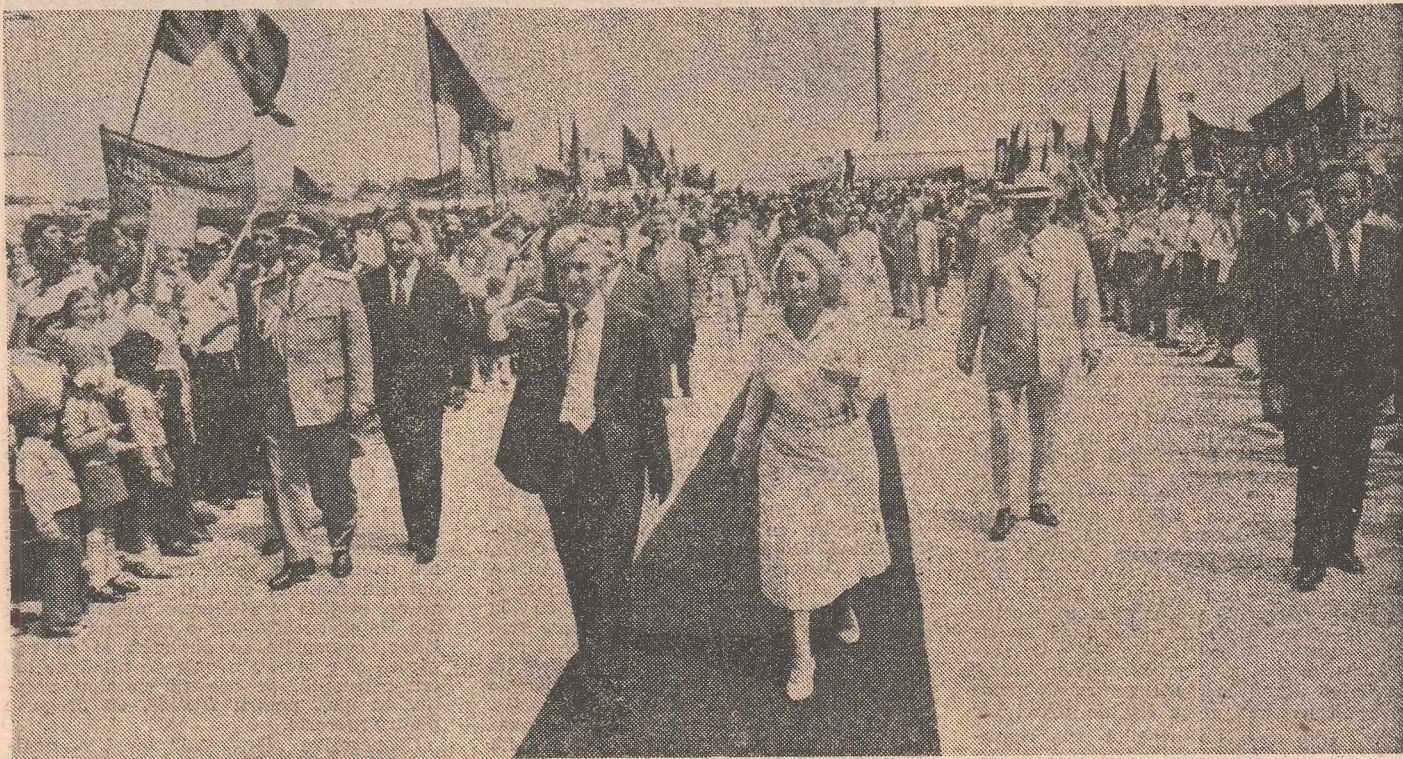
1. La sosirea înalților oaspeți români în capitala Franței. 2. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu împreună cu președintele Valéry Giscard d'Estaing și doamna Anne-Aymone Giscard d'Estaing. 3. În timpul dejunului oferit de primul ministru francez. 4. Imagini din timpul convorbirilor oficiale. 5. În vizită la primăria Parisului. 6. La dejunul oferit de președintele Senatului francez. 7. Printre constructorii de autoturisme de la uzinele „Citroën”. 8. Oaspeți ai Institutului de cercetări științifice și tehnologice Marcoussis. 9. La reîntoarcerea în țară, calde manifestări pe aeroportul Otopeni.

Largă adeziune

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, s-au întors sâmbătă 26 iulie în Capitală din vizita oficială efectuată în Franța la invitația președintelui Republicii Franceze, Valéry Giscard d'Estaing, și a doamnei Anne-Aymone Giscard d'Estaing. Caracterizată drept o contribuție de prestigiu la adâncirea prieteniei romano-franceze și la conferirea unor noi dimensiuni cooperării dintre cele două state, drept un moment important de afirmare a spiritului constructiv și dinamic al politicii externe a României, vizita oficială întreprinsă în Franța de cei mai înalți soli ai poporului român continuă să se mențină în atenția opiniei publice din țară și de peste hotare.

Scrisori și telegrame adresate din toate colțurile țării secretarului general al partidului scot în evidență largă adeziune a cetățenilor patriei față de politica externă promovată cu atita consecvență și înțelepciune de către primul bărbat al țării, precum și față de rezultatele concrete, multilaterale ale convorbirilor de la Paris pe tărîmul relațiilor romano-franceze. În însuflețite mesaje se dă o înaltă apreciere rodnicului dialog româno-francez, reînnoind și amplificînd vechi tradiții, ca și importantelor documente, acorduri și înțelegeri încheiate cu acest prilej. Reliefînd, o dată mai mult, prestigiul de azi al României socialiste în lume, rolul esențial al președintelui Nicolae Ceaușescu în elaborarea și înfăptuirea politicii științifice a partidului și statului, mesajele exprimă re-

cunoștința caldă pentru tot ceea ce secretarul general al partidului face pentru binele păcii, pentru interesele fundamentale ale poporului român. Efectuată într-un moment delicat al situației interna-

ționale, în care se manifestă încă destule pericole la adresa păcii, vizita oficială în Franța se înscrie pe linia eforturilor neabătute ale ctitorului României noi pentru securitate internațională, pentru fău-

rirea unei Europe a păcii și prieteniei, pentru dreptul fiecărui popor de a-și făuri singur soarta.

L. NICULESCU

Ei sînt aici, în uzină, de la început

În privința detaliilor „sentimentale”, istoria întreprinderii de mașini-unelte și agregate din București (la fel de cunoscută și după inițialele sale, I.M.U.A.B.) nu se deosebește de istoria mai tuturor marilor și importantelor fabrici foarte tinere ale României. O istorie simplă, ne-am obișnuit s-o numim inevitabilă, gîndindu-ne la toate cite s-au întemeiat în țară în ultimul deceniu și jumătate, o istorie care, mărturisind începuturile, își dezvăluie faptul, banalizat azi prin repetare, că pe locul fabricii a fost pînă nu demult un loc viran ce nu spunea nimănui nimic și chiar atenta la estetica și urbanismul orașului.

I.M.U.A.B. a fost ridicată pe pămîntul gol și nefolosit din preajma giganților cu tradiție — „23 August” și „Republica” — unde a crescut fără complexe, deloc copleșită, ci doar stimulată de faima firmelor vecine. Cum își gîndeau oamenii, pe atunci, fabrica? Mina aceea de oameni pe care o descoperi la fiecare întemeiere, nucleul. Și cum a trecut timpul, cu ce beneficii pentru ei, pentru cei care au mai venit?

În 1963, o singură hală de mașini grele abia prididea să utilizeze industria românească, în mare parte tributară importului, în acest sector important. În anii următori, profilul de fabricație este completat cu producția mașinilor de rectificat. Fabrica se dezvoltă într-un ritm nou, propriu întregii industrii românești. Mindria oamenilor crește direct proporțional cu profesionalismul și răspunderea, inteligența colectivă are urmări imediate în creșterea „cifrei de afaceri” cu parteneri străini. N-au lipsit nici salturile spectaculoase: producerea, în urmă de doi ani, a mașinilor-unelte foarte grele și de precizie ridicată, între care strungul carusel de 16 000 de milimetri, vedeta de necontestat a unui an el însuși bogat în evenimente industriale de prim rang.

Istoria locurilor, să fim consecvenți, înseamnă istoria oamenilor. Chestiune atît de evidentă încît lăcătusul Marin Mardare, șef de brigadă la secția montaj, e convins că dacă nu s-ar fi întîlnit cu I.M.U.A.B. acum cincisprezece ani, ar fi rămas mecanic de întreținere la fabrica de sticlă sau s-ar fi înapoiat acasă, în Teleorman, de dragul părinților. Așa, fiecare tînde să ajungă cît mai sus, și el a ajuns la „Mașini-unelte, unde, în 1965, nici hala de mașini grele nu era completă, iar în spate, unde se află azi mașinile de rectificat, se afla o sală de sport”. Pe locul halei strungului carusel, o știu foarte mulți alți bucureșteni, se găsea o groapă cu gunoi. „Prima mea satisfacție a fost mașina de frezat longitu-

dinală cu portal, (pentru că sînt și satisfacții din acestea!), asimilată de noi, pusă la punct în doar o lună și jumătate față de patru cît era termenul, și mergea strună, la parametri competitivi pe plan mondial”. Teleormănean așezat, om cu drag de casă și familie, Marin Mardare — pentru prietenii M.M., după modelul faimoasei actrițe B.B. — și-a făcut casă pe „Șulea”, și-a aranjat și nevasta la serviciu, la „Ticotextil”, ca să fie liniștit și să-și poată vedea de treabă. „Erau anii de avînt, plan de export mare; ne solicitau mașinile de alezat și frezat țări cu tradiție, puternic dezvoltate. Pe atunci lucram la carcasa port-brosă de la mașina de care vorbesc și după ce am terminat am plecat în Italia. Mă mai trimisese fabrica în Austria, Cehoslovacia, Polonia etc., firește, pentru asistență tehnică, în aceste țări în care I.M.U.A.B. exporta. Plecam așadar la Milano pentru patru ani, dar nu mai reușisem să-mi fac vreme să trec să-l văd pe tata, acasă, la Vișoara. Și așa ajung copiii îngrați! Îi trimiteam vederi cu gîndole și-i povesteam că italienii sînt băieți buni și muncitori care ne cunosc foarte bine țara”.

Greu să spui în ce măsură viața omului se împletește cu viața fabricii. Dar dacă îl întreb pe M.M. care sînt momentele sale de bucurie sau mîhnire, după ce se pune la adăpost afirmînd că acasă copiii și nevasta stau bine cu sănătatea, revine tot la mașinile grele, la istoria atelierului în care lucrează, la saltul făcut în trei cincinale, trecînd de la mașini de 3 tone la mașini de 100 de tone, la mașini cu comandă-program. „Noi, mina de oameni de la început, nucleul, creșteam alți meseriași, învățam și noi alături, schimbările s-au făcut din mers, fără să ne dăm seama, modernizarea fabricii obligîndu-ne parcă să fim tot mai înțelepți. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a ajutat enorm. A vizitat mereu fabrica, s-a sfătuit cu noi, cu specialiștii, ne-a urmărit munca, ne-a făcut să înțelegem că progres tehnic înseamnă utilaje moderne, dar și o mentalitate nouă, o înaltă pregătire profesională, mai multă răspundere, inițiativă...”

Începînd cu industria alimentară și terminînd cu cea metalurgică, toate ramurile economiei naționale apelează la întreprinderea de mașini-unelte și agregate din Capitală. Este un fapt. Și vă mai oferim unul: media de vîrstă a oamenilor care muncesc aici este de numai 22 de ani. Iar acum venim cu un alt argument al lui Marin Mardare: „A trecut perioada heuristicii, nu mai ajunge doar entuziasmul”.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, progresul nostru depinde direct de cantitatea de inteligență folosită. Inteligență care le-a permis celor de la „Mașini-unelte” să construiască utilaje cu o clasă de precizie de ordinul micronilor, deși gabaritul este uriaș.

Ne-am obișnuit, așa cum am făcut-o și noi la început, ca, vorbind de I.M.U.A.B., să amintim reflex de strungul carusel de 16 000 mm. Dar la fel de importante pentru fabrică, cît mai ales pentru industria românească, sînt șuruburile cu bile. Cînd auzi de șuruburi numai la spectaculos nu te gîndești și totuși ele sînt o chestiune revoluționară. Afirmația o face Dumitru Ispas, maistru, șef de atelier, „doctor în șuruburi cu bile”, după aprecierea inginerului șef Puiu Pirneci. „Este o chestiune revoluționară, deoarece permite o precizie extrem de mare la poziționarea în deplasare, iar folosirea lor conduce la reducerea energiei consumate prin reducerea frecării. Au o tehnologie complicată, un rulment fiind de zece ori mai ușor de lucrat. Aici e singurul atelier din țară și lucrăm acum pentru șuruburile cu bile din dotarea mașinii de alezat; cu două zile în urmă s-a încheiat un contract-test cu o firmă din R.F.G.”

Și Dumitru Ispas cam tot în perioada începuturilor venise la I.M.U.A.B., ca să se realizeze, împreună cu maistrul Sava și Borcan. Ce înseamnă să te realizezi? „Categorია maximă, școală de maistri, casă la doi pași, ca să fiu mai aproape, în Pantelimon, da, și asimilarea șuruburilor cu bile”.

Sînt cîteva semne sigure în devenirea întreprinderii de mașini-unelte și agregate care demonstrează limpede că după acești cincisprezece ani de istorie fabrica nu se remarcă numai prin precizia de microni a produselor sale, ci și prin recuperarea unui anume timp privind tradiția. Tradiția de a face mașini complicate care se importau, dar și tradiția muncitorească care se măsoară în înalta calificare a specialiștilor, în dragostea oamenilor față de fabrică, de munca lor, în bucuria lor de a reuși încheierea și punerea pe picioare a unui unicat, care, importat, ar costa țara o mulțime de bani; în bucuria inginerului stagiar Nicolae Lăzăroiu de a-ți povesti o mulțime de lucruri despre centrul de alezat și frezat-CPAF 132, un fel de robot „care schimbă 55 scule, dotat cu comandă program (partea electronică constituind 60 la sută din el) iar precizia fiind de 10 microni”.

Sînt toate acestea, așa cum spuneam, cîteva fapte o foarte mică parte din viața

unei mari citadele a industriei noastre, I.M.U.A.B., ce-și datorează devenirea înțelepciunii politicii partidului din ultimul deceniu și jumătate, hărniciei oamenilor săi, dorinței lor continue de a o innobilă cu o muncă pe măsura timpului industrial al țării.

RAZVAN BARBULESCU
Fotografii de GH. AMUZA

Tara Hațegului este renumită prin meșteșugarii ei. Tradiții și obiceiuri frumoase păstrează pînă în ziua de astăzi unele meșteșuguri aflate la mare preț în țară și în lume. Hațegul e un oraș de aproape 10 000 de locuitori dintre care mulți lucrează, de ani de zile, în cele două cooperative meșteșugărești, „Hațegana” și „Retezatul”. Cea dintîi e profilată mai ales pe artă populară și artizanat, pe confecții, tricotaje, țesături, broderie manuală și mecanică, marochinărie, cojocărie, covoare, curelărie și harnașamente. Cea de-a doua e specializată mai ales în prestări de servicii pentru populația urbană și rurală din împrejurimi, adică pe confecții de piele și croitorie la comandă, pe construcții metalice, pe tîmplărie, tinichigerie, reparații auto, reparații radio și televizoare, aparate de uz casnic și gospodăresc, pe construcții de case, pe instalații sanitare, optică, ceasornicărie, frizerie, coafură etc. După cum se vede, indeletniciri de tradiție dar și meșteșuguri moderne, racordate la exigențele civilizației noastre.

Sigur că în secțiile și atelierelor cooperative meșteșugărești lucrează un număr impresionant de oameni pricepuți, de creatori și inovatori, de țesătoare, tricotoare, lenjerese, brodeze, cojocari, curelari, tîmplari, dulgheri, zidari, zugravii, tinichigii, strungari, sobari, croitori, blănari, opticieni, ceasornicari, frizeri, coafori, cosmeticieni, faianțari etc. Dar o mare parte a meșteșugarilor, artizanilor și creatorilor populari se află risipiți în toată Tara Hațegului și dincolo de hotarele ei, în Valea Jiului. Sînt, mai ales, neveste de țărani cooperatori care lucrează în agricultură, de mineri și de muncitori pe șantierele din împrejurimi, femei care îngrijesc de gospodărie, își cresc copiii sub semnul respectului pentru carte și tradiție, iar serile, mai ales serile, se așează la războiul de țesut, la mașina de tricostat sau la mașina de cusut lucrînd, cu îndeminare moștenită din străbuni și cu un rafinat gust estetic, adevărate capodopere de artă populară. Ele creează, pur și simplu creează, comori artistice de neprețuit cum sînt file, cămașile, fotele sau fustele cu motive hațegane, covoarele și cergile cu motive florale și zoomorfe deprinse după modelul comorilor descoperite în lăzile de zestre ale bunicilor și străbunicilor. Numai în Valea Jiului lucrează pentru Cooperativa „Hațegana” peste 300 de femei iar alte cîteva sute sînt risipite prin comunele și satele întregului județ Hunedoara, pînă sus, în Munții Apuseni din zona Bradului. Lucrurile lor scumpe, apreciate în toată țara, sînt din ce în ce mai căutate pe mapamond. Și astfel iile, rochiile,

ȚARA HAȚEGULUI — țara bunilor gospodari

fustele plisate și fotele, sarafanele, cojoacele și cergile de Hațeg sînt astăzi cumpărate în Franța, Italia, Olanda, R.F. Germania, Elveția, Austria, S.U.A., Australia și Noua Zeelandă. Produsele miinilor îndeminate ale meșterelor și creatoarelor de artă Maria Damian, Otilia Orhei, Iconia Doboreanu, Doina Uleia, Letiția Dănescu, Aurica Mardan, Aurica Roșianu sau Neta Armion sînt purtate și folosite de oameni necunoscuți de la antipodi. Și astfel lumea li se pare mai aproape iar viața ca într-un sat ceva mai mare. Nu constituie un secret faptul că lia românească a cucerit lumea, iar lia de Hațeg are parcă un plus de distincție, de eleganță, de rafinament în selectarea culorilor, e mai vaporosă, mai plăcută la vedere și la purtare.

Ceea ce impresionează la cooperativele „Hațegana” și „Retezatul” este faptul că deși nu funcționează „prin balanță centralizată”, reușesc să se aprovizioneze, uneori, e adevărat, prin eforturi extraor-

dinare, cu materie primă pentru producția curentă și să folosească din plin deșeurile unor întreprinderi, să recicleze unele elemente considerate pierdute printr-un îndelungat uzaj. Cele două cooperative reușesc să dea de lucru pe flux continuu tuturor meșteșugarilor lor și se află uneori în situația dificilă de a nu putea onora unele solicitări de contracte datorită faptului că sînt aglomerate. De aceea, secțiile și atelierelor meșteșugărești din Hațeg se află într-o continuă expansiune, comenzile se dublează și se triplează și e mereu nevoie de mină de lucru pricepută, de oameni cu simț practic, cu gust pentru frumos, cu dragoste pentru meserie.

Cooperativa „Retezatul” oferă oamenilor din mediul urban și rural toate serviciile pentru desfășurarea unei vieți normale, confortabile, civilizate, fie din punct de vedere al concepției și creației tehnice meșteșugărești, fie din punct de vedere al întreținerii și reparațiilor între-

gii galaxii de obiecte, aparate și elemente de civilizație care ne înconjoară. Vorba președintelui Cooperativei „Retezatul”, tovarășul Ion Vlaiceni: „Rămîne mereu ceva de reparat pe pămînt, și cită vreme rămîne, e nevoie de meșteșugari buni”. E și firesc să fie nevoie mereu de croitori, de blănari, de meșteri care confecționează cazane pentru baie și pentru rufe, burlane și coturi de burlane, ighimburi și stresini prin care se scurge apa de ploaie la case, mobilier de bucatărie rustică sau modernă după comandă, uși, ferestre, rame, decorațiuni de mobilier în diverse stiluri, dar mai ales în stilul tîmplăriei artistice de Hațeg; e firesc să fie mereu nevoie de meșteri care argădesc sau tăbăcesc blănuri, care fac pieptare, mesade, de meșteri care repară automobile sau obiecte de strictă necesitate în gospodărie, care depanează tranzistoare și televizoare, mașini de spălat și frigider... Cooperativa „Retezatul” funcționează cu 32 de secții și cu 112 activități meșteșugărești care sînt puse în slujba populației.

Ca să ne facem o idee despre dezvoltarea pe care o cunosc meșteșugurile în Hațeg, în spiritul ultimelor indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și în sprijinul oamenilor muncii care aspiră la un nivel de civilizație superior, se prevede amplificarea secțiilor care prelucrează lemnul și metalul trecîndu-se la producerea de mobilă lustruită după comandă, cu aplicații de sculpturi și la lărgirea sortimentelor de produse confecționate din metal prin folosirea deșeurilor de tablă declăsată ale combinatului de la Hunedoara și Oțelul roșu. De asemenea, se prevede organizarea schimbului doi în secțiile de confecții pentru a face față mai sensibil solicitărilor. Astfel încît în scurt timp vor deveni meșteșugari încă 100 de bărbați și femei din Hațeg și din împrejurimi care au posibilitatea să se califice în mod exemplar în școlile organizate de UCECOM.

Și astfel, de la vechile bresle din Hațeg s-a ajuns, prin organizare, prin perfecționare și specializare, la secții și ateliere cu profile specifice, cu meșteșugari bine calificați. Meseriași și breslași de altădată au devenit meșteșugari și artiști în meserie cunoscuți nu numai în împrejurimi și în țară dar și pe mapamond. Societatea noastră se edifică pe sine și prin bunii meseriași dintotdeauna.

ARON DOMIDE

MAIȘTRII (III)

1. Ce este maistrul în întreprinderea dv. ? Ce ar trebui să fie ?
2. Care sînt primele trei calități pe care le apreciați la un maistru ? De ce ?
3. Ce credeți că trebuie făcut pentru sporirea rolului maistrului în întreprinderea dv. ?

MIHAI BACIU
inginer-șef la Întreprinderea
Hidromecanica, Brașov

1. O permanentă aspirație. Teoretic și practic, unii oameni au tendința naturală ca din muncitori să ajungă șefi de echipe, apoi maistri, apoi subingineri, apoi ingineri. Dar pentru asta ar trebui mai întâi ca aceștia să se numere printre cei mai buni muncitori. Dacă nu, nu vor ajunge niciodată adevărați maistri. De ce ? Din cel puțin trei motive. O dată pentru că lipsește stimulentele pecuniare. Cei mai buni muncitori nu se vor înghesui nicicînd să ajungă maistri, dacă aceștia vor continua să câștige mai puțin decît subordonații lor. Al doilea, pentru că un foarte bun maistru ar trebui să știe să lucreze orice piesă pe orice mașină din sectorul lui. Pe vremea mea, cînd un muncitor venea și spunea „meștere, piesa asta nu se poate face pe mașina asta, iar pe deasupra nici timpul de normare nu e bun“, maistrul interpelet îl dădea la o parte și-l demonstra aceluia că piesa se poate face exact pe respectiva mașină și încă într-un timp eventual mai mic decît calculase normatorul. Azi, unii, ca să ajungă maistri, îți forțază mina, iar tu, întreprindere, n-ai cum să-l stopezi, deși vezi bine și că nu merită, și că n-ai nevoie de un maistru în plus. Cu toate acestea te pricopsești cu dumnealui. Cum ? Astfel : Vine și-ți cere recomandare ca să urmeze cursul seral al școlii de specialitate. Tu îi explici ca mai sus, că, adică, nu-i cel mai indicat și nici măcar n-ai nevoie. Atunci el îți pune pe masă demisia și te acuză din mers că „ăia la care mă voi duce nu se califică la o biată recomandare“. Tu știi că-i chiar așa, ba chiar ai nevoie ca de aer de meseriașul care e el, așa cum e, nu tocmai bun profesionist și cam șarlatan. Fiindcă dacă azi îi dai demisia acestuia, mine altuia, cu cine-l vei îndeplini planul de producție ? Deci accente, semnezi recomandarea, mai ales că el, de cele mai multe ori, se arată dispus chiar să semneze o hirtie prin care se angajează ca la absolvirea cursului, deși va avea diplomă de maistru, nu-ți va cere să-l treci pe un astfel de post. Timpul trece, unii se tin de cuvînt, alții nu și iată cum ferecești economia națională cu un maistru mai mult cu numele. Cei taxați ca slabi în întreprinderea noastră au parvenit chiar prin astfel de mijloace. Ce trebuie să facă maistrul ? Exact ceea ce spune Legea nr. 6/1977 și exact ceea ce a recomandat tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința plenară largită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

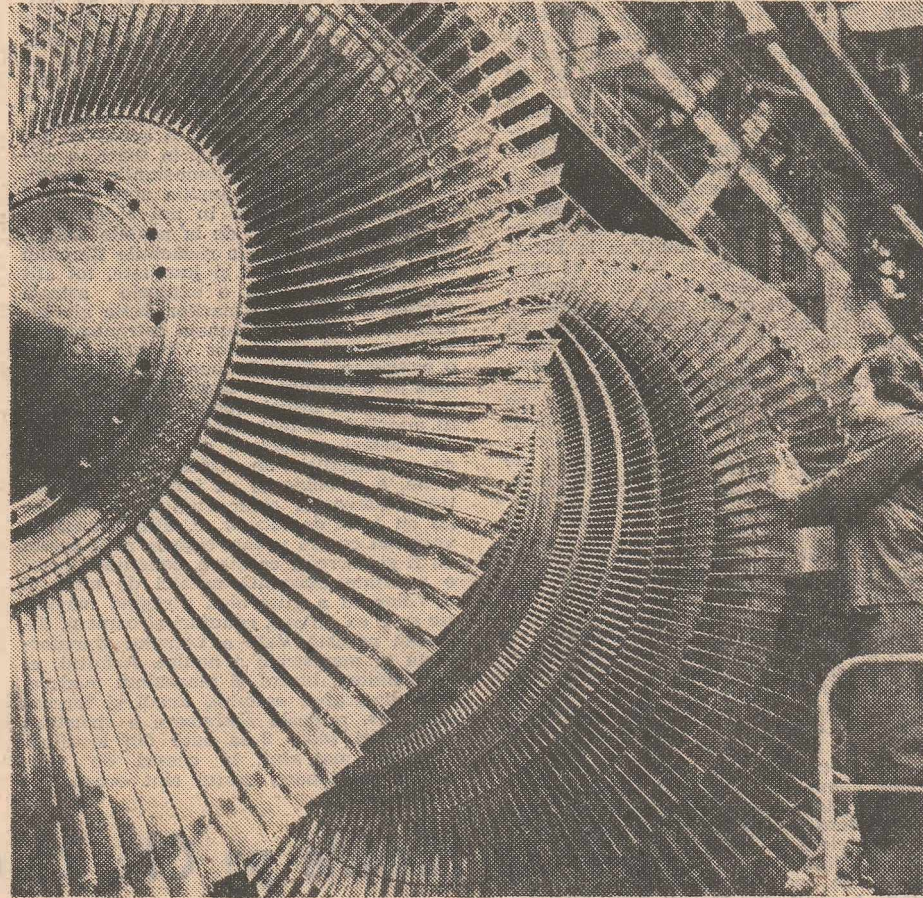
2. a — PRESTIGIU PROFESIONAL pentru că din el decurge autoritatea b — OBIECTIVITATEA, pentru că lucrează direct cu oamenii, de el depind retribuțiile oamenilor, tot el corectează, dacă e cazul, și timpul de lucru pentru fiecare reper în

În ultima vreme am vorbit mult despre realizările economice și sociale ale țării noastre obținute în anii construcției socialiste, cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate. Această rememorare a fost prilejuită de împlinirea a 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului care, potrivit aprecierilor unanime, a deschis o eră nouă caracterizată de un dinamism fără precedent în dezvoltarea societății socialiste românești, de un urias avînt creator al maselor populare, care au făcut ca această epocă să fie cea mai fertilă și mai rodnică în împliniri din întreaga istorie a patriei.

Nu-i vorba de laude și nici de manifestări de autoadmirație. Deși pentru marile noastre realizări în sfera vieții materiale și spirituale ar putea să ne învidieze nu puține popoare. Căci în acest deceniu și jumătate am făcut un mare efort de investiții în urma cărora România a căpătat o altă înfățișare — mai prosperă și mai luminoasă — reducînd simțitor distanța care ne separă de țările puternice dezvoltate sub toate aspectele. În cei 15 ani, România a lichidat înapoierea economică moștenită de la vechea orînduire, a depășit, la sfîrșitul cincinalului 1966—1970, stadiul de țară slab dezvoltată și iată, peste numai 5 ani, la finele anului 1985, prin îndeplinirea programului adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, vom intra în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare. Dispunem azi de o puternică bază tehnico-materială, fondurile fixe ale economiei naționale reprezentînd circa 1 800 de miliarde lei, din care peste 60 la sută puse în funcțiune în ultimul deceniu. Într-un mod vizibil și palpabil s-au îmbunătățit condițiile de viață, am devenit o societate mai deschisă și mai tolerantă. Toate aceste succese au fost posibile datorită liniei politice adoptate de partidul nostru la acel neuitat congres din vara anului 1965, linie politică al cărei artizan de geniu este, după cum prea bine se știe, conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Există, prin urmare, multe motive pentru o satisfacție justificată, și totuși a-

parte și una e ca pe cineva „atent“ cu tine să-l normezi mai larg, și cu totul altceva ca pe un oarecare „nesuferit“ să încerci să-l cumînțești cu o normă mai strînsă, așa, ca să te memoreze o viață. Chiar mașina pe care-l pune să lucreze pe om, tot de maistru depinde. Deci, obligatoriu, maistrul trebuie să fie obiectiv și e — EXIGENT. să nu ierte nimic, dar nici să

nu umble permanent cu sancțiunea la brîu.

3. Ca să devină ceea ce se așteaptă de la ei, trebuie ajutați și stimulați. Fără sprijin nu-i văd reușind într-o astfel de întreprindere.

DAN-CORNELIU ZAMFIRESCU
inginer-șef
la Întreprinderea de confecții, București

1. Sintem o întreprindere mare, pe ea este axată și centrala, personalul muncitor

ceastă rememorare, dacă o putem numi astfel, a fost însoțită de o largă dezbateri prilejuită de recentele consfătuiri organizate la nivel național, din inițiativa secretarului general al partidului, cu cadrele de conducere din sectoarele fundamentale ale producției materiale. Nu e o simplă coincidență ci expresia unui stil de muncă adinc înrădăcinat în practica vieții noastre social-politice. Aceste dezbateri au adîncit cunoștințele noastre despre stadiul economiei românești, despre condițiile

atinge cam 17 000 de unități, dintre care foarte multe femei organizate în diferite formații de lucru. Un maistru este un conducător de producție cu atribuții clare. Cît de conducător și cît de clar ? Printre altele, și aceasta a urmărit să evidențieze un recent studiu psiho-sociologic pe care laboratorul nostru de specialitate l-a efectuat în întreprindere. Are ori nu are maistrul capacitatea de a conduce o formație de lucru ? Este inteligent, înțelegător, bun coleg, exigent, bun organizator, știe să pună omul potrivit la locul potrivit, are o bună atenție distributivă — element esențial într-o fabrică de confecții, știe să lucreze cu mina lui, poate să înlocuiască pe cineva care lipsește, deci, cum este

de control nu-și prea dovedesc eficiența, motiv pentru care, la o primă analiză, cam 250 de persoane vor trece să lucreze direct în producție, sarcinile avute de acestea urmînd a fi preluate de maistri. Și încă : Testele au impus concluzia că nu-l defel important dacă maistrul este bărbat ori femeie, ci dacă este ori nu persoană potrivită la locul potrivit. Consider că în întreprinderea noastră maistrul trebuie să fie acela care sî-mi garanteze o productivitate ridicată și o calitate ireproșabilă. Dacă le asigură pe ambele, înseamnă că vom fi și competitivi. Or, tocmai acesta este oxigenul pe care trebuie să-l respire o întreprindere care, ca și noi, exportă cu succes deosebit 90 la sută dintre produsele sale.

2. a — pregătire profesională foarte bună ; b — capacitate de a conduce dovedită cu rezultate obținute în producția materială ; c — corectitudinea și cinstea. De ce așa ? Pentru că altfel nu se poate !

3. Fără compromisuri, trebuie înlăturată totii maistri plafonați ori aceia care au ajuns în aceste funcții pe baza unor criteriilor mai puțin principiale. În acest sens grija față de om trebuie să se manifeste punîndu-l pe fiecare exact la locul la care-i dau dreptul pregătirea sa și aptitudinile sale, dar ambele probate ca și criteriile moral-politice. Trebuie făcute cunoscute pînă în cele mai mici amănunte atributele maistrilor, cit și ale ajutoarelor acestora. Autoritatea unui maistru nu se creează din afara persoanei sale. Autoritatea lui există ori nu există. Maistrul trebuie ajutat, dar nu prin imixtiune directă, ci facilitîndu-i intervențiile, lăsîndu-i aparent mină liberă și sancționînd-l atunci cînd e cazul, dar nu admonestîndu-l în fața subordonaților săi.

VIORTEL ROTARIU
inginer-șef la Întreprinderea
de aparate de măsură și control, Vaslui

1. În primul rînd un conducător de producție foarte tînăr. Un singur maistru dintre cei 9 existenți în întreprinderea noastră este ceva mai vîrstnic, are 34 de ani. Este și cel mai bun, conduce un atelier foarte greu, de strunguri automate. Pe oamenii care lucrează pe respectivele mașini el i-a calificat. Nu știu cum m-aș descurca fără serviciile sale. Are în subordine alți trei maistri tineri. Dealtfel, dintre maistrii ceilalți n-a trecut nici unul dincolo de doi ani de cînd a terminat școala de specialitate. Sistem întreprinderii tînără, intrată parțial în funcțiune și ceea ce nu ne prisoese deocamdată este experiența. Asta cu toate că sîntem singurii furnizori ai economiei naționale cu manometre de tip industrial, cu termostate pentru auto și tractoare, și cu manometre auto !

2. a — să știe meserie ; b — să vrea s-o facă ; c — să-și creeze condiții ca să poată s-o facă.

3. O legislație care să permită o promovare mai elastică a elementelor tinere de valoare certă. Se uită cam prea des că și în funcția de maistru valoarea nu așteaptă numărul anilor.

MIRCEA BUNEA

O condiție a dezvoltării: exportul

obiective și subiective în care se înfăptuiesc sau urmează să fie transpuse în viață obiectivele dezvoltării economico-sociale a țării stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. Aceste dezbateri sînt continuuate acum în adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi, șantiere, din institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, forumul suprem al democrației noastre economice și vor dura aproape întreaga lună august. În centrul analizei sînt situate probleme esențiale ale creșterii economice cum sînt folosirea deplină a imensului potențial economic creat în anii socialismului ; încadrarea strictă în resursele de materii prime, materiale, energie și combustibil alocate prin plan ; dezvoltarea mai accentuată a industriei mici și a prestațiilor de servicii, punerea în funcțiune la termenul prevăzute a obiectivelor de investiții. Toate acestea în condițiile folosirii raționale a forței de muncă, ale reducerii costurilor de producție și a cheltuielilor materiale, soldate cu o sporire a eficienței în toate sectoarele economiei.

Între laturile activității economice cărorora li se acordă cea mai mare atenție,

activitatea de comerț exterior detine, de sigur, un loc de prim rang. Fapt absolut firesc, pentru că în ultimii ani participarea României la viața economică internațională a căpătat dimensiuni fără precedent. Ritmurile creșterii activității de comerț exterior sînt impresionante. Numai în anul 1979 volumul comerțului exterior a fost cu 19,1 la sută mai mare decît cel realizat în anul 1978, iar pentru anul 1980 este prevăzută, de asemenea, o creștere importantă, de aproape 15 la sută.

Întreținem relații economice cu peste 140 de țări și realizăm un volum de exporturi și importuri de 7 ori mai mare decît în urmă cu 15 ani. Se poate spune că, astăzi, oricare întreprindere industrială simte, într-un fel sau altul, pulsul activității de comerț exterior, depinde de ritmul acestui puls. „Fără o activitate corespunzătoare de comerț exterior — sublinia președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenara largită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din luna iunie a.c. —, tînînd seama că noi importăm o mare parte a materiilor prime și multe materiale, nu vom putea asigura desfășurarea normală a producției, dezvoltarea forțelor de producție, ridicarea generală a nivelului de trai material și spiritual“.

Dar, această largă deschidere economică spre lume ridică, mai ales în condițiile de azi ale economiei mondiale, probleme acute, deosebit de complexe. Ele privesc, în primul rînd, îmbunătățirea structurii exporturilor și sporirea competitivității produselor românești prin ridicarea calității lor. Problema problemelor este realizarea producției pentru export, în sortimentele, la parametrii tehnici și la ter-

menele solicitate de partenerii externi. Nerealizarea acestei producții, nefurnizarea la timp a produselor atrag aproape automat pierderea clientului, în orice caz diminuează posibilitățile noastre de plată. Iar dacă vom cerceta statisticile vom constata că, uneori, valoarea importurilor a depășit pe cea a exporturilor, ceea ce ne-a obligat să apelăm la credite pentru a ne acoperi necesarul de materii prime, materiale, combustibil și alte produse necesare dezvoltării economice. Însă situația pe piața financiară mondială a devenit tot mai dificilă. Costul creditelor s-a mărit, sporînd totodată dificultățile în ce privește obținerea lor. Ca să nu mai vorbim că apelarea la credite rămîne doar o soluție temporară. Pînă la urmă, tot ceea ce cumpărăm trebuie plătit prin ceea ce reușim să vindem pe terțe piețe. Iar azi, în condițiile cînd unele credite încep să ajungă la scadență, volumul exportului trebuie să acopere nu numai valoarea produselor importate ale căror prețuri au o tendință vădită de creștere, ci să asigure și disponibilitățile necesare pentru achitarea datoriei externe ajunse la scadență.

Creșterea exportului dublată de realizarea unui curs de revenire cît mai bun este o parte a medaliei, cea de-a doua constînd din dimensionarea importurilor la strictul necesar, dublată și ea de o valorificare superioară a materiilor prime și a materialelor astfel procurate.

Complexitatea acestor sarcini, amplificată de ascuțirea concurenței pe piețele externe, ca urmare a crizei actualei ordini economice internaționale, face ca problemele comerțului exterior să depășească sfera de interes a unui cerc limitat de specialiști, și să devină o chestiune arzătoare, una din problemele fundamentale ale activității economice, ale noului mecanism economic.

Este motivul pentru care problemele comerțului exterior ocupă un loc de frunte pe agenda actualelor adunări generale ale oamenilor muncii și ale reprezentanților acestora.

VASILE BARAC

Castelele solare ale Carpaților

Castele pe Lotru: o incintă a noului de 8000 de kilometri pătrați

(Urmare din pagina 1)

Datele epopeii din Munții Lotrului sunt cunoscute, presa, televiziunea, radioul le-au transformat de mult în bun curent al conștiinței publice. Dintr-o sută de grame de apă de Lotru, deci dintr-o jumătate de pahar de apă de Lotru, se naște azi, spun calculele specialiștilor, un kilowatt de energie electrică. Kilowații se nasc dintr-o mare alpină (300 milioane mc de apă, colectând Lotrul și vreo 70 de afluenți ai lui) care, o dată ivită pe lume, la confluența dintre cleștarul izvoarelor riului și cerul munților, a și început să prolifereze, dând naștere unor pui, unor oglinzi care sar în cascadă, cu intermitență ritmică, fără să se spargă, compunând o suită de ceruri așezate în trepte între Ciunget, Mălaia și Brădișor. Ciunget e hidrocentrala-mamă, cea mai mare de pe riurile noastre, căreia i-a urmat, pe Lotru în jos, Mălaia, căreia îi urmează, cu scadența intrării în funcțiune în cel dintâi an al cincinalului viitor, Brădișorul. Ce a rezultat? A rezultat energie, a rezultat lumină, un impresionant flux solar trimis peste țară (cele trei centrale electrice însumând nu mai puțin de 643 MW!), și a rezultat, în același timp, un nou peisaj, un nou cadru de viață, o modificare substanțială a geografiei, deci și a microclimei, care se îmblizesc, se îndulcesc, devin mai umane. Umanizarea geografiei, deci și a cliimei, nu poate să nu aibă consecințe și asupra omului, a firii lui, chit că nu subscriem integral la această teză, opunându-i zicala românească a omului ce sfințește locul. Această sfințire a locului Lotrului s-a produs, la dimensiuni geografice, în ultimul deceniu și jumătate.

N-o să-i invităm pe cititori, în rîndurile care urmează, la o călătorie prin această nouă geografie. Călătoria au făcut-o, desigur, mulți dintre ei, începând cu ziua (intimplată acum cîțiva ani) când Voineasa, străvechiul sat cu căsuțe din birne transformat în „post de comandă” al șantierului, a devenit o mare stațiune turistică, una din cele mai frumoase ale țării. N-o să relatăm, așadar, călătoria noastră documentară în acest an jubiliar al șantierului și al țării, important fiind doar a preciza, la acest capitol, un astfel de tur, oricît de sumar, îți circumscrie cu minuție, prin grija celor ai locului, nu numai o geografie, ci însuși tabloul istoric al devenirii ei, cu toată trepidăția lui prin ani, zile și ceasuri. Acest tablou este foarte complex și, mai ales, foarte mobil, adică așa a fost pînă nu demult, adică s-a schimbat tot timpul, prin ani, prin zile, prin ceasuri, operîndu-se în el, mereu și mereu, foarte multe rețușuri, completări, redimensionări, balan-

ța negării aproximațiilor și a confirmării faptelor exacte, deci a trecerii intențiilor de pe scheme și planșe în beton și oțel, funcționînd perpetuu, neobosit. Acum, la capătul unui deceniu și jumătate, cînd Ciungetul și Mălaia produc, cînd Brădișorul se pregătește să le urmeze, tabloul, în fine, s-a așezat. Interlocutorii noștri de astăzi, pînă mai ieri febrilizați de evenimentele muncii, cuprinși în ele, încleștați în plasma lor arzătoare, au acum, pentru prima oară, perspectiva întregului și, de pe fărîmul Lotrului cucerit și supus, se străduiesc să și-o picteze cit mai exact. Ei nu mai relatează azi evenimente, întâmplări, ci date globale, cifre sintetice. Ei își amintesc că șantierul a cuprins a 30-a parte din teritoriul României (8000 de kilometri pătrați), că s-au străpuns prin munți peste 150 de kilometri de galerii (de 30 de ori mai mulți ca la Bicaz, de 3 ori mai mulți ca la Argeș), că centrala electrică subterană de la Ciunget, construită la 104 metri sub talpa muntelui, e o premieră mondială a branșei, că barajul-colos de la Vidra (121 metri înălțime) e cel mai mare baraj de anrocamente din țară, pentru construcția lui trebuind ca un munte întreg, Chioara pe nume, să dispară pur și simplu, dislocat de excavatoare de mare capacitate, urcate la 1300 de metri altitudine. Cel ce ne relatează toate acestea, tov. Ion Bolnavu, secretarul Comitetului de partid al Grupului de șantier Olt-defileu (ce include azi și amenajările energetice de pe Lotru), o face cu ochii pe caietul pe care scriem, ca nu cumva să se strecoare vreo eroare. Totul pornește dintr-o mare grijă ca tabloul opereii să nu se întunece în vreun fel, să nu-și aburească vreo nuanță, să nu-și invăluie vreun detaliu, să nu cumva să acoperi tu, călătorul, cu ceața unor false metafore, un cîmp atît de viguros al certitudinii cum este marea construcție de pe Lotru. Și se pictează astfel de-a dreptul pe minte, cu precizia de execuție grafică și științifică a tabloului lui Mendeleev, elementele ce compun tabloul opereii, rînduite nu pe o schemă, ci pe niște linii de sens — sau de forță — care te fac să le înțelegi în toată complexitatea lor.

Aceste linii de sens, aceste coordonate intime, de esență sau de substanță, ale cetății luminii din Munții Lotrului sînt, zice interlocutorul nostru, două la număr, convergente de fapt într-una singură, în realitatea umană — monumentală realitate umană — a acestei construcții monumentale.

Este vorba, în primul rînd, de cei ce au înălțat-o, de ctitorii ei, de eroii ei. Va trebui să vorbim aici, înainte de toate, despre niște oameni pe care noi, reporterii, îi ignorăm adesea. Va trebui, zice Ion Bolnavu, să-i așezăm în inima paginii noastre, acolo unde viața însăși îi așază, pe cei ce, primii, au supus Lotrul, nu pe sălbaticile creste de munți, nu pe frontul exploziilor ce au desenat prin ani conturul de foc al marelui edificiu, ci în liniștea cabinetelor de studii, acolo unde, de fapt, s-a decis victoria. Riul a trebuit să fie supus, mai întii, în mod abstract, în urma unui complex și asiduu examen de teren și de bibliotecă, la această gigantică bătălie mută participînd numeroși specialiști ai Institutului de studii și proiectări hidroenergetice București, care i-au dăruit epopeii Lotrului, ca preludiu la înfruntarea materială cu apele și cu munții, sute de mii de ore de energie intelectuală. Din ele s-au cristalizat, în anul Congresului al IX-lea al partidului, deschizător de inedite și largi orizonturi pentru inteligența tehnică românească, imaginea definitivă a barajului de la Vidra, a centralei de la Ciunget, a obiectivelor-unice în istoria hidroenergeticii noastre. Omul proaspăt ales în fruntea destinului nostru, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a examinat atunci, cu atenția, cu competența, cu capacitatea sa sigură de prospecție și de asumare a noului, rodul acestei bătălii a cugetării, a studiului, a imaginației temerare, hotărînd varianta drumului celui mai scurt, celui mai eficient către țintă. N-a fost, desigur, ușor acest drum, bătălia din Munții Lotrului a însemnat eroism, efort, bărbăție, a însemnat o febrilă și necurmată escaladă de trepte ale cunoașterii, ale tehnicii, a însemnat uriașe valori, materiale și morale, aruncate în luptă, a însemnat o desfășurare de forțe ale construcției de o anvergură cum încă nu s-a văzut la noi. La doar cîțiva ani de la debutul șantierului, în 1969, cifra constructorilor Grupului de șantier Lotru, aparținînd Trustului de construcții hidrotehnice București, ajunsese la 12.000. Mulți s-au calificat aici (peste 3.000, în peste 25 de profesii!), îmbogățînd detașamentul constructorilor din România cu oameni despre care s-au scris și se vor mai scrie poeme. Omul din fruntea partidului și a țării, ctitorul României moderne, le-a vegheat în tot acest timp, cu fierbinte grijă, bătăliile, eroismul, eficiența demersului constructiv, altitudinea condițiilor de muncă și de viață, a venit în mijlocul lor, în momente ce s-au constituit ca sărbători ale inimilor și ca etape

de culme în cronică șantierului. După un astfel de moment, care a fost ziua de 3 iunie 1972, șantierul, conform legămîntului asumat de oamenii săi în fața secretarului general al partidului, a fost racordat sistemului național de energie. La 23 noiembrie 1972 a intrat în producție primul grup energetic, prima din cele trei mari turbine, urmată în 1974 și 1977 de încă două (ambele de construcție românească), cartea centralei electrice a Ciungetului închizîndu-se, ca să se deschidă de fapt spre viitor.

Este vorba, în al doilea rînd, de oamenii cărora marea construcție le-a fost dedicată. Este vorba, s-ar zice, de noi toți, fiindcă toți resimțim efectul Lotrului, darul lui în regimul luminii din România, sporit sensibil, ca și cum astrul zilei ar fi consimțit să rămîna mai mult pe cer. Ceea ce însă vrea să ne spună Ion Bolnavu privește expres Valea Lotrului, unde construcția inaugurată acum 15 ani a însemnat, prin tot și prin toate, o explozivă ieșire din dimensiunile vechi, această vale, unde tranziția spre o nouă civilizație, petrecută în ani și sezoane, pare, văzută de jos, de la poalele Munților Lotrului sau de la rădăcinile timpului de acum un deceniu și jumătate, tot atît de spectaculoasă ca o explozie astrală (sistem în teritoriul marilor fapte ale luminii!) privită prin luneta astronomică a unui geograf al lumilor viitorului. Nu-i o exagerare, fiindcă noua Voineasă, ridicată pe o mîgură ce domină vechiul sîduc de birne (el însuși transformat din temelii, anexîndu-și toate trăsăturile unui oraș), este astăzi o așezare de blocuri și vile cu arhitecturi de „chalets”-uri elvețiene, e o Voineasă cu înfățișare de stațiune (devenită chiar stațiune, o stațiune cu 1.800 de locuri), e, altfel spus, un veritabil centru urban, care în anul acesta va fi și decretat ca atare, consfințindu-se o realitate existentă pe-aici de mult. E o Voineasă a viitorului, atrîgînd magnetice spre ea, în sus, relieful și oamenii, întregă această Vale a Lotrului transformată în magistrală a noului. Asfaltul, electricitatea, blocul și magazinul modern, cinematograful, spitalul, liceul și terenul de sport, radicala schimbare a structurii populației (doar 3 la sută din locuitorii Voinesei mai sînt, la ceasul de față, țărani și ciobani, restul sînt ocupați în

activități productive industriale, în activități citadine, moderne) sînt tot atîtea elemente care, raportate la vechiul sat, la această lume pînă mai ieri încă arhaică, încă patriarhală, conservînd forme de muncă și de existență în stare pură, primordiale, genuină aproape, spre încintarea cercetătorilor ce descindeau aici ca într-o rezervație de arheologie socială, mărturisesc un salt al noului de o unică anvergură. Mălaia, comuna ce înglobează Ciungetul, face și ea, la rîndu-i, destinul Voinesei, asimilînd noutăți arhitectonice și edilitare (blocuri de locuințe, centru civic modern, sediul de nouă economie, de nouă cultură, asfalt, electricitate, termoficare, aducțiune de apă potabilă, canalizare etc.), într-un tempo care indică ritmul mereu amplificat al vieții locului deci ca și la Voineasa, apropierea ceasului citadin.

Marea construcție de pe Lotru, cel mai grandios omagiu pe care omul acestei țări l-a adus muntelui său, trunchiului său de piatră, trunchiului-leagăn de existență, făcîndu-l pentru prima oară să-și cunoască — răsfrînt în marea alpină a Vidrei — înălțimea și marea, a coborît deci, de la altitudinea unui monument al arhitecturii și tehnicii, în viața omului, în casa lui, modificîndu-i și casa, modificîndu-i și viața, decidîndu-i alte șanse acestei vieți. E aici, ca în toate marile ctitorii ale anilor 1965-1980 — ridicate, cele mai multe, în locuri pînă mai ieri ocolite de drumurile civilizației — acea concepție despre dezvoltare pe care cîrmaciul de azi al destinului național o promovează cu consecvență și pasiune, impunînd rolul de factor motor al industriei, al economiei moderne, în crearea și dezvoltarea unor structuri sociale noi, în construcția unui mod de muncă și viață care să înalțe mereu demnitatea omului.

La 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, la 15 ani de cînd primii constructori au luat în piept acești munți, ca să edifice cea mai mare hidrocentrală de pe riurile interioare din România, Valea Lotrului e o vastă incintă a noului, o emblemă de strălucire și forță a construcției la români, un spațiu modern de muncă, de creație și de existență, un loc ce, producînd lumină, poartă din plin lumina acestui timp.

Castele pe Olt: 25 de trepte spre cer

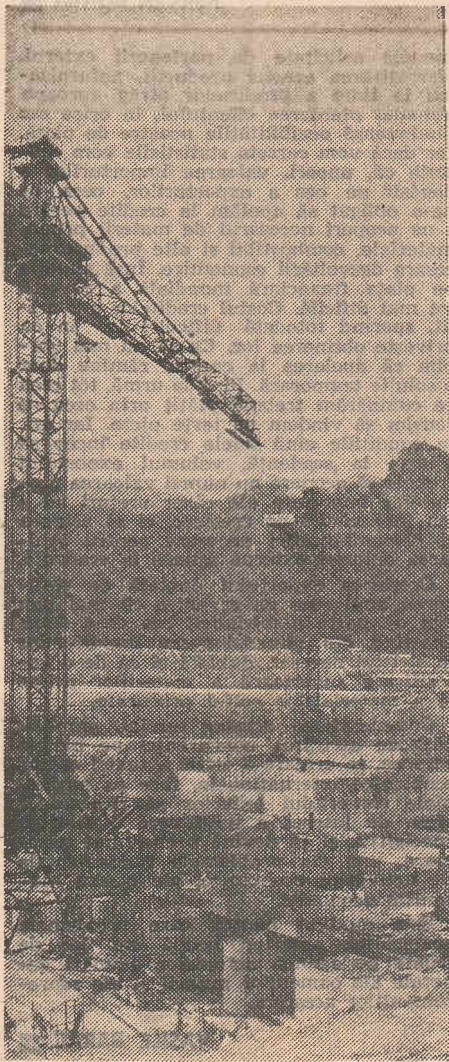
Și Lotrul, atingînd apa Oltului, această arteră aortă a geografiei și a istoriei noastre, se întâlnește, din nou, cu lumina, cu energia.

Pe teritoriul aceleiași Vilcei, dar și în tinutul vecin al Oltului, între munți și Dunăre, între întunericul mineral al cordurilor și cîmpia întinsă pe spate sub zarea fluviului, s-au ivit, ca și dincolo, între Ciunget, Mălaia și Brădișor, o salbă de oglinzi, un cîrd de lacuri la adăposturi de mari baraje, lacuri de șes sau lacuri alpine, unele uriașe, ajungînd pînă la 250 de milioane de metri cubi, rivalizînd deci cu Vidra, lacuri în care muniile copacilor înecați nu povestesc despre catastrofe, ci despre o operă săvîrșită cu compasul și rigla. Acest miracol estetic, care încă nu figurează nici în textele, nici în planșele cărților noastre de geografie, se cheamă suită, salbă sau cascada (îi putem zice oricum, toponomastica încă nu-i stabilită) hidrocentralelor de pe Olt. Ca și în cazul Lotrului, prelungîndu-i destinul, făcînd din Vilcea teritoriul cel mai dinamic al energeticii românești (teritoriul ce va dispune, la sfîrșitul deceniului viitor, de o putere instalată de 1.900 MW, reprezentînd circa 14% din potențialul hidroamenajabil al României), sîntem în fața unora dintre cele mai mari ctitorii ale României moderne, zămislite în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Sîntem în fața uneia din cele mai spectaculoase lucrări hidroenergetice ale țării, una din cele mai interesante din Europa, o lucrare ce, ca și Lotrul, se execută cu forțele noastre, de la desenul tehnic (operă a I.S.P.H. București) la turbinele („made in Reșița”), ce transformă Oltul în energie. O lucrare care, inaugurată încă de-acum zece ani, cînd foamea de energie a lumii încă nu devenise criză, vădește, cu prisosință și cu pregnanță, justetea politicii energetice a partidului, realismul și forța vizionară ale orientărilor secretarului general, validate prin rezultate ce, iată, răscompără luminos niște eforturi deloc ușoare. Opt hidrocentrale produc deja (Dăești, Rm. Vilcea, Riurenii, Govora, Băbenii, Ionești, Zăvideni, Strejești), alte șase sînt în construcție, altele sînt încă pe mesele proiectanților, în stadii avansate de lucru (Turnu, Călimănești, Drăgășani, Arcești, Slatina, Ipotești). Nu e departe vremea cînd cei 1.200 MW instalați pe Olt, cu o producție anuală de 3 miliarde kilowati-ore, se vor adăuga celor plantați pe Lotru, într-o mare cunună olteană a energiei. Cele două riuri își unesc astfel, pe alt plan, destinul, supunîndu-și energiile, în chip practic, unui singur centru de comandă și răspunzînd deci, la

modul ideal, unei simple și unice apăsări de buton. Extinzînd ecuația, introducînd în ea și alți termeni — Dunărea, Motru, Mureșul, Someșul, Siretul etc. — obținem, sub denumirea de sistem energetic național, un adevărat sistem de gospodărire a apelor țării, suprapus sistemului hidrografic și răspunzînd, ca și un sistem nervos, unei singure comenzi.

Cel cu care dialogăm pe această temă este ing. Ioan Sahinian, șeful biroului de investiții al Intreprinderii Electrocenrale Rîmniceu Vilcea, beneficiara Oltului și a Lotrului, Argeșean de fel, venit în Vilcea în 1965, lucrează în întreprindere de la începutul ei (1969), deci de la pregătirea debutului „cascadelor de energie” a Oltului. Știe povestea fiecărei hidrocentrale, s-a bucurat la fiecare intrare în funcțiune, a suferit la fiecare intîrziere (căci au mai fost și intîrzieri...), face parte dintre acei specialiști ai energicii românești care, aflați la vîrsta maturității (are 40 și ceva de ani), se simt încă tineri, capabili încă să rabde de insolatie odată cu stîncile munților calcinate de soare, să rabde de reumatism odată cu apele înghețate, trosnînd de ger în nopțile iernilor, capabili, mai ales, să se entuziasmeze la nou, să vibreze la ideea că, iată, în acești 15 ani, România și-a construit cu temelnicie temeliile energiei, urmînd ca în viitorul deceniu, potrivit indicațiilor secretarului general, să-și cucerească cea garantație a forței și a prosperității care este independența energetică.

Aici, pe Olt, istoria Lotrului se repetă, dar la altă amploare, la altă intensitate, cu alte cote calitative. Stau de vorbă cu inginerul Sahinian în incinta hidrocentralei Turnu (70 MW putere instalată, aproape de două ori puterea totală a centralelor hidro din România anulul '70), aflată chiar la ieșirea din defileu, lângă Cozia. E dimineață, defileul e eufundat în aburi, deși Oltul n-a atîpit, frămîntat de insomniile unei veri toride. E ora cînd riul îi se pare enorm. Înălțut în aburi, el crește nu numai din orizont în orizont, ci, parcă, și pe verticală, curgînd la vale cu munți cu tot, într-un uruit de pietre și valuri care e milenara lui simfonie, aparent neschimbată. Dar totul, în această incintă a energiei (una singură din cele vreo 25 ce compun salba hidrocentralelor de pe Olt), înseamnă, practic, o uriașă deplasare de planuri, ruinînd o întregă structură placidă a locului fixată în ere geologice. Oltul a fost strămutat, calea ferată a defileului, însoțitorul din veacul trecut a riului, a fost și ea strămutată, totul în luptă a-cerbă cu apele care aici, abia scăpate din munți, fierb pline de o minie turbure, cu debite ce ating 2.000 m cubi pe secundă și

Secerișul în inima Bărăganului

În curtea Cooperativei agricole de producție Lehliu-gară atmosferă de șantier. Un compresor, un tractor cu plug, un malaxor, ciment, pietris, țărâși și sfuri întinse.

„A fost o campanie rodnică, dar mai ales „rapidă”, ne spune președintele C.A.P. Lehliu-gară, Vasile Tudor, în vîrstă de 47 de ani, care lucrează aici de la întemeiere, din anul 1959. „Rodnică, fiindcă am strîns 3750 kg de grîu la hectar și 3700 kg de orz. Rapidă, deoarece s-a încheiat în 9 zile, 8 pentru grîu și una pentru orz, ceea ce reprezintă cea mai scurtă campanie de recoltare din istoria cooperativei. E adevărat că s-a lucrat din toate puterile, în timpul zilei sub cerul încins, noaptea în aerul mai răcoros, la lumina farurilor. Și de ce să nu spunem, am avut noroc, o vreme bună pe toată perioada secerișului, fără ploaie. Deci nu numai că recolta a fost bună, ci și de calitate”.

Totuși, campania agricolă care s-a terminat de aproape o săptămînă nu se poate explica exclusiv prin vremea bună. Vasile Medvediu, care lucrează de 13 ani la secția 1 Răzvan, S.M.A. Lehliu, deservind Cooperativa agricolă de producție Lehliu-gară ca mecanic de întreținere, are și o altă parte, cu care, dealtfel, toată lumea este de acord. „Față de anii anteriori, campania a fost mai bine organizată, mașinile au funcționat mai bine, din pricină că s-a acordat o mai mare atenție reparatiilor de calitate a utilajelor. În felul acesta defectele majore nu au apărut în timpul lucrului.” Frază scurte, zgircite, din partea unor oameni care nu sînt obișnuiți cu vorba. La fel de tăcuți sînt Gheorghe și Constantin Dincă sau Gheorghe Ciocă, eroii acestei campanii în care fiecare a recoltat cîte 250 de tone, stabilind adevărate recorduri, aproape 40 de tone pe zi! Eroii de acum o săptămînă sînt astăzi în atelierele de reparație a combinelor din cadrul S.M.A., unde

alături de alți mecanizatori adaptează mașinile pentru culturile de soia, fasole și floarea-soarelui, în curs de însămîntare.

„Munca acestor oameni, trebuie în pri-

mul rînd evidentiată”, adaugă cel care ne însoțește, inginerul șef Constantin Popa de la C.A.P. Lehliu-gară. „Pentru că 95% din campania de păioase este mecanizată: în campania care s-a încheiat au lucrat 22 de combine și numai 30 de oameni, ceea ce arată măsura efortului mecanicilor și mecanizatorilor.”

GEORGE CUȘNARENCO ■

Oameni la datorie în nordul Moldovei

Datoria ostășească mi-a purtat, recent, pașii pe meleaguri pline de incintă din nordul Moldovei — meleaguri în care ecurile de istorie și legendă se îmbină, armonios, într-o minunată osmoză, cu efigiile vremilor noastre noi, socialiste. Pentru că pe aceste plajuri străjuite de bolți senine, ca o petală de miozotis, s-au plămădit, cu milenii în urmă, virtuțile dacilor liberi, virtuți filtrate și slefuite în epocile de glorie a lui Ștefan și Ion Vodă, filigranate apoi în creațiile nemuritoare ale lui Eminescu, Enescu sau Iorga, care au propulsat geniul poporului român în patrimoniul spiritual universal. Iar prezentul acestor plajuri — ca oricare colț de țară — poartă hlamida noului, a marilor transformări și împliniri din anii socialismului biruitor, îndeosebi din ultimii „15 ani-lumină” — cum cu mîndrie definim perioada cea mai fertilă din istoria patriei, de cînd la cîrma noilor noastre destine se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul României socialiste moderne.

Am avut drept „ghid” un moldovean — Vasile Scutelnicu, colonel în arma grănicerilor, îndrăgostit de istorie și mai cu seamă de oamenii acestor locuri de unde s-a ridicat și el. Colonelul Scutelnicu face parte din acea unitate de grăniceri care, în august 1944, izolată de grosul armatelor române aflate pe frontul din Moldova, a răspuns prima la semnalul „Stejarul”, care a declanșat insurecția organizată și condusă de Partidul Comunist Român, întorcînd armele contra hitleristilor. Acest fapt este atestat și de un document al Comandamentului german al frontului de sud-est în care se spune: „Pe frontul din Carpați s-a ajuns la lupte cu regimentul 3 grăniceri români”.

Fabrica de sticlă din Dorohoi are abia șapte ani. O existență fină, dar prestigioasă. Prima parte a intrat în funcțiune în 1973. A doua în 1976. Peisajul acestui complex în care nisipul capătă forme din cele mai originale s-a îmbogățit cu noi hale. Cea mai tinăra construcție este destinată ceramicii. Cultura „Cucuteni” — cea mai interesantă și strălucită cultură eneolitică europeană, ale cărei motive decorative se desfășoară pe toată suprafața vasului de la gură pînă la bază — va fi conținută prin stăruința și talentul mesșterilor și muncitorilor care poartă în istoria noastră străveche și prezentă frumusețea permanentă de suflet.

Tineri se tîrec în modelarea unor obiecte de menaj și uz casnic. În această muncă a lor, afirmată cu dăruire și răspundere comunistă, se simte îndrumarea atentă și energică a directorului, inginer Mircea Moza. În vîrstă de 39 de ani, aflat și el în primă afirmare, a venit împreună cu soția din Alba Iulia. Tînărul director și toți cei ce-l înconjoară sînt optimiști. Cutezanța, dorința de a valorifica cit mai bine tradiția istorică reprezintă obiective prioritare. Mulți dintre mesșteri sînt băștinași, dar au învățat meseria de sticlari la Turda sau Alba Iulia. La ei acasă se simt mai datorți față de ei înșiși, față de tradiția acestor meleaguri, față de partid, care a investit în ei multă încredere.

Dintre realizările acestui colectiv reținem că în acest an 50 la sută din producția realizată a luat drumul exportului, principalii beneficiari fiind R.F. Germania și S.U.A. În perspectivă se află Noua Zeelandă și Australia. Produsele de sticlărie sînt apreciate pentru utilitatea și linia lor modernă. În anul viitor va livra pentru export primele obiecte de porțelan. Modelele pregătite prin grija artizanilor condusi de Aurelian Antal, inspirate din tradițiile locale, cu un colorit captivant prin naturalețe și sensibilitate, reprezintă o garanție a succesului.

Varietatea produselor — de aici, poate, căutarea lor pe piața internă și externă — e opera întregului colectiv. În fiecare lună, fiecare muncitor poate prezenta un produs nou. O comisie stabilește care sînt cele mai reușite și le trimite spre omologare. În luna iunie au fost prezentate 80 produse de sticlărie și 40 modele pentru corpuri de iluminat. Din prima categorie au fost selectate 60 de produse, iar din cea de a doua au fost admise toate.

Sticla de Dorohoi se aseamănă mult cu cristallul. Materia primă, dar și meșteșugul oamenilor, li conferă această calitate. În centrul orașului e amenajată o vitrină cu cele mai alese obiecte ale fabricii de sticlă, ceramică și porțelan. Un autentic monument al muncii și cetezanței unui colectiv tînăr în plină afirmare.

„Atestarea documentară a comunei Marginea, județul Suceava, se pierde în negura vremurilor. Se știe însă că în această vatră străbună olăritul se practică de peste un mileniu. Pămîntul humos care se pretează la mola, o adevărată plăstică, la astăzi forme care incită. Primarul comunei, Vasile Magopăț, om de acțiune, dinamic, îi place să spună: Marginea este azi un colț de țară cunoscut în multe colțuri ale lumii. Produsele noastre — vase de diferite mărimi — sînt cunoscute în Anglia, Australia, R.F. Germania, Cehoslovacia, Ungaria. Oameni politici, de știință și cultură ne-au vizitat și admirat pentru realizările noastre menite să înfrumusețeze viața oamenilor.

Faima comunei a crescut prin migala a 42 de familii. Miinile lor harnice dau expresie lutului inert în peste o sută de forme. În ornamentarea lor e parcă încrustată ceva din frumusețea calmă a obcinelor Bucovinei, din pașistile și pădurile lor de molid, din viața tumultuoasă a acestor locuri încărcate de istorie. An de an realizează o producție în valoare de peste 1800 000 lei. Între cei cu nume în secție, Toader Magopăț se distinge prin gust și sensibilitate. Lucrează aici de 30 de ani. Tainele olăritului le-a deprins la frageda vîrstă de 10 ani. Azi din mîna lui văd contur în fiecare zi peste 30 de tipuri de vase de diferite mărimi. E un rezultat al perfecțiunii.

Omul cu atîta experiență, care a pus umărul la înălțarea și innobilarea comunei — primarul Magopăț —, amintește de alte preocupări ale sătenilor. Unii din ei — 30 la număr — lucrează în secția împletituri din nuiele. Din practicarea acestui meșteșug s-a realizat în 1979 o producție de peste 7 000 000 lei, iar în acest an de 8 000 000 lei. Să recunoaștem, e ceva.

Chiar de lingă gardul cooperativei pornește un lan de porumb, un soi care se experimentează pentru prima dată la Lehliu, și se poate planta cu o densitate mare, circa 60 000 de fire pe hectar, cu o producție scontată de 10 000 kg/ha — în condiții de irigare. De fapt, mai mult de jumătate din suprafața arabilă a C.A.P. este irigată prin brazdă. „Terenul cultivat cu porumb este brazdat la fiecare 560 m de canale largi prin care apa din Dunăre este adusă pentru a iriga porumbul din Bărăgan. Aceasta explică frumusețea acestei plante pe terenurile noastre”, explică președintele cooperativei. În lanul de porumb se pot zări oameni săpînd șanțuri din 60 în 60 de centimetri pentru ca apa să ajungă pînă la ultimul rînd de cultură. Ceva mai încolo, pe terenul proaspăt arat cițiva cooperatori împraștie îngrășăminte naturale, aduse pe cîmp cu căruța. În Cîmpia Română soarele dogorește fără milă: este miezul zilei. În timp ce în întreprinderi munca se apropie de sfîrșit, este simbată și mulți se gîdesc la orele pe care le vor petrece în fața televizorului sau în umbra parcurilor, pe cîmp tractoarele trag din răspuneri plugurile, pregătind terenul pentru culturile duble. Privind cîmpurile secerate ai impresia că orice urmă de viață a dispărut. Nimic nu mișcă, decît poate sub brazdă, semințele. Apoi de la orizont apar cîteva puncte negre, apropiindu-se încet de marginea cîmpiei, unde ne aflăm și noi. Un tractorist coboară din carlinga încinsă a tractorului pentru a se răcori cu o gură de apă și pentru a se aproviziona cu semințe. După un timp dispare iarăși, de parcă n-ar fi fost vreodată lingă noi. „Din pămînturile acestea mînoase scoatem noi pînă — spune Vasile Tudor — desi nu de fiecare dată foarte ușor. Îmi amintesc că prin 1958 se scoteau aici 1 000 kg de grîu la hectar, cu de trei ori mai multă forță de lucru. Se plătea o normă convențională cu 8 lei. Avem astăzi o producție de aproape 4 ori mai mare la hectar, în timp ce cooperativa primește 40 lei pentru o normă. Adevărat, se și muncește altfel. Bătălia pentru grîne, pentru legume, pentru carne și fructe este o luptă fără concediu. Pînă la anul viitor, cînd o luăm de la capăt.”

GEORGE CUȘNARENCO ■

cu violente răbufniri freactice. Pe locul în care, pînă ieri, curgea Oltul, acum sînt barajul și centrala electrică, pe locul unde era calea ferată acum curge Oltul, pe locul în care nu se afla nimic, adică nimic altceva decît piatra muntelui, este calea ferată, deviată pe orizontală cu circa 1 kilometru și, în plus, transgresată și vertical, reconstruită la o altitudine care o depășește cu 20 m pe cea veche. Toate construcțiile acestei hidrocentrale s-au făptuit pe un spațiu foarte îngust, cel dintre vechea și noua cale ferată, și pe o pantă extrem de abruptă, cea mai abruptă din cîte se văd pe Olt, mai existînd în plus și obligația, nu tocmai simplă, de a se proteja și ruinele castrului roman Arutela, operă a celor dinții edili ai locului, aflată chiar în inima șantierului. Nici o piatră a forțării din veacul al treilea nu s-a clintit, ba, mai mult, constructorii Turnului, cotrobîind cu uneltele prin aceste stîncose pante, au făcut și o prețioasă descoperire, deshumînd ruinele unor terme, bînuite pe-aici de Gr. Tocilescu, dar rămase numai ca bănuială. În replică, într-un răstimp foarte scurt, au fost puse în rost, cu priceperi superioare, pietrele unui edificiu de o arhitectură complexă, o centrală-bijuterie a tehnicii, un baraj de „tip fluvial” cu o cădere de 26 m, un unicat al genului, fără rival pe continent, construcție înaltă, suplă, deopotrivă puternică și „nervoasă”, captînd cu fire arțene toate mișcărilor rîului, stăpînindu-le și drenîndu-le. De aici, de la Turnu, priverile se alegă, slobode, pînă la Dunăre, cuprinzînd un Olt ce devine oglîndă, devine lac, avînd, ca niciodată pînă acum, șansa de a putea contempla în liniște cerul. Îi vor tulbura meditația doar stururile repezi de nori, stururile de păstrăvi care vor visi în adînc, visele turșurilor care vor căuta calmul și reveria între stururile de nori și stururile de păstrăvi, elicele navelor (fiindcă Oltul, pe mari porțiuni, va deveni navigabil), stațiile de alimentare cu apă ale localităților riverane, stațiile de hidroameliorații și de piscicultură.

O carte cu file nu tocmai multe, prea scurtă pentru greutatea faptelor pe care le concentrează, intitulată „File de monografie”, tipărită anul trecut sub egida Întreprinderii Electrocentrale Rm. Vilcea, în redacția unui colectiv alcătuit din ing. Ioan Sahinian, ing. David Bucur, ing. Emil Mirzan și tehnician principal Ion Măldărescu, numește Vilcea — țînutul cîndva somnolent și încrămănit, prizonier al unei subistorii a stagnării ce pentru unii însemna o vocație, dar azi stea de primă mărime în constelația energiilor naționale — un „țînut-lumină”.

Un țînut-lumină, dintr-o țără-lumină, sub ani-lumină.

...Și ora de energie a Oltului, ca și cea a Lotrului încă bate

„Și ora de energie a Oltului, ca și cea a Lotrului, încă bate, bate din plin, cu ecouri care se definesc în mine.

Lingă castelele solare ridicate aici se înscriu la ceasul de față — răspunzînd sarcinilor Congresului al XII-lea al partidului, îndemnurilor secretarului general — o serie de construcții adiacente, destinate valorificării depline a rezervelor hidroenergetice ale locurilor. Încă din iunie 1972, cînd s-a înțilnit cu constructorii barajului de la Vidra și cu cei ai centralei de la Ciunget, deci într-o epocă în care criza energetică mondială era încă departe, tovarășul Nicolae Ceaușescu — își amintește ing. David Bucur — recomanda ctitorilor luminii măsuri atente pentru fructificarea plenară a tuturor resurselor energetice, a tot ceea ce, în acest meniu, poate constitui o valoare, o surde bogăție sau un potențial dinamic. Un program amplu, eșalonat pe ani, a atras în cuprinderea lui și Vilcea. S-au inventariat pe rîurile din județ, pe afluenții Lotrului și ai Oltului, vreo 70 de puncte în care, cu amenajări necostisitoare, se pot deschide tot atîtea sedii ale energiei. În cincinalul 1981—1985, în Vilcea vor intra în funcțiune 10 asemenea microhidrocentrale.

Fără să se blazeze, ochiul nostru s-a obișnuit, totuși, prea mult cu prefacerile de anvergură, ca să le mai înregistreze și pe cele de nuanță, acele nuanțe care, într-un registru savant, dau tonus și vibrație aparte unui tablou, însuflîndu-i căldura vieții. Deci nu numai ceea ce e șocant, ceea ce se vede din avion, nu numai barajul-coloș de la Vidra sau construcțiile-unicate de pe Olt, aceste cetății ale energiei ce transformă Carpații într-un gigantic castel solar, cu lumina distribuită armonios spre toate zările fărîi, dar și imaginea unui minuscul pîriu de munte, tors în caiere de lumină de o mîruntă hidrocentrală, poate compune o civilizație, dînd seamă despre știința și grija omului de a-și apropia tot ceea ce îi poate sluji.

Pe Olt, pe Lotru, pe toate apele țării, ora energiei încă bate, bate din plin, simbol al unei epocale victorii, Epocală, fiindcă e produsul unei epoci, marcînd pregnanță și major o epocă. Epoca celor 15 ani-lumină.

Sectorul de activitate cel mai tînăr o secția cărămidărie. O indicație a secretarului general al partidului a pus pe oameni în mișcare. S-au căutat soluții pentru realizarea de materiale pentru construcții. Și s-au găsit. În prezent, 48 de oameni, condusi de Ilie Joltea, realizează 1 000 000 cărămizi anual. Locuințele care se ridică an de an, care mai de care mai impunătoare, adevărate vile, folosesc cărămida realizată pe plan local.

„În atmosfera aceasta de istorie și muncă se integrează străjuitorii ai fruntarilor țării — grănicerii. Dăruirea, abnegația revoluționară, dorința de autodepășire, preocuparea pentru o calitate nouă dovedite de oamenii muncii se întîlnește și în profilul și preocupările tinerilor ostași. Și e firesc să fie așa. Ei sînt crescuți în atmosfera de respect față de trecut, de o mîndrie pentru prezent și încredere nestrămătată în viitorul comunist al patriei.

Sediul unei subunități pare o adevărată oază de frumusețe și lumină. În încăperile cu destinații instructiv-educative, sau pur și simplu pentru odihnă, pășești cu sficiune, ca într-o casă memorială. Placate cu extrase din cuvîntările și ordinele comandantului suprem al forțelor noastre armate sînt expuse în rame meșteșugite cu mizală, sporînd parcă forța mobilizatoare a slovelor-îndemn ale celui ce ne este ncobosit și întepet conducător în opera complexă de înflorire a patriei și întărire a puterii ei de apărare.

Comandantul subunității — locotenentul-major Gheorghe Covașă — ca și ceilalți militari au satisfacții în toate domeniile de proagătie. Fiecare categorie de instrucție, educația sînt tratate cu seriozitate și răspundere. Flacăra la care se călesc și își dezvoltă trăsăturile de apărători emană din caracterul viu al doctrinei militare naționale, pe care se străduiesc s-o aprofundeze și s-o aplice în strînsă cooperare cu cei în mijlocul cărora trăiesc și muncesc.

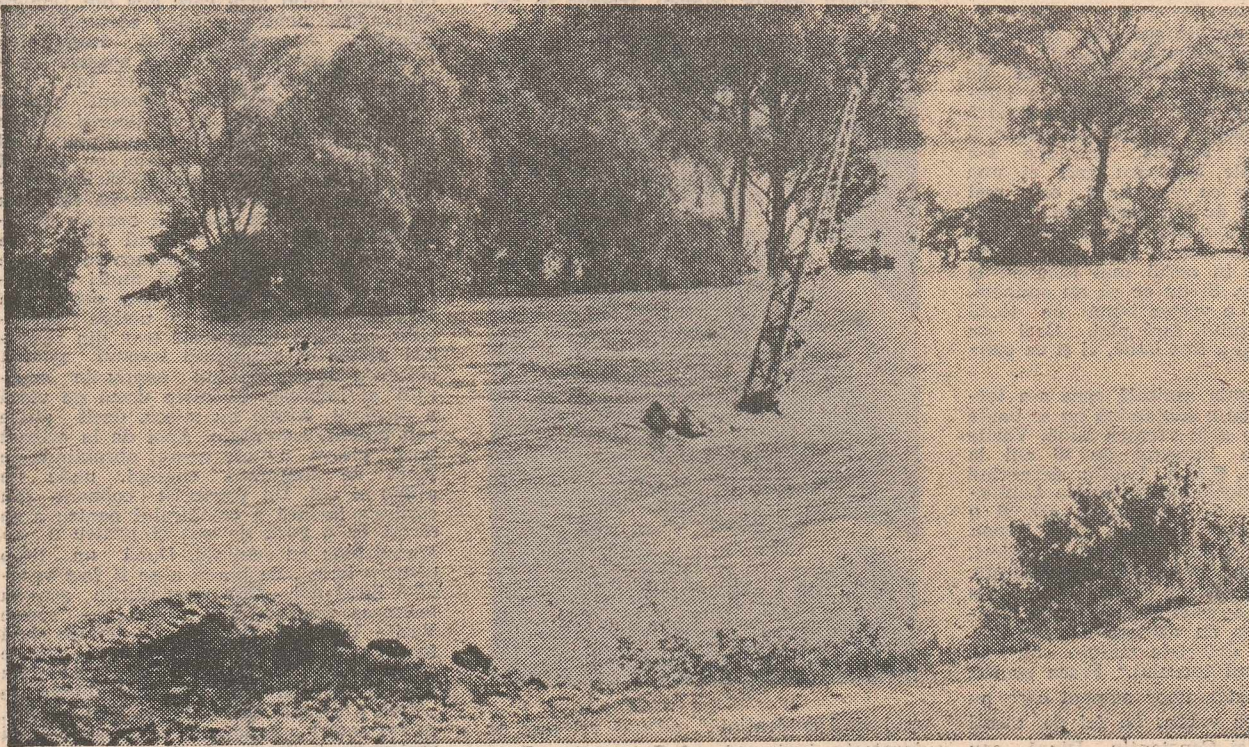
Se citește mult. Se muncește mult. Se tînce mereu spre mai bine. În cei aproape 30 de kilometri pe care soldatul Nicolae Vlase, sergentul Romulus Suhan, sticlar din Dorohoi, îi parcurg pe vreme bună sau rea, la fruntarii, nu sînt niciodată singuri. În permanență le stăruie în țovărășie umbra marilor înaintași, pilda făurarilor de țară.

Secretarul comitetului de partid al orașului Rădăuți ține să facă o remarcă. Tînărul ofițer și ostașii săi se contopesc în efortul general de cetezanță și muncă inaugurat de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Tatăl lui este maistrul la Fabrica de confecții metalice și prelucrări metalice din oras. E un admirabil om al muncii. Codul etic își are intruchipate în el trăsăturile de mare noblete.

Ca pretutindeni pe meleagurile românești, acolo, în nordul Moldovei, întîlnesti oameni ai datoriei, ostași ai partidului și ai țării.

Colonel C. ZAMFIR ■

Lupta cu apele dezlănțuite - o epopee discretă dar eroică

Trăim un an plin de explozii solare și protuberanțe. Un an al vulcanilor și al cenușii aruncate peste pământ, al furtunilor și ploilor torențiale delirând pe continente, al inundațiilor catastrofale și al căldurilor letale. Umanitatea s-a solidarizat în luptă cu natura dereglată, cu natura paradoxală. Țara noastră, atât de greu încercată de calamități naturale tragice, n-a fost scutită nici de această dată de furtuni prelungite și de ruperi de nori, de vânturi băbind cu viteze mari în toate direcțiile, de inundații și alunecări de teren. Partea de nord-vest a țării în special a trecut printr-un front atmosferic violent, în vreme ce majoritatea celorlalte regiuni au cunoscut o temperatură constantă de iulie și liniștea fierbinte a secerișului.

Oamenii din zonele afectate de inundații au suferit pierderi însemnate: culturi imense de cereale compromise, drumuri, șosele, poduri și căi ferate avariate, sute de case prăbușite, mii de locuitori rămași fără adăpost. În fața acestei situații cetățenii, mobilizați de comuniști, de organele de partid și de stat, au acționat energic pentru a stăvili cursul dezastroas al inundațiilor, au înălțat mai sus digurile pentru a salva terenurile cultivate și așezările populate, au participat într-un număr impresionant la înlăturarea pagubelor și revenirea la starea normală a lucrurilor. Publicăm mai jos câteva fragmente din această bătălie, nu o dată eroică, purtată de oameni în contul omenei și dragostei față de pământul țării.

Bihor:

Porumbul se ridică din nou, oamenii își regăsesc treptat surîsul

A început ca o furtună de după-amiază. Cu toate efectele de rigoare. O furtună de vară. Ploaia cădea brutal și consecvent. Și a căzut așa cu o persistență obsedantă câteva zile și nopți la rând. În dimineața zilei de miercuri, pe la orele șapte, cițiva muncitori în drum spre întreprinderile din Beiuș au observat că apele cresc. Dar nu s-au alarmat. Două ore mai târziu Valea Prisăcii a izbucnit peste maluri cu un vuiet surd, de fanfară dezacordată, amenințând comuna Uileacul de Beiuș, comuna mare, întinsă pe dealuri, cu o aripă ascunsă într-o vale răsturnată sub pruni și duzi. Nimeni nu se aștepta ca apele să crească atât de brutal. Și totuși, cițiva oameni pregătiți întotdeauna pentru orice eventualitate — printre aceștia numărându-se primarul Gheorghe Hora, președintele Cooperativei agricole de producție din comuna Gheorghe Cadar, și șeful de post Dumitru Toda — au trecut la acțiune ca în stare de front rupt, de asediu, stringind de prin casele amenințate toți copiii, apoi animalele de prin grajduri și în cele din urmă, cind apele s-au dezlănțuit peste grădini sfîșind culturile, cind devenise clar că „posibilitatea” unei inundații se transformase în certitudine, au declanșat acțiunea de salvare a oamenilor bătrini care se mișcă mai greu. Viitura a fost de o violență extraordinară. În câteva minute a atins înălțimea unui om. Oamenii au acționat eroic. Cum a fost de pildă învățătorul Gheorghe Ionaș care se afla în satul Negru, dar avea acasă copii și un tată trecut de 80 de ani. A improvisat din două porți răsturnate, legate una de cealaltă, o plută în care a coborît pe cursul viiturii până pe ulița sa. În jur se prăbușeau case. A salvat un om rămas printre dărâmurile care se scurgeau pur și simplu în ape ca niște castele de nisip. E vorba de „Nelu” lui Stanciu. Ajuns acasă, învățătorul și-a urcat toată familia în pod în speranța că va rezista dezlănțuirii apelor. Soția sa a făcut un șoc cardiac (astăzi e în spital în afara oricărui pericol). Ștefan Marton de pe ulița învecinată s-a aruncat în viltoare dezbrăcându-se. Ca un inotător încercat. A străbătut astfel cițiva kilometri de la linia ferată până acasă. Într-un peisaj lacustru care altădată l-ar fi speriat, precum traversarea Canalului Minecii! Și-a salvat nevasta, copiii și părintele apoi și-a adus aminte că vecina sa, Floarea Herman, în vîrstă de 70 de ani, care nu are pe nimeni în clipa asta lângă ea, nu se va putea salva! A înnotat sub ploaia care cădea în rafale cu un zgomot ciudat de repere de nori și a găsit-o pe bătrînă gata să se scu-

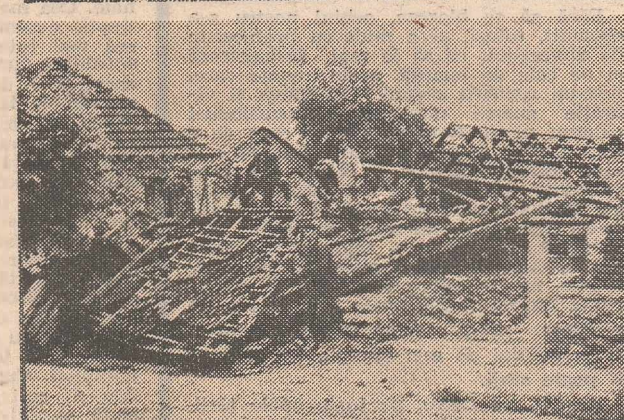
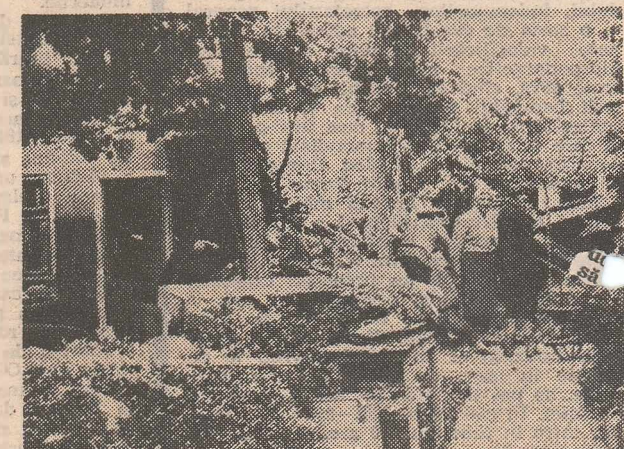
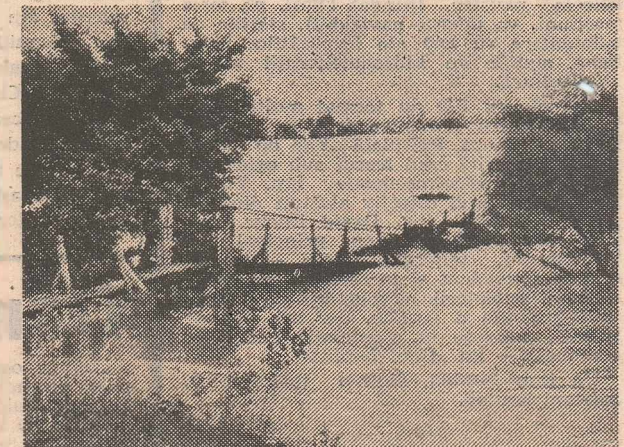
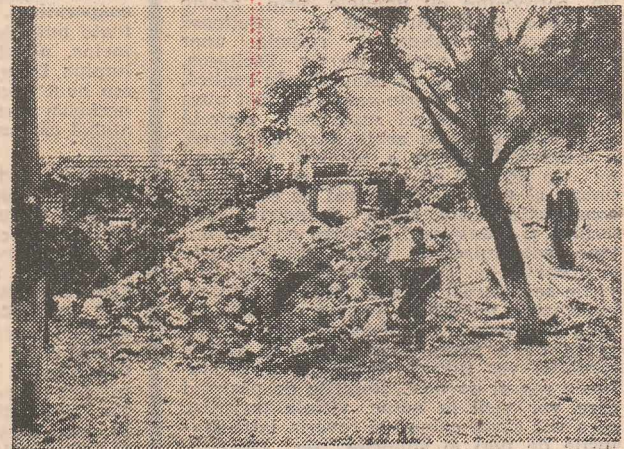
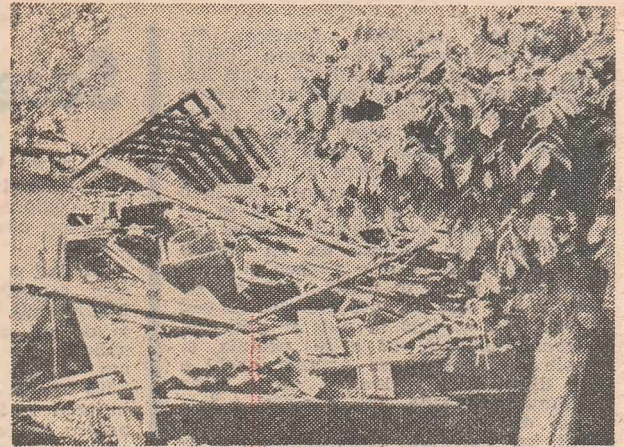
funde, cocoțată pe cuptorul aflat în dezintegrare. Cu un ultim efort a ajutat-o să urce în pod, i-a ridicat un scaun ca să stea acolo pînă va apuca să improvizeze o barcă sau o plută. În timpul acesta fiul femeii, inginerul Victor Herman de la Întreprinderea forestieră din Oradea, presimțind că vor avea loc inundații și aflindu-se aproape de comună, încerca la rîndul său să ajungă acasă și spune că în rarele momente de acalmie își auzea mama de pe celălalt deal cum îl chema. Vecinii din comună ieșiseră pe celălalt versant, privind cum apele dezlănțuite se ridică pînă aproape de acoperișurile caselor. În plin dezastru au apărut, ca prin minune, cîteva ambarcații și cițiva soldați care au pătruns pe ulițele inundate ale satului și au început o acțiune tenace de salvare a victimelor.

N-a murit nimeni. Cițiva oameni sînt doar internați în spital. Mulți au rămas însă numai cu ce se afla pe ei. Douăzeci și nouă de case prăbușite în cîteva minute. Douăzeci și nouă de familii rămase fără adăpost, care au pierdut în cîteva minute nebune tot ce agonisiseră o viață întreagă. În bilanțul trist al viiturii din Uileacul de Beiuș intră și 70 de anexe gospodărești distruse. Dar s-au degradat zeci și zeci de hectare semănate cu griu, porumb, sfeclă, au fost compromise zeci de hectare de finete și pășuni. Toate acoperite acum de un strat gros de aluviuni și de nămol.

Cînd am intrat în comună n-am văzut decît case prăbușite, garduri smulse, scaune, mese și dulapuri umflăte de ape și risipite prin vale, în noroi, haîne, perdele și amintiri de familie printre borcane de murături salvate miraculos de șocul apei și pretutindeni oameni lucrînd, dezgropînd, curățînd și spălînd tot ce se mai poate folosi.

Am văzut oameni ștergînd cu grijă pînă și fotografiile din albume ca să le întindă la uscat împreună cu ultimele rufe recuperate, cu ultimele rochii și pantaloni, cu ultimele cojoace, pe lângă cîinii și pisicile salvate de la inec, cu privirile încă speriate. 1.000 de oameni veniți în ajutorul celor sinistrați își dau din mină în mină cărămizi recuperate din casele prăbușite, mobile, lucruri de mină, broderii, ferestre și uși, stîlpi, grinzi, farfurii rămase intacte, furculițe și linguri, îi și fote minjite de noroi. Cîteva zeci de femei stau aplecate în riu spălînd cu „mailul” și cu „săpun de oase” haînele și covoarele care le-au mai rămas. Nimeni nu-și mai aduce aminte să fi trăit un asemenea eveniment dureros în comuna Uileacul de Beiuș. Dar este uimitor ciții vecini au venit de prin comună și de prin alte sate să dea o mină de ajutor celor aflați la deznădejde. Se aud încă femei bătrîne care plîng și jelesc ce-au pierdut. Dar imaginea reprezentativă a comunei la cîteva zile după diluviu e aceea a unui șantier de reconstrucție în care oamenii își regăsesc treptat-treptat surîsul. Toți, dar absolut toți ne roagă să scriem despre abnegația „organelor locale” și a „organelor județene” (folosim exact expresiile lor) care „au avut grijă să ne dea pînă și apă minerală și salam și piine” în aceste zile și nopți de veghe și de facere.

Privind în urma noastră la comuna din care se retrag apele și în care se zvință pămîntul, la oamenii care revin dintr-un incredibil coșmar (greu de imaginat de cei aflați departe de epicentrul diluviului), am văzut cum se ridică din mil, pur și simplu sub ochii noștri, ostile de porumb culcate de ape, drepte și curate în soarele de după-amiază. Ca un simbol al revenirii la starea normală.

Imagini din lupta cu apele, surprinse în comuna Uileac de Beiuș și pe Valea Prisăcii din Bihor.

ADRIAN DOHOTARU ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Sălaj:

Ora încrederii și speranței

Comunicatul e laconic. „În urma ploilor din zilele de 21 pînă în 26 iulie, dealul Șurii, de lângă satul Racis, din comuna Hida, județul Sălaj, a alunecat și amenință gospodăriile oamenilor”.

Ce se ascunde dincolo de această telegramă? Ce se ascunde dincolo de molohul acela imens de lut pe care ni-l imaginăm venind peste oameni?

Racis e un sat risipit de-o parte și de alta a unei șosele județene aflate într-o permanentă mișcare tectonică. Un sat de oameni gospodari, cu pereți de casă bine legați, cu acoperișuri de țiglă sau de tablă, cu grădini frumoase și acareturi boierești. La ora descinderii noastre în acest peisaj premonțan spălat de ploii și frământat de ape, prin aerul limpede ca lacrima, am descoperit imagini dintr-un film de groază cu mari crăpături în pământ, cu fragmente geologice suprapuse, cu umflături mari de argilă în care se acumulasera mici lacuri de apă stătută și cu izvoare care gîlgeau sub pași amenințînd în fiecare moment cu o alunecare în vatra satului. Oamenii se cățăraseră pe culmi și pe creste, deasupra prăbușirilor de pământ și de piatră sau coborîndu-se adînc, prin fisuri, săpînd canale, săpînd șanțuri pentru a drena apa adunată în lacurile minuscule care stîrnesc alunecările. Aceste alunecări sînt atât de rapide încît de la oră la oră și uneori de la clipă la clipă pământul își schimbă înfățișarea și se deplasează ușor, silențios spre sat. Au fost distruse astfel, datorită ploilor, grindinei și alunecărilor de pământ 6 hectare de ovăz, 9 hectare de porumb, 10 hectare de fînețe cosite deja și sînt afectate, din pricina prăbușirilor, a fisurilor, a deplasărilor lente dar continue, peste 39 de case. Primarul comunei Hida, om de veghe în Racis de cîteva zile și nopți, tovarășul Romulus Păcurar, ne spune că, de fapt, sînt 54 de case prinse de mișcările pămîntului, dintre care 3 au fost deja evacuate. Familiile sinistrate s-au și mutat prin vecini, la familii care nu sînt „afectate de eveniment”.

A venit ploaia, a trecut ploaia, a venit grindina, a trecut grindina și nimeni nu și-a dat seama la început de pericolul surpărilor de pământ. Vechile surpări din alți ani au fost considerate la momentul respectiv întîmplătoare. Iată că în seara zilei de joi, 24 iulie, femeile care pregăteau cîna au constatat că nu li se mai deschide o ușă sau că nu se mai închide bine o fereastră. Ce să fie? Întrebarea a circulat ca printr-un telegraf de la o casă la alta, de la o gospodină la alta. Cînd le-au venit bărbații de prin întreprinderile din Sălaj sau de pe șantierele de construcții din județ, aceștia, mai puțin sperioși, n-au dat prea mare importanță semnelor de mișcări ale pămîntului. Femeile spun că n-au prea putut dormi. Dimineața însă ușile rămase deschise nu se mai închideau cu nici un preț iar cele rămase închise nu se mai deschideau! Au venit la fața locului specialiști mobilizați de primăria comunei și s-a ajuns la concluzia că prăbușirile de pământ de pe dealul Șurii sînt vinovate de aceste ciudate întîmplări cu uși și cu ferestre care se închid și nu se închid. Într-adevăr, spre culmile dealului se vedeau acum fisuri adînci,

urmare a prăbușirilor de pământ și a alunecărilor straturilor unele sub altele. Căzuseră vii, grădini de pomi fructiferi, pășuni, culturi de porumb. La un moment dat s-a intrerupt lumina electrică. Se rupseseră cîteva fire întinse prea mult! Pămîntul începuse să fugă dintre un stîlp de telegraf și celălalt.

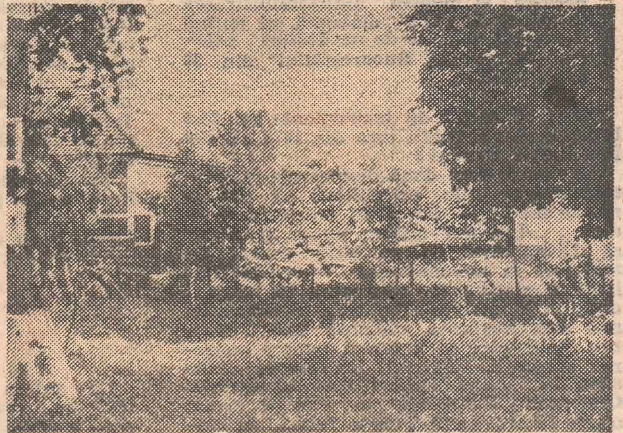
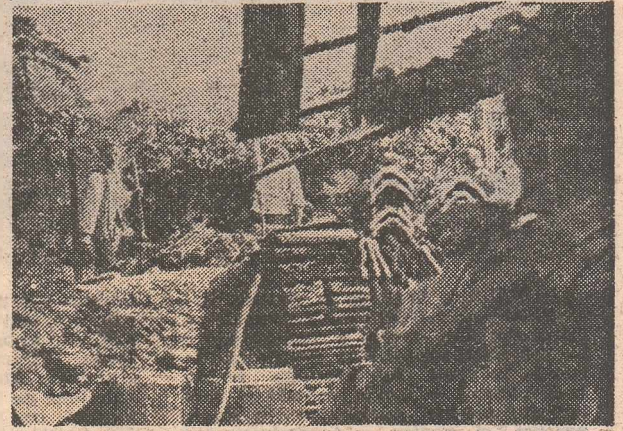
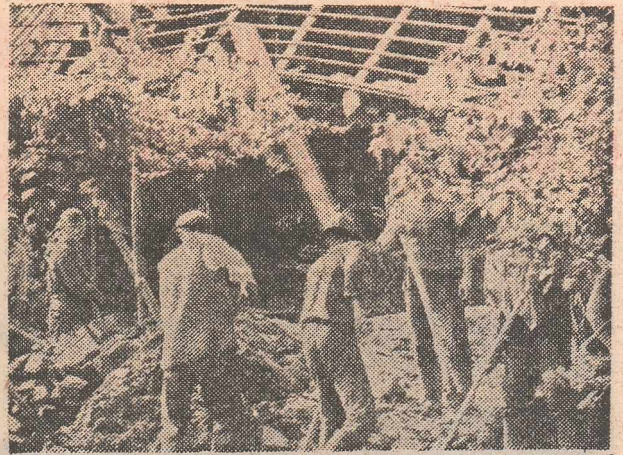
Am intrat în casele unor oameni. Pereții crăpați care pînă alaltăieri nu aveau nici o fisură! Podele crăpate, podele care se umflă. Canaturi de uși și ferestre care încep să joace sau care au devenit strimbe sub presiune. Înșelător e faptul că nu s-a auzit pînă acum nici un zgomot. Dar la ora la care am vizitat noi satul, cîțiva oameni au spus că în casele lor se aud chiar acum cum se mișcă pereții, cum gem și cum pîrie. Ca într-o corabie în furtună. Acum cîteva minute un colț din grădina era ridicat, și iată-l căzut. Roșiile, cartofii, ceapa și celelalte continuă să crească de parcă nu s-ar întîmpla nimic. Numai dedesubt lucrează pămîntul.

„Sigur că oamenii sînt neliniștiți, spune primarul Romulus Păcurar, dar noi am făcut tot ce a fost posibil să-i mobilizăm la acțiune. A trebuit să urcăm pe deal și să săpăm mereu șanțuri și canale de scurgere, ca să nu se mai infiltreze apa pe dedesubt. Și poate că trece și baiul ăsta”. Sus pe deal sînt acum peste 200 de oameni. Au săpat canale adînci și lungi ca în marile orezării. Întreg dealul e un sistem de scurgere în terase. Și oamenii urcă mereu dinspre sat. Decît să se lase pradă neliniștii și deznădejzii sau pur și simplu eventualității că alunecarea de pământ va continua, oamenii, după exemplul primarului, al profesorilor și învățătorilor, oamenii, împreună cu copiii și chiar cu fiicele și feciorii din împrejurimi, chemați prin telefon să apere casa părintească, vin pe deal cu sape, cazmale și greble (furajele pentru vite trebuie adunate de pe deal). Dealul Șurii s-a transformat treptat într-un furnicar. Am cunoscut acolo, sus, pe creastă, mai bine-zis „pe creste” pentru că acum sînt mai multe, oameni de toate vîrstele, de toate meseriile care se numesc: Vasile Curea, Silvia Săuca, Tiberiu Lazăr, Ioan Pop, Iezochil Pintea, Viorel Pop, Iulian Pop, Augustin Pop, Gheorghe Pop, Viorel Deac, Teofil Pop, Iuliu Solomonian, Victor Miclea, Mihai Lazăr, și din nou Ioan Pop, Eugen Pop, Iulian Pop ș.a.

Spre seară, cînd s-au întors de pe deal, s-a dat drumul la lumină. Unii au deschis televizoarele și au urmărit emisiunile de la Olimpiadă. Oamenii s-au întors treptat la rosturile lor obișnuite în fapt de seară. Un comandament special organizat patrulează toată noaptea prin comună și înregistrează fiecare mișcare de pământ. Măsurile de evacuare se iau pe loc. Familiile sinistrate sînt găzduite cu mare căldură de cei care nu sînt afectați de alunecarea de teren. Apele încă răbufnesc peste tot. Și ploaia din nou. Oamenii aceștia au deja o experiență tristă dar mobilizatoare. Cu douăzeci de ani în urmă și-au mutat pentru prima oară vatra satului din lunca inundabilă a Almasului la poalele acestui deal care pare că oferă mai multă siguranță. „Trebuie să fi mereu pregătit să ieși totul de la început, spune din nou primarul Romulus Păcurar care zîmbește cîntit și obosit. Și cîtă vreme ești capabil să-ți ieși viața de la început înseamnă că ești încă tînăr”.

Adevărul e că n-am plecat din satul Racis de Sălaj cu sentimentul prăbușirii. Am plecat cu sentimentul tonic că oamenii, mobilizați de cetățeni ca primarul Romulus Păcurar, care dă prin simpla sa prezență un sentiment de liniște și încredere, vor reuși să oprească molohul de argilă, podzol și noroi să alunece mai departe. Că stă în puterea lor să înfrunte vicisitudinile naturii.

FABIAN DUMA ■

Arad:

„Așa e la necaz, ca și la bucurie, ieșim cu toții”

La patru zile de la puternica și neobișnuită furtună abătută asupra Banatului, șoseaua care leagă Aradul de Oradea mai păstrează încă urma ravagiilor pricinuite de vîntul ce se năpustise cu aproape 150 kilometri pe oră. Dacă la Arad orașul și-a intrat repede în rosturi, pe șosea, copacii mai bătrîni și bolnavi zac aruncați ca într-un coșmar, iar pe cîmpuri, din cînd în cînd, la margini de lanuri, griul și porumbul își lipesc spicele și stiuțelii de pământ.

Cu cit ne apropiem mai mult de Mișca, după ce părăsim șoseaua Oradiei, ploaia se înteteste. În centrul comunei, o mulțime de tractoare și autobuze sînt parcate pentru orice eventualitate. De pe cîmpurile cooperativei agricole, apa pătrunde pînă la jumătatea străzilor, îndreptîndu-se spre șosea. Teuzul, un pîriu anonim în zilele lui bune, și-a lărgit peste noapte albia, ca în 1974, izbînd cu putere în digul ridicat în urmă cu șase ani, și încercînd să-și scurteze drumul spre Crișul Negru.

Peste apa Teuzului se lucrează la un pod nou. Un pod trainic, din beton, ca

să nu mai tremure cel din Mișca sau aiurea cînd trec cu greutate peste el. Oamenii au observat încă de dimineață că apa crescuse mult prea mult și i-au anunțat pe gospodari. Iată cum povesteste primarul din Mișca, Emeric Szivos, momentul acela: „Joi dimineața se mai oprise ploaia, dar apa crescuse. Venea umflată și murdară, semn că sus, la munte, plouase tare. Prima grijă: animalele. Am luat apoi legătura cu I.R.T.A., să avem mașini în partea asta. Cota de inundație a pîriului este de aproape 6 m și apa ajunsese pînă la 8 m, aproape de sacii puși din vreme. Am scăpat casele, dar apa a rupt digul la lunca mică”.

Lîngă podul cel nou ar trebui să-l văd pe cel vechi. „E jos, sub apă”, mă lămu-rește unul mai voinic cu ochii cirpiți de nesomn. „S-au implinit douăzeci și patru de ore de cînd n-am închis un ochi”. Sute de oameni, printre ei Iosif Naghi, de la cooperativa de consum din comună, și Petru Barz, revizor tehnic la coloana I.R.T.A. din Chișineu Criș, care ne-au povestit pe îndelete ce au însemnat orele de chin, au cărat saci cu nisip și au întărit digul, cu spaimea că s-ar putea repeta istoria din 1974. S-a muncit alături de muncitori, membri ai gîrzilor patriotice, de la întreprinderi din Arad și Chișineu Criș, alături de ostași. Si-au pus sacii în cap să se apere de ploale, strîngeau din dinți cînd oboseala îi făcea să se clatine, iar noaptea, la lumina reflectoarelor, înălțînd digul, pîneau creșterea apei. Astăzi dimineață, în aceste condiții, podarii de la Mișca au pus a treia grindă. Un simplu fapt de muncă, dar care căpăta acum, la Mișca, o semnificație deosebită, innobilînd parcă orele petrecute la lumina reflectoarelor, înfrumusețînd o zi și o noapte de muncă fără preț pentru a salva comuna.

Ajunsem pînă la spîrtură cu barca pneumatică a ostașilor. Aici, la lunca mică — așa denumesc sătenii locul unde n-a mai rezistat digul — Teuzul și-a schimbat albia, trecînd cu zgomot prin digul rupt, formînd un fel de cascadă, apa inundînd peste 700 de hectare pline cu griu, porumb, floarea-soarelui. Pe o insuliță, undeva în largul noii ape, se afla gospodăria unor oameni; nu se mai vede nici acoperișul. Dincolo, la două sute de metri spre sat, salvanele golite de animale plutesc parcă la voia întîmplării, iar în dreapta, spre calea ferată care duce spre Oradea, pe o porțiune mai ridicată, cîteva combine... Apoi nu numai că nu se mai varsă, potrivit obiceiului, în Crișul Negru, lucrurile s-au întors pe dos, și chiar Crișul Negru își revărsă o parte din apă în Teuz.

Astfel, la cîțiva kilometri de Mișca, întreaga suflare a Zerindului e cu ochii pe Criș. Aici întîlnim și comandamentul

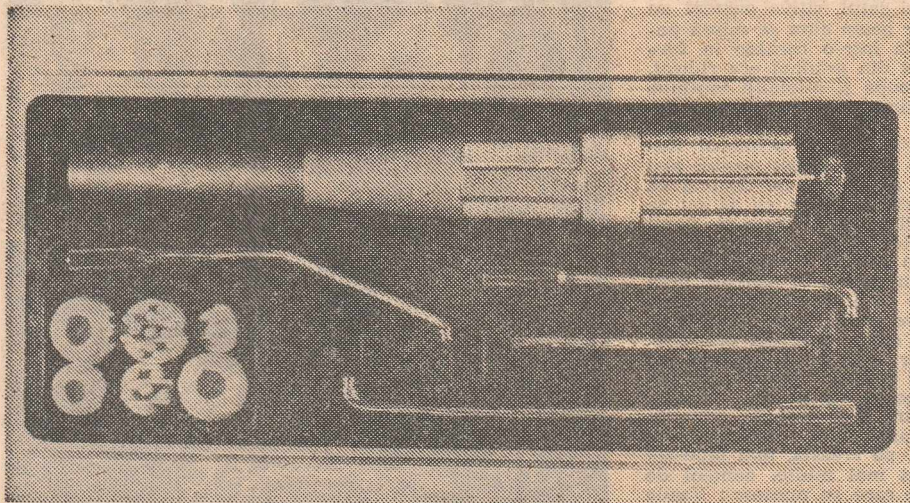
special alcătuit pentru lupta organizată și eficientă împotriva inundațiilor, comandament condus de primul secretar al județului, tovarășul Pavel Aron, care se afla pe dig, nemîncat și nedormit, din momentul în care s-a anunțat pericolul. Directorul general al Direcției agricole județene, Ioan Coroiu, membru al aceluiași comandament, ne explică ce s-a întîmplat în ultimele zile. „Numai în ultimele douăsprezece ore, în Bihor, au căzut 190 l de apă pe metru pătrat, apele Crișului Negru au venit umflate de la nord, cota lui de inundație (8 m) fiind depășită cu 2,49 m. De asemenea, Teuzul s-a mărit și el foarte mult, iar la un moment dat nivelul său era același cu al Crișului Negru, apa luînd-o înapoi. Astfel s-a rupt digul la Mișca. Au fost luate măsuri imediate și au fost mobilizați oameni ai muncii de la Întreprinderea de vagoane din Arad, și de la cea de binale „Iamba”, membri ai gîrzilor patriotice, ostași, pompieri militari și civili, membri cooperatori din zonă, oameni ai muncii din Chișineu Criș, cu toții aproape 5 000”.

La Zerind, toată noaptea oamenii au lucrat la dig. S-a muncit cu abnegație, lucid, experiența dobîndită la inundațiile precedente permițînd să se acționeze eficient din prima clipă. Nicolae Ciobotaru, șofer la stația de salvare din Chișineu Criș: „De ieri de la ora 15 am făcut zece transporturi cu bătrîni și copii pe care i-am evacuat, ca în caz de rupere să fie la adăpost. Numai eu am dus peste o sută de oameni, dar au fost opt salvări în total”. Francisc Șandor, mecanic la drumuri și poduri: „Ca și la alte inundații, am ieșit cu toții, și din comună și de la Criș, au venit mulți oameni și de la Arad, că așa e și la necaz și la bucurie”. Florea Dragomir, telefonist: „Am ajuns ieri la orele 16. Am lucrat și la sacii și am asigurat legăturile telefonice. Ora cea mai rea a fost azi noapte, la 1,40, dar legăturile cele mai multe le-am făcut joi, în jurul orelor 18,30, aproape 50 legături telefonice. La Ineu și la Sicula, cînd a fost furtuna, au fost rulate o susedenie de trasee telefonice, dar în două zile s-au refăcut toate”. Ioan Koloja, membru al C.A.P. din Zerind: „Jeri la orele 15 am ieșit și pînă azi de abia am închis ochii două ceasuri. Acum nu ne culcăm pînă nu-i digul asigurat”.

Cînd am plecat, o parte din oameni dormeau, alții „se plimbau” pe dig, nelincometîndu-se să intre în casă. Ploaia se mai potolise, se luminase chiar, și locuitorii împreună cu ostașii, care le-au venit în ajutor, nu pridideau cu umplutul sacilor. Toată lumea este vigilentă, mai ales că în județul vecin, în Bihor, ploile continuă. Dar prima furie a trecut.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Injecții fără ac sau cum am aflat de la alții despre o mai veche realizare a unor specialiști români

„În S.U.A. a fost pus în vânzare dispozitivul „Med-E-jet”, care servește la injectarea fără durere a medicamentelor sau vaccinurilor. (...) Substanța pătrunde în țesut sub presiune înaltă. Instrumentul — sustin autorii — este indicat pentru vaccinarea în masă, precum și pentru autoadministrarea insulinei de către diabetici, el putând fi utilizat chiar și de nevăzători”. (Ziarul „Informația Bucurestului” din 30 august 1977)

Știați că astfel de instrumente au fost brevetate ca invenții încă din 1975, de doi inventatori români?

„Avem în față două dintre cele mai interesante și utile prototipuri de instrumente medicale unice, în premieră mondială: „Aparatul pentru masaj gingival” și „Dispozitivul de anestezie pentru intervenții în stomatologie” — remarcabile invenții românești concepute ca răspuns oportun la cerințele pe care le ridică tot mai acut medicina modernă, însăși practica de fiecare zi a luptei pentru apărarea sănătății. Primul instrument (foto sus), al cărui autor este tehnicianul Gheorghe Filipovici, a fost brevetat acum 15 ani (în februarie 1965 !), cu certificatul nr. 52 707, iar cel de-al doilea (foto dreapta) a fost înregistrat la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (O.S.I.M.) pe data de 4 aprilie 1975, coautorii fiind în acest din urmă caz tot inventatorul Filipovici și prof. univ. dr. doc. Pătru Firu, decanul Facultății de stomatologie din București.

Fiecare dintre aceste originale instrumente are o istorie a lui.

Dar să revenim la prima invenție.

APARATUL PENTRU MASAJ GINGIVAL

Ce este de fapt? Din ce necesități anume s-a născut, unde se află și ce se întâmplă actualmente cu el?

Brevetul ca invenție în urmă cu mai bine de 15 ani, este o trusă cu un fel de perle speciale, mecanice, destinate efectuării vibromasajelor gingivale, foarte indicate în prevenirea paradontozelor marginale. El este adaptabil și se poate cupla fără nici o dificultate la scaunele stomatologice sau la tururile dentare, ca instrument indispensabil medicului stomatolog. În ultima lui variantă poate fi folosit autonom, de către oricare pacient, pe baza prescripțiilor medicale, având efecte sigure, binevenite când este utilizat ca auxiliar în profilaxia și combaterea paradontopatiilor, în menținerea tratamentelor clasice de bază.

În 1969, la Salomul internațional al invențiilor de la Viena, i s-a decernat Medalia de aur. Are un regim variabil al frecvenței, amplitudinii și intensității vibrațiilor, fiind ușor reglabil pentru 1000—7000 vibrații pe minut, cu amplitudini între 0,5—1,5 mm, numai în contact direct cu țesutul gingival. Este prevăzut cu brațe vibratoare drepte, curbe și cu tamboane din cauciuc natural de diferite forme, unele dintre ele având mici cavități în care se introduc diferite medicamente (antibiotice, vitamine etc.) ce se absorb de mucoasă și potentează efectul masajului gingival. Atât brațele metalice vibratoare cât și puferele din cauciuc sunt intersanabile și se pot steriliza ca oricare instrument medical.

De menționat că, după aproape un deceniu de experimentări (mult prea îndelungată această experimentare !), Ministerul Sănătății s-a convins, în sfârșit, de calitățile și utilitatea aparatului și, în 1974, după ce trecuseră deja 9 ani de la brevetare, a lansat către întreprinderea „Optica română” o primă comandă de 50 de aparate. Ulterior, a mai comandat, aceleiași unități, încă 500 de bucăți — varianta a doua, perfecționată — care au fost distribuite unor cabinete și clinici stomatologice, spre a le introduce și utiliza obligatoriu în practica medicală curentă. Pentru folosirea lui și-au dat avizul o serie întreagă de personalități din lumea medicală: prof. univ. dr. docent Gheorghe Timosca, prof. univ. dr. docent Pătru Firu, prof. univ. dr. docent Iosif Baba, prof. univ. dr. docent Mehmet Gaifar și prof. univ. dr. Ion Gall. Referatele

tehnico-stiințifice trimise după experimentare sînt dintre cele mai elogiase. O.S.I.M. a brevetat aparatul în Austria, Italia, Franța, R.F. Germania, Statele Unite ale Americii. Și totuși, iată !, după mai bine de 15 ani de la înregistrarea invenției, cea mai mare parte dintre cele 550 de aparate produse în țară — cu cheltuieli destul de piperate: 1025 de lei bucată — zac și acum nefolosite prin depozitele anumitor unități beneficiare, ca simple obiecte de inventar, iar seria de masă, mai accesibilă ca pret și mai perfecționată, nu dă nici un semn că va apărea curînd. De ce această nepermisă anomalie?

Ne vom opri ulterior, ceva mai mult, la întrebare ca și la răspuns.

Să vedem, deocamdată, ce este și ce se întâmplă cu cea de-a doua invenție.

DISPOZITIVUL DE ANESTEZIE PENTRU INTERVENȚII ÎN STOMATOLOGIE

La prima vedere seamănă cu un fel de pistol. Cu ajutorul lui se pot executa, instantaneu, anestezii locale, vaccinări și injecții nedureroase interdermice, fără ac. A fost conceput ca răspuns la o serie de necesități, între care și aceea de combatere a fricii, uneori exagerată, ca o adevărată fobie, pe care o manifestă anumii pacienți, îndeosebi copiii, față de clasa seringa. Spre deosebire de aceasta din urmă, printr-o simplă apăsare pe lever, din rezervorul dispozitivului ținește, cu presiune reglabilă, un jet fin ce străpunge instantaneu pielea în locul fixat și anesteziază, lăsînd o ușoară, aproape imperceptibilă tumefacție. Cu unele îmbunătățiri și mici perfecționări, el poate fi folosit — cum am mai spus — la vaccinări în masă și la efectuarea injecțiilor.

Arătăm la început că instrumente asemănătoare au apărut abia ulterior anului 1975 — anul brevetării invenției românești — în S.U.A., sub denumirea de Med-E-jet, precum și în Uniunea Sovietică (seringa fără ac), însă prioritatea ne aparține nouă, românilor (păcat însă că numai atât !), și este apărată prin certificatul emis de O.S.I.M. la data de 4 aprilie 1975, cu nr. 81 884, pe numele inventatorilor săi autentici: Gheorghe Filipovici și Pătru Firu. Ca titular al brevetului a fost desemnată tot Stația pentru verificarea și întreținerea aparatului medical (ea devenind, mai apoi, cu peste doi ani în urmă, și titulara brevetului celeilalte invenții), calitate în care avea obligația, conform legislației, să realizeze prototipul, să experimenteze în continuare invenția și s-o introducă în fabricația de serie. Nici ea însă, cum vom vedea, nu s-a achitat total de sarcini, intrucît chiar de la lansarea respectivei invenții au trecut nu mai puțin de 5 ani și rezultatele aplicației sînt încă departe de a se fi realizat.

Din buna intenție de a contribui la urnirea lucrurilor din impasul acesta prelung, unul dintre inventatori, Gheorghe Filipovici, a construit, în timp util, prototipul invenției, prototip care a și fost experimentat la Institutul Cantacuzino, în clinica de chirurgie buco-maxilo-facială a Spitalului de stomatologie București (prof. dr. docent Valerian Popescu), cît și la Policlinica stomatologică a municipiului București, condusă de prof. dr. Ion Gall. Din decembrie 1978 pînă în octombrie 1979, dispozitivul a fost predat, tot spre experimentare, și Laboratorului de bioginerie aplicată al Ministerului Industriei Chimice, unde dr. Florin Dumitrescu l-a utilizat în jețo-puncțură și injecții interdermice. Desigur, perfecționările sînt încă posibile, utile și, oricînd, binevenite.

INVENTATORUL ARE DESTULE MOTIVE SĂ FIE NEMULȚUMIT

Sîntem, iată, în luna iulie a anului 1980. Dispozitivul de anestezie a fost experimentat clinic cu bune rezultate. Are prioritate mondială. Este apărat prin brevet. Există un prototip perfecționat și omologat. Se pune totuși cu îndreptățire,

și aici, următoarea întrebare: Ce anume împiedică, de atîta ani, invenția să intre pe făgașul normal al producției? De ce trenează atît de mult pe drumul aplicației?

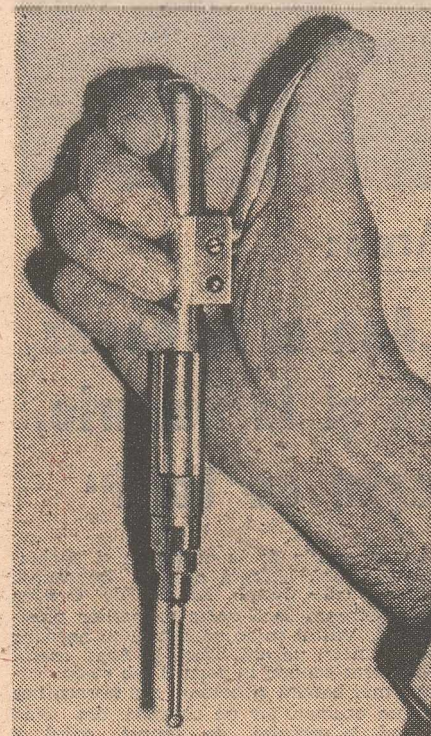
Tehnicianul Gheorghe Filipovici, un inventator prodigios, avînd la activul său nu mai puțin de 7 invenții medicale brevetate, plus alte 3 didactice, se află în prag de pensionare. Printr-o sesizare adresată redacției, el își exprimă profundul regret că invențiile sus-menționate și, în genere, întreaga sa strădanie și pasiune de a lăsa în urmă ceva folositor oamenilor nu sînt tratate cu grija cuvenită nici de Stația pentru verificarea și întreținerea aparatului medical, în postura ei de titulară a ambelor brevete, nici de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci sau de Ministerul Sănătății, care aveau și au încă destule obligații pe linia aplicării tuturor invențiilor.

Cea mai mare insatisfacție o încearcă un inventator atunci cînd constată că se scurge anii și eforturile lui nu sînt luate în seamă, cînd invențiile îi sînt uitate și ignorate prin cine știe ce seifuri sau sertare. Dilema devine în această situație inevitabilă: ori invenția depășește condiția momentului, ori brevetarea ei s-a făcut cu ușurință. Și se mai ridică încă o problemă, deloc colaterală, aceea a recompensei de care inventatorul Gh. Filipovici, de pildă, a beneficiat doar parțial!

PE DRUMUL SINUOS AL DEPISTĂRII CAUZELOR

Zăbovim ceva mai îndelung, mai întii, la Spitalul clinic de stomatologie din București, calea Plevnei nr. 19, titularul inițial al brevetului „Aparat pentru masaj gingival”. Cu mai mulți ani în urmă, printr-o măsură a direcției de resort din cadrul Ministerului Sănătății, unitatea a fost dotată cu 180 de aparate de tipul Filipovici. Treptat însă, odată cu scurgerea timpului, aproape pe neobservate, 157 de aparate au fost retrase discret din funcțiune și depozitate în magazia serviciului administrativ. Întrebăm de ce nu sînt folosite și, în esență, ni se răspunde:

Dr. Adrian Bușoi: „Sînt nefuncționale, greoaie în manevrare, produc o senzație vibratorie și auditivă neplăcută”; dr. Marian Constantinescu: „Ne iau nouă, dentistilor sau medicilor stomatologi, prea mult timp cu executarea masajelor gingivale individuale, cînd trebuia ar putea-o efectua, individual și ori de cîte ori are nevoie, însuși pacientul”; dr. Cornel Burlibașa, directorul spitalului: „Cel mai simplu și eficient masaj se poate face tot cu

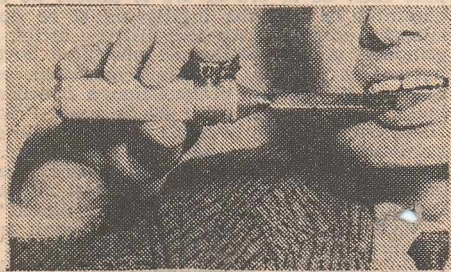
Dispozitivul de anestezie pentru intervenții în stomatologie sau seringa românească fără ac se va profila pe executarea injecțiilor și vaccinurilor în masă

degetul !”; economist Gheorghe Dalu, șeful serviciului personal și tehnico-administrativ al spitalului clinic: „1025 de lei, costul unui astfel de aparat de masaj, este o sumă exagerată. Dacă s-ar produce sub 200 sau chiar 100 de lei, cît aud că ar costa a doua variantă, și s-ar cupla cu un motoras autonom de produs impulsuri

vibratorii, atunci situația s-ar schimba radical. Nu s-ar mai prăfui prin depozite, ar intra într-o producție de serie mai mare ce ar putea fi pusă la dispoziția oricărui pacient, tînăr sau vîrstnic”.

O soartă mai mult sau mai puțin asemănătoare au și celelalte peste 350 aparate care — după cîte aflăm cu totul întâmplător dintr-un răspuns expediat, la 27 mai 1974, către dr. Margareta Tomescu de la Facultatea de stomatologie București și semnat de fostul director al Direcției asistentei medicale dr. Claudiu Taindel — ar fi urmat să intre în dotarea fiecărui „unit” dentar de tip Dentior. Desigur, au trecut ani de atunci și, formal, dotarea s-a și produs între timp.

Reținînd, din răspunsurile consemnate mai sus, observațiile pertinente de care vor trebui să tînă neapărat seama în acțiunea de perfecționare a tuturor invențiilor și producătorii, nu putem trece cu vederea peste manifestările de pragmatism îngust, rutinierism și inerte ostilă, de respingere tacită a noului, manifestări din păcate evidente și încă frecvente, chiar în concepția și practica unor clinicieni sau cadre universitare respectabile. Aceasta a facilitat dealtfel și instaurarea climatului în care titularul inițial al brevetului a căutat să se descotorosească ușor și cît mai repede de „povara” unor anumite răspunderi și obligații, în timp ce paradontozele nu bat pasul pe loc, ci dimpotrivă!

O altă invenție brevetată, de tip Firu-Filipovici, uitată de cei răspunzători de soarta ei: Periuța gingivală hidraulică

Am mers deci mai departe pe drumul fergiversării aplicației. La Stația pentru verificarea și întreținerea aparatului medical am discutat cu ing. Ion Ghesa, șeful compartimentului invenții-inovații, care ne-a spus, printre altele, că, inițial, brevetul Filipovici-Firu era destinat pentru anestezii. Cum însă pentru o astfel de treabă s-ar fi găsit, actualmente, alte soluții, mai evaluate, precum cea oferită de dr. Fl. Dinu, care produce anestezii pe bază de impulsuri electrice, fără a utiliza jetul lichid sub presiune (încă dureros), specialiștii stației s-au gîndit, bineînțeles cu asentimentul și concursul inventatorilor, să dea aparatului Filipovici-Firu o destinație specială, și anume să-l profileze numai pentru executarea de injecții și vaccinări. Necazul este că, nici pînă azi, din cauza sporadicelor încercări, nu s-a putut găsi — incredibil! — o întreprindere amatoare și capabilă să producă în serie cele două dispozitive medicale. Tirziu, foarte tirziu s-au stabilit — și asta încă cu destulă aproximație — tipurile și cantitățile ce trebuie fabricate. Iar vremea trece și invenția românească rămîne insuficient sau aproape deloc valorificată, în timp ce în S.U.A. și în U.R.S.S. astfel de instrumente s-au produs de mult și sînt foarte căutate, chiar dacă, așa cum afirmam, prioritatea invențiilor ne aparține.

SUPUNEM ATENȚIEI MINISTERULUI SĂNĂȚĂII

Situația aplicării celor două invenții românești din domeniul medical nu este de natură să ne bucure. Întii și întii, retine atenția lungimea cu totul exagerată a perioadei de aplicare, încălcîndu-se în fel înseși prevederile legii. Sînt și cauze obiective, dar cele mai multe sînt de natură subiectivă, precum cele arătate deja parțial și în care am încadra și indiferența manifestată de tovarășa Mariana Andreescu, director adjunct al Direcției farmaceutice și aparatului medical, care, în ciuda insistențelor noastre, n-a binevoit să-și găsească timpul cuvenit spre a ne clarifica cu competență cîteva lucruri absolut necesare, legate de un domeniu aflat în răspunderea sa directă. Binevoitor, tovarășul Fl. Ceausescu, directorul SVIAM, ne-a vorbit despre unele necazuri și greutăți inerente pe care le întîmpină și ne-a sugerat cîteva idei valoroase de îmbunătățire radicală a activității respective: obligativitatea prin plan a unui număr anume de întreprinderi producătoare de a se preocupa și de aplicarea invențiilor, asigurarea în acest sens a fondurilor necesare, clarificarea definitivă a termenului limită de aplicare și înțelegerea corectă și a sensului politic al invențiilor.

O analiză atotcuprinzătoare și responsabilă a muncii în domeniu ar fi binevenită, mai ales dacă s-ar lua și măsurile de rigoare.

MIHAI STANESCU

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Procesul de creație, pentru un actor, nu se încheie cu premiera“

o problemă și că va fi un rol izbit. Pină la urmă a fost un dezastru. Și în Profesiunea Doamnei Warren rolul lui Frank l-am învățat peste noapte. Doamna Bulandra a hotărât brusc să mi-l dea mie. Mi-a spus: „Îl vei juca pe Frank, miine începi repetițiile“. Nu am avut timp să mă pregătesc și nu mi-am apropiat suficient rolul.

— În ce spectacol ați debutat pe scena Teatrului „Bulandra“?

— În Nebuna din Chailot. Îl jucam pe Pierre, alături de doamna Bulandra.

— Școala românească de teatru a numărat mari personalități actoricești care au impus și au ridicat arta interpretării pe înalte culmi, care au slujit și au luptat pentru crezul lor artistic. Printre aceștia se numără și marele om de teatru Lucia Sturdza Bulandra. Ce ne puteți spune despre marea actriță, pentru că ne-ați mărturisit că ați avut șansa de a juca alături de dinsa în multe spectacole?

— Într-adevăr, era un mare om de teatru. Chiar mai mare decât Dinu Săraru. Știa să-și aducă actorii în teatru, să-și improspăteze trupa. Și eu am dat concurs înainte de a fi primit în acest colectiv. Norocul meu a fost că am intrat imediat în roluri, în activitate, și nu am intrat doar în colectivul teatrului respectiv. Și am mai avut o șansă — încă de la început m-am înțeles foarte bine cu doamna Bulandra. Am jucat alături de ea. Dar

mareantă, un actor care-și imprimă personalitatea în maniera de joc. Spuneți-ne, socotiți important rolul regizorului în conturarea unui spectacol?

— Rolul regizorului este fundamental pentru stilul de teatru pe care m-am obișnuit să-l fac. Tipul de teatru pe care-l facem aici la „Bulandra“ impune colaborarea cu un regizor care să vadă piesa în totalitate, nu să o decupeze pe felii și fiecare felie să fie servită unui actor care, apoi, să-și vadă numai de recitalul lui. Noi aici jucăm în echipă, în spiritul ei, echipă care preia o idee ce trebuie transmisă de un spectacol și careia îi dă viață.

— Nu intrați în conflict cu regizorii?

— Ba da. Dar din conflict iese adevărul și un regizor bun nu e încăpăținat. Este în stare să accepte o sugestie, o idee pe care o propui tu, actorul, idee diferită de cea pe care ti-o propusese el înainte. Regizorul mare este acela care colaborează cu interpretii, cu actorii. Un regizor prost însă nu colaborează cu noi. Are ideile lui fixe, cu care vine de-acasă sau de unde vine, și dacă-l contrazici atunci l-ai derutat și începe conflictul. Din păcate, teatrul nostru nu mai are mari regizori, de aceea, din 6 spectacole dintr-o stagiune 2-3 sînt ratate.

— Din ce în ce mai des vedem cum actorii devin regizori. V-ați gândit la o asemenea colaborare cu actorul Victor Rebengiuc?

— Eu n-am să îmbrățisez niciodată cariera asta. Nu e o treabă care să fie pentru mine, deși m-am gândit deseori la soarta spectacolelor și la regizorii lor. Pentru a fi regizor ai nevoie de o pregătire și un nivel de cultură la care eu nu am ajuns și nu cred să pot ajunge. Și trebuie să fii dotat cu o altă fire, pe care eu nu o am. Asta despre regizorii de meserie. Cît despre actorii-regizori nu pot spune că dacă el, actorul X, pune un spectacol și regizor. Încă nu mă pot pronunța: lată un regizor provenit din actor! Sigur, spectacolele lor sînt mai curate, mai logice, mai raționale decât ale unor regizori atestați, dar asta nu înseamnă că ei, la rîndul lor, sînt regizori.

— Dar despre partenerii de scenă ce ne puteți spune?

— Și în acest caz pot spune că am fost favorizat de soartă. Am avut prilejul să joc cu actori de mare talent — Clody Berthola, Petrică Gheorghiu. La Teatrul Mic am jucat cu o deosebită plăcere alături de Leopoldina Bălănuță.

— Cum învățați un rol?

— Învățarea nu este o problemă, se face în mod subconștient. Memorizarea unui text nu implică un efort prea mare. Dincolo de ea este o muncă de zi cu zi, de clipă cu clipă, de concentrare perpetuă asupra personajului ce-l ai de interpretat și pe care îl vezi tot timpul. La care te gîndești tot timpul. Și te tot gîndești pină îi dai de un capăt. Asta în cazul unui text valoros. În cazul unui text fără valoare, care nu are profunzime, capătul apare mai greu sau nu apare deloc. Iar munca unui actor nu sfîrșește odată cu premiera.

— Actorul de film Victor Rebengiuc are de interpretat un rol oarecum deosebit — Pampon din D'ALE CARNAVALULUI, film ce se toarnă acum, avîndu-l ca regizor pe Lucian Pintilie.

(Continuare în pagina 19)

CORNELIA BARBU

Pe cunoscutul actor de la „Bulandra“ Victor Rebengiuc îl găsești ori la teatru ori, de pildă, într-unul din parcurile Capitalei, unde, alături de fiul său Tudor, își face plimbarea. Cînd mama, actrița Mariana Mihut, are spectacol, tată și fiu își găsesc acasă indelefniciri minunate, cum ar fi aceea a construirii unui castel roșu, cu porți albastre... Conversația noastră începe numai după ce porțile castelului sînt deschise, numai după ce ritualul prezentării „arhitectului“ ia sfîrșit.

— Să ne amintim cîte ceva despre începutul carierei dv. artistice. Cu alte cuvinte, să ne ajutați să-l prezentăm cititorilor revistei „Flacăra“ pe actorul Victor Rebengiuc.

— Foarte bine. Întrebați-mă.

— Cînd ați debutat pe scenă?

— La Craiova, în '56. E mult de-atunci. Iată deci că seria mea face un sfert de veac peste puțin timp. Colegii mei de generație au alcătuit „promoția de aur“ a institutului. Ei sînt George Constantin, Mircea Albulescu, Gheorghe Cozorici, Amza Pellea, Dumitru Rucăreanu, Silvia Popovici, Sanda Toma, Draga Olteanu...

— Aș adăuga faptul că generația amintită a însemnat foarte mult pentru teatrul românesc contemporan, marcînd, în spiritul tradiției școlii românești de teatru, o epocă de aur în repertoriul teatrelor noastre, în mișcarea teatrală românească de azi, într-un climat propice înfloririi artei și culturii naționale.

— Care a fost primul dv. rol?

— Am debutat, deci, la Craiova, în piesa Ce înseamnă să fii Onest de Oscar Wilde. Îl jucam pe Jack.

— Vă mai aduceți aminte de Jack? Vă întreb asta pentru că mă gîndesc că primul rol, în general, rămîne în memorie ca o amintire de neșters. Primul rol, prima replică, primul contact cu publicul...

— Nu. Nu-mi amintesc nici măcar o replică. Asta nu înseamnă însă nimic. Memoria mea e specializată. Uit foarte repede și-mi aduc aminte foarte repede un rol. Dacă e nevoie! Nu rămîn „încercat“ cu rolurile mele. În particular sînt un mare distrat. Dar profesional nu mă plîng de lipsă de memorie. Textul e text. Îl învăț și nu am nevoie de suflor.

— Totuși ce rol v-a rămas bine întipărit în memorie?

— Sînt foarte multe. Pentru fiecare rol am o amintire, pentru că orice rol m-a impresionat și mă interesează la fel de mult. Țin minte, mai degrabă, acele roluri pe care nu le-am reușit și pe care le-am urît din cauza asta. Cum a fost Alioșa din Azilul de noapte. La începutul repetițiilor părea că nu voi avea nici

Atelier VICTOR REBENGIUC

asta într-o perioadă cînd mai avea puțin pină a părăsi scena. A juca, pentru dinsa, avea mai mult o valoare de simbol. Scena însemnau plămîni și sistemul ei nervos. Numai așa, jucînd, putea supraviețui.

— Ce altă șansă ați mai avut în cariera dv.?

— În institut am fost elevul mării actrițe Aura Buzescu, care trăiește și astăzi, perfect sănătoasă, și care se bucură de o uitare sublimă, așa cum marele și inegalabilul ei talent nu îl merita.

— Am vorbit de șansele ivite în cariera dumneavoastră. Mai adăugăm una — aceea de a juca în spectacole montate de mari regizori.

— Am întîlnit regizori deosebiți. Majoritatea spectacolelor de la noi (Teatrul „Bulandra“, n.n.) au fost odinioară puse de regizori mari, cum au fost Liviu Ciulei, Lucian Pintilie, Radu Penciulescu. Nume de regizori care sînt în viață, în plină putere creatoare, dar dacă le pomenesti numele în fața vreunui adolescent vei vedea că el nu va ști prea multe despre ei.

— Sinteți un actor cu o personalitate

Fotografii de EMANUEL TÂNJALA

A. I. ZĂINESCU

Premieră absolută la Tîrgu Jiu

Fiică a inimii mele

Asa te vreau,
fiică a inimii mele,
inimă a vieții,
îndrăgostită de toate,
vibrînd de sănătate,
ca o minză neînhamată vreedată,
neprionită la iesle-n prolată,
robustă
și
frumoasă vestală,
ca fetele născute pe cîmpuri,
la țară
și dulce și amară,
cu tăpile goale, sărutînd
pămîntul,
cu pletele-n hirjoană cu vîntu,
cu portul curat și simplu,
cu grai răspicat,
cu gîndu-nspicat,
cu pasul în ritm de trobel,
cu sufletul străbunilor mei...
Să fii a noastră, a tuturor
să mergi la suflet, ca hora,
să sameni cu noi,
pe soare ori pe ploa,
să fii creangă verde de brad,
cînd în noi cuvintele ard
și fir delicat de sulfînă,
cînd dorul de inimi s-aniină,
pe neșuri și pe lumină,
Să ne spui dorul și amarul
și iubirea,
ard-o jarul!
Să ne spui dorul și plînsul,
bucuriile și risul
și vrea noastră de a fi
ce intră-n istorii în fiecă zi.
Să mergi în cadentă cu țara,
partidul și neamul,
spre alte-orizonturi să nu-ți
închizi geamul!
Gînd slobod și suflet curat
din țara cu popor împărat
ducînd o speranță de pace de înalt
și de bine,
din fagurii limbii române...
să zboare prin lume cu tine.

ION DODU BALAN

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani a prezentat la Tîrgu Jiu un spectacol de excepție cu piesa lui Mircea Eliade *Coloana nesfîrșită*, omagiu marelui sculptor gorjean, autorul magnificului Complex statuar din inima Gorjului, considerat de Jean Arp ca un „portret al lui Brâncuși făcut de el însuși”.

În „Témoignages sur Brancusi” și în eseul inclus în volumul „Brancusi et les mythologies” (Paris, 1967), Mircea Eliade pătrunde pe o cale proprie în esența creației brăncușiene. Una din problemele devenite obsesie pentru Eliade a fost aceea a explicării sterilității ultimelor două decenii din viața lui Brâncuși, deceniile de după ridicarea Coloanei infinite: „Ceea ce, după părerea mea, are însemnătate este faptul că, după ce Brâncuși și-a conceput Coloana fără sfîrșit ca un Axis Mundi prin care poți ajunge la cer, după ce a făcut această capodoperă, el nu a mai creat nimic altceva vrednic de genul său.” Problema a fost reluată în piesa în trei acte *Coloana nesfîrșită* (1970), în care M. Eliade caută, din nou, răspuns la propriile-i întrebări, pentru a înțelege adevărul în legătură cu frământările dramatice și întrebările ineseși ale sculptorului. Astfel, Coloana infinite este considerată, de sculptor însuși, ca un moment culminant în creația sa: „ce-am crezut la început că-l punct de plecare era, tot de la început, punctul final: alfa și omega. (...) Trebuia să fi înțeles de-atunci, din 1933, că după Coloană nu mai aveam dreptul să încerc altceva. După Coloana nesfîrșită numai tăcerea mai putea avea vreun sens”. Motivul operei îl aflăm în stilul

casei țărănești din satele Gorjului, iar semnificația este aidoma cu a Coloanei cerului din folclorul nostru, „care susține cerul și face posibilă comunicarea dintre cer și pămînt”.

Un alt motiv străvechi este cel al „animării”, al osmozei necesare între materie și spirit, al jertfei. Copiii din piesa lui Eliade se cațără pe coloană și dispar. Disparația lor „în sus”, de unde nu se mai întorc, are și o altă semnificație. Aspiranța spre absolut, spre ilimitat, spre perfecțiune și esență, intrupată în Coloană, nu se realizează ca o promenadă, ca o trecere banală și comodă dintr-o „stare” în alta, pe un pod (coloana inclinată), ci prin urcuș greu, asceză și sacrificiu, presupunînd o permanentă purificare (puritatea e o trăsătură a copilăriei), dematerializare, eliberarea de zgura telurică, călătoria fiind efectuată în „spirit”, care, deja încorporat materiei, se continuă. Este aceasta și condiția creatorului, creația implicînd supliciu efortului (Brâncuși: „Eu v-am făcut Coloana ca să vă amințesc că drumul spre cer e greu, e anevoios. Nu poți ajunge acolo zburînd, ca păsările. Trebuie să urci. Și orice urcuș e greu; uneori urci cu miinile și cu picioarele (...) Muncă, muncă, trudă. Nu te poți înălța altminteri!”).

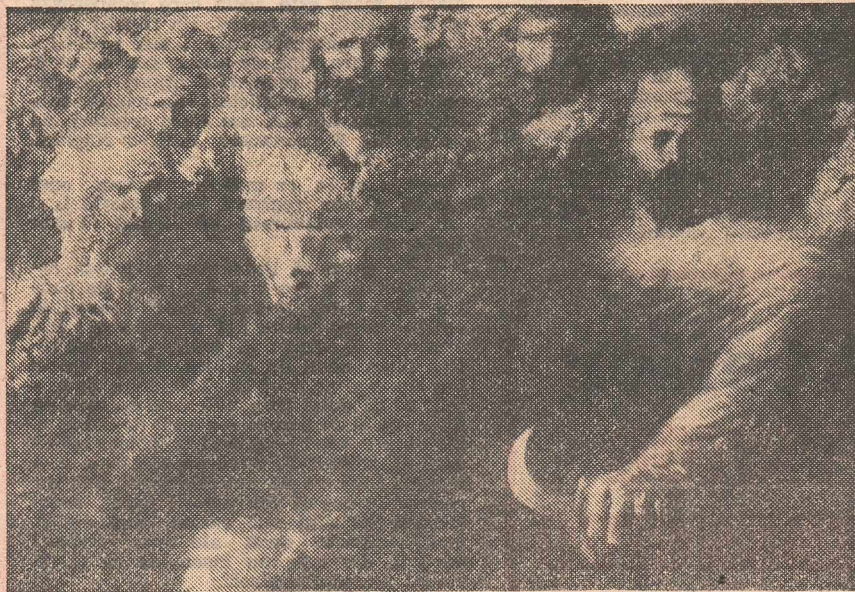
Colectivul Teatrului din Botoșani s-a confruntat cu „un text de clăt, nu de montat”, cu o piesă care „de jucat, nu poate fi jucată”, după mărturisirea autorului. Multitudinea și adîncimea simbolurilor, varietatea sugestiilor, complexitatea personajelor au constituit tot atîtea pietre

de încercare pentru regizor, scenograf și actori. Pătrunzînd sensurile majore ale piesei, direcția obsesiei autorului, regizorul a conceput spectacolul în modalitatea scenariului mitico-ritual, în care „universurile imaginare sînt solidare cu tema”. Cele trei acte ale piesei, structurate pe zone — infern, pămînt, cer — comunică între ele datorită axis-ului, în replică brăncușiană *Coloana infinitei*. Ajutat de scenografia inspirată a lui Constantin Molocea (cu cele trei rumburi dispuse pe laturi și în fundal, cu figurarea celor trei zone, cu simplitatea maiestuoasă a interiorului, amintind atelierul țărănesc și un anumit spațiu al atelierului sculptorului din Impasse Ronsin), regizorul Mihai Velcescu și-a acordat o oarecare libertate de manevră necesară potențării tensiunii scenice (ceea ce se poate spune și despre scenograf), fără să altereze viziunea autorului. Regizorul a urmărit cu asiduitate, într-o formulă specifică teatrului modern, sublinierea ideii, susținută de autor, că monumentală Coloana este ultima operă capitală a lui Brâncuși, națională și în același timp universală. („Cînd se va înălța Coloana la Tîrgu-Jiu — spune Brâncuși — va fi altceva. Va fi cu totul altceva. Va fi un centru spiritual. Și un centru spiritual aparține lumii întregi.”) Coloana, plămădită într-un anumit spațiu specific originar, devenit prin ea, ca Axis Mundi, un „centru al lumii”, numai în acest spațiu își găsește justificarea; oriunde, în altă parte, s-ar anula: (Brâncuși: „Totmai pentru că e un simbol trebuie să se înalte aici la Tîrgu Jiu, unde a fost concepută și infaptuită... Nu merge nici la Paris, nici la New York, și niciăieri în altă parte. E făcută pentru locurile astea. Numai aici o vezi că e infinite.”)

Actorii s-au pătruns pe deplin de datoria fidelității față de înțelesurile piesei, de caracterul ei de meditație subtilă. Actor de un deosebit talent, un virtuos al replicii și gestului, cu d'sponibilități creatoare impresionante, Sebastian Comănică, interpretul lui Brâncuși, a vibrat autentic la intensitățile meditației interioare dramatice, caracteristice personajului (și autorului) marcat implacabil de „zborul între veșnicie și efemera intrupare umană”, sugerîndu-le magistral prin alternarea logosului cu tăcerea, răstimpul tăcerii fiind acela al adîncirii în propria-i ființă, răstimpul meditației. A fost susținut cu dăruire, inteligență și sensibilitate, cu un remarcabil simț al măsurii, de Marina Maican, interpreta Fetei. Personajul exteriorizează tot ceea ce „făcutul” Brâncuși măcina în zonele abisale ale cugetului său, și, în același timp, toate întrebările pe care autorul și le pune în legătură cu opera brăncușiană, răspunsurile pe care și le dă. George Toproc, Ovidiu Gherasim-Robu și Constantin Ghiniță au interpretat cu naturaleză și accent pe replici semnificative rolul bărbaților în diverse ipostaze. Exacte și fi-rești, în roluri simbolice, Stela Gherasim, Narcisca Vornicu și Sofia Moga.

Un spectacol de înută, cu un public care a răsplătit cu generozitate și emoție creația artiștilor din Botoșani.

TITU RĂDOI

SABINA BALĂȘA — Amintirea străbunilor

Dreptul la replică

O denigrare

Intrucit în numărul 1309 din 10 iulie 1980 al revistei „Flacăra” a apărut o amplă notă semnată de Nicolae Stoicescu, cercetător la Institutul de istorie „N. Iorga”, în care mă acuză de plagiat, mă văd obligat — față de publicul cititor, inclusiv față de foștii și actualii mei studenți —, cu un răspuns, dincolo de acela pe care va trebui să-l dea, oficial, conducerea Facultății de istorie-filozofie.

I. La 21 decembrie 1979, N. Stoicescu a înaintat șefului catedrei de istoria României de la facultatea noastră o sesizare similară cu aceea publicată în „Flacăra”. Șeful catedrei a desemnat o comisie de specialiști care să cerceteze și să se refere în scris. Referatele membrilor Comisiei au fost audiate și discutate în Biroul consiliului profesoral, lărgit, al facultății, pe data de 11 martie 1980. Personal, am prezentat Biroului de conducere un material de 25 de pagini, înregistrat sub nr. 81 din 11 februarie 1980, în care analizam problema din toate punctele de vedere, așa cum au procedat și referenții Comisiei amintite. În unanimitate, Comisia desemnată de șeful catedrei a respins acuzația de plagiat formulată la adresa mea de N. Stoicescu.

Biroul de conducere lărgit, ținut sub conducerea tov. prof. Ștefan Ștefănescu, decanul facultății și director al Institutului de istorie „N. Iorga”, discutînd cazul, și-a însușit această concluzie unanimă a Comisiei. Discuțiile au fost consemnate într-un proces verbal și materialele citate se află în arhivă, putînd fi oricînd consultate. Probabil, Biroul de conducere al facultății sau șeful catedrei amintite vor fi remis, ulterior, lui N. Stoicescu, un răspuns identic.

Neexprimîndu-și, printr-o revenire la decizia de mai sus, nemulțumirea față de concluziile Comisiei pomenite, N. Stoicescu a făcut pasul de a da publicității un text insinuant și calomniator, cum voi arăta îndată. Scopul este evident: denigrarea reputației mele pe scară largă. Mijlocul ales de detractorul meu nu trebuie să mire. Stau mărturie, în același sens, atacurile sale anterioare împotriva unor colegi, istorici apreciați și de o desăvîrșită integritate morală și profesională. E vorba de Manole Neagoe și Ștefan Olteanu (v. „Săptămîna culturală a Capitalei” nr. 341 în 17 iunie 1977, p. 3; nr. 354 din 16 sept. 1977, p. 7; „Revista de istorie”, nr. 1/1977, p.133—141; nr. 8/1977, p. 7; 1544—1545). N-au scăpat de izbucnirile acestuia nici măcar o somitate ca regretatul acad. C.C. Giurescu și, respectiv, distinsul prof. Dinu C. Giurescu. Dacă aș fi sarcastic, aș putea spune că o asemenea companie mă onorează.

După ce am arătat cine mă acuză, trec să spulber și acuzațiile care privesc persoana mea. Iată deci cum stau lucrurile:

a) Cele două cursuri apărute sub semnătura mea la

Tipografia Universității din București au fost publicate nu în 1979, cum pretinde N. Stoicescu, ci în 1971 (primul volum) și în 1975 (al doilea volum).

b) N. Stoicescu, deși cunoștea exact realitatea, „uită”, să precizeze că primul volum a apărut în 7 (șapte) ediții de tiraj (nu reeditări) și anume în 1971, 1972, 1973, 1975, 1978 și două în 1979.

c) Al doilea volum (1711—1821), tipărit în 1975, a fost, de asemenea, xerografiat în alte trei ediții de tiraj (nu reeditate) în 1978 și (două) în anul 1979. Ambele cursuri au fost xerografiate, pînă în 1979, după textul din 1971 și respectiv din 1975 cu mici modificări aduse bibliografiei în anul 1979.

d) Procedul folosit de mine, de a da bibliografia la sfîrșitul întregului curs, fără a mai recurge la metoda punerii în ghilimele și trimerii la pagină, așa cum pretinde N. Stoicescu, este o metodă obișnuită și folosită și de alte cadre didactice din facultatea de istorie-filozofie, chiar de către cei mai iluștri magiștrii ai noștri.

e) Cursul editat de mine în 1971 (xerografiat ulterior în cele șapte ediții de tiraj) reprezintă primul curs de sinteză apărut în țară, după care au învățat mii de studenți de la cursurile de zi și de la fără frecvență și chiar profesori din învățămîntul de cultură generală și liceală pentru definitivarea în învățămînt, obținerea gradelor și activitatea lor la catedră.

f) În materialul publicat, pe marginea celor două cursuri ale mele, N. Stoicescu denaturează realitatea în mod grosolan și în chip deliberat nu menționează bibliografia generală de la sfîrșitul fiecărui volum, unde sînt citate absolut toate lucrările și toți autorii (inclusiv trei lucrări ale sale) din care afirmă că „am împrumutat cu toptanul”. După cum, la fel, N. Stoicescu s-a făcut că nu vede că pe pagina a doua a coperții interioare stă scris, negru pe alb, la fiecare volum, că „textul a fost analizat în colectivul de catedră, care s-a declarat de acord cu tipărirea în actuala redactare”. În schimb, N. Stoicescu nu „uită” să insinueze că cele două cursuri au fost „reeditate” în 1979.

g) Asupra ambelor cursuri au întocmit referate pozitive cadre didactice competente, cu o formație științifică solidă.

h) Despre primul volum tipărit în anul 1971 și-au mai spus părerea, cu prilejul acordării gradului de conferențiar, cadre didactice de mare autoritate științifică (prof. dr. docent Ion Ionășcu, prof. dr. docent Constantin Cihodaru și prof. dr. Ștefan Ștefănescu). Astfel, prof. dr. Constantin Cihodaru arată în referatul domniei sale că „prelegerile tov. Vlad D. Matei se caracterizează prin bogata documentare ce le stă la bază, prin logica în care înălțuie faptele, prin claritatea problemelor abordate și prin ținuta expunerii” (p. 2). Fînd vorba deci de „logica în care” autorul „înălțuie faptele”, după cum subliniază prof. dr. Cihodaru, oricine își poate da seama că de răuvoitoare este afirmația lui N. Stoicescu că „principiul efort” făcut de mine „ar fi fost acela de a copia sute de pasaje și de a le asambla într-o compoziție proprie”.

i) În încheierea articolului său, N. Stoicescu afirmă că și o lecție publicată de mine în „Studii și articole de istorie”, nr. XXV, București, 1974, pp. 141—151, la rubrica

„Din tematica I.C.P.C.D.”, ar fi „un plagiat”. Este o afirmație total gratuită, pentru că și în acest caz, N. Stoicescu trece sub tăcere, în mod deliberat, faptul că la pp. 150—151 eu indic o „bibliografie” de 10 (zece) lucrări și studii, în baza cărora am elaborat acest material menit să ajute pe profesorii candidați la examenul de definitivare în învățămînt și pentru obținerea gradului II. Aici sînt menționate și *Istoria României*, vol. III, și cele două articole ale lui C. Rezachevici!

j) Dar dacă tot a venit vorba de „plagiat”, apoi așa ceva practic totemul N. Stoicescu în lucrarea sa despre Vlad Tepeș (așa cum a demonstrat Ștefan Olteanu în „Revista de istorie”, nr. 6, 1977, pp. 1173—1176), carte în care N. Stoicescu copiaza idei și texte (adesea ad litteram) fără a cita autorii și lucrările pe care le folosește din plin. Iată cîteva exemple:

B. Cimpina. Complotul... în „Studii și referate privind Istoria României”. Partea I, 1954:

1) „el, domnul nu a ezitat să aplice aceeași procedee și păturilor celor mai de jos din rîndul țărânimii libere și orașenimii” (p. 611).

2) „...episodul uciderii celor care erau lipsiți de orice avere... stablă... care... nu făceau parte din comunitatea sătească sau țirgoveșilor... „elementele plebeiene” desprins din cadrele societății feudale” (p. 611).

3) „Cîți domni au apucat să cunoască pe scaunul Țării Românești; constatănd... că „niciunul nu era atît de tînăr (să fi cunoscut — N.S.) numai șapte”, Vlad s-a ridicat mînios arătînd că uneltirile bolerești sînt cauza slăbirii statului”. (pp. 602—603).

Istoria României, vol. II
4) „Apoi i-a luat pe toți, „în număr de cinci sute”, și i-a tras în teapă” (p. 470; autorii fiind B. Cimpina și Ștefan Ștefănescu).

B. Cimpina, Victoria ostii lui Tepeș..., în „Studii”, nr. 3, 1962.
5) „Știrea pe care un ostaș o aducea la Caffa zile înainte de 21 august despre destrămarea puterii lui Tepeș” (p. 551).

Patimă și rea credință, combinată cu lipsă de răspundere! Să fie vorba și de altceva? Oricum, nu cred că prin asemenea metode se cîștigă prestigiu și notorietate în știință.

Conf. univ. dr. MATEI D. VLAD
Prodecan al Facultății
de istorie-filozofie din București

Un îndreptățit candidat la Premiul Nobel: NICHITA STĂNESCU

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Am citit în presa străină că printre numele propuse anul acesta pentru Premiul Nobel figurează și acela al compatriotului nostru Nichita Stănescu. Cele câteva traduceri din versurile lui l-au făcut cunoscut peste hotare, citit și apreciat. Era și firesc. Nichita Stănescu e un mare poet, o personalitate, un poet care după ce a absorbit tradiția națională și universală a devenit unic, inconfundabil, avind vocea sa proprie.

O particularitate a lui Nichita Stănescu este că reclamă o anume acomodare cu stilul său, stilul unui poet manierist, preocupat întâi de toate de formă, de așa-numita *ars combinatoria*. Există însă și o metamorfoză a acestui stil și când crezi că-ai înțeles sensul său te vezi dintr-o dată transmutat în alt registru și dificultatea pătrunderii reînțepe. Poezia nu e aceeași, ea se face și reface de fiecare dată altfel, rezervându-ne permanent surpriza. Este cred privilegiul marilor poeți de astăzi, al celor care acceptă aventura limbajului. Să-i urmărim, dacă mai putem vorbi așa, evoluția.

În primul său volum din 1960, *Sensul iubirii*, el efectuează o întoarcere a poeziei din exterior spre interior, o reafirmare a lirismului împotriva anec-

doticului și reportajului, pe urmele lui Eminescu și Arghezi. Poezia cu sentiment, romanța devine creație, naștere prin cîntec a unui alt univers, ca în mitul lui Amfion, arhitectul muzicant, în cel de-al doilea volum *O viziune a sentimentelor* (1964).

Încă din *Dreptul la timp* (1965) Nichita Stănescu își propune să realizeze o corespondență între realitatea dinăuntru și cea din afară, o identitate între sentimente și cuvinte, cum citim într-o *Ars poetica*: „Imi învațam cuvintele să iubească / le arătam inima / și nu mă lăsam pină cînd sîlabele lor / nu începeau să bată”.

Cu *11 elegii* (1966) poetul se apropie tot mai mult de ermetismul barbian, înțelegînd acum lirismul ca o instruire despre adevărurile fundamentale, altfel spus, esențe, sau, cu un termen al filozofiei medievale, reale. În lupta dintre senzorial (visceral) și real, poetul are tentația, chiar opțiunea, pentru aceasta din urmă. Din Hegel pare a proveni ideea că spiritul este subiectul, nu reprezentarea obiectului, acesta nefiind decît o ipostază a ideii. Fenomenul e conținut în ideal, transcendentul în imanent, omul în ideea nepalpabilă de om, în omul-fantă: „Omul-fantă vine din afară / el vine de dincolo / și încă mai departe de dincolo. / Odată venit, nu se mai știe cine-a venit / și cine într-adevăr e de dincolo / și încă de mai departe de dincolo / este”. Dacă nu aici, noua cunoaștere poetică e arătată bine în altă parte: „Camera se varsă prin ferestre / și eu nu o mai pot reține în ochii deschiși. / Război de ingeri albaștri cu lănci curetate, / mi se petrece-n iriși.”

Ca orice ermetic de substanță, Nichita Stănescu e un poet cu o viziune din perspectiva unității lumii. *Oul și sfera* (1967) cuprinde poezii în care e denunțată practica mimesisului, a cunoașterii realității exterioare prin simțuri. Vechile imagini ținînd de realismul plat nu sînt decît sunete nedigerate, față de care poetul simte o sartriană greață: „Vomită ochii vechi vedenii / mîncate tot de-a valma și mirat. / Vomită nara mirodenii / pe care-n timp le-a respirat. / Timpanul alb vomită muzici / pe care sarea nu a nîns, / și pielea vechi pipăituri vomită / care-n burice i s-au prins”.

Ptolemeu din volumul *Laus Ptolemei* (1968) nu e autorul *Almagest*, ci un poet geocentric antirationalist în favoarea bînului simț, imaginînd universul ca o mulțime (aluzie la teoria lui Georg Cantor) de puncte, microexistențe denumite prin numere. Plecînd de la ideea că în poezie cuvîntul trebuie să se identifice cu lucrul, Nichita Stănescu încearcă totuși să descopere în spatele lucrurilor fondul enigmatic sonor și armonios, real fără corespondență în dicționar. Un exemplu de cuvînt — lucru și vehicul ar fi lacrima: „Numai lacrima, numai ea / Transportă sinele către sine / ridică sinele din sine, prin simplă luare”. Dar poezia, aflăm în *Necuvintele* (1969) „nu este lacrimă / ea este însuși plînsul, / plînsul unui ochi neinventat / lacrima ochiului / celui care trebuie să fie frumos, lacrima celui care trebuie să fie fericit”. Acesta nu e în orice caz poetul reflexiv, e poetul ridicat la potența *Odeii în metru antic* a lui Eminescu, „poetul care nu crede, care nu credea / care nu credea / să-nvăț a muri vreodată.”

Dacă la aceste volume adăugăm cu totul personalele poezii patriotice din *Roșu vertical* (1967) și *Un pămînt numit România* (1969), ca și paradoxalul, dar și superbul florilegiu *În dulcele stil clasic* (1970), avem poezia lui Nichita Stănescu dintr-un deceniu antologat și în culegerile *Alfa* (1967) și *Poezii* (1970). În volumele următoare, *Măreția frigului, romanul unui sentiment*, (1972), *Epica magna* (1973), distins cu premiul Academiei, *Opere imperfecte* (1979), la care trebuie să adăugăm volumul de microeseuri *Cartea de recitare* (1972), și culegerile selective *Clar de inimă* (1973) și *Starea poeziei* (1975), Nichita Stănescu își definește tot mai precis formula sa poetică, ludică, auto-ironică, antisentimentală și necanonică, gnomică, rezumată într-o altă artă poetică: „Nu trebuie înțeles sentimentele, — / ele trebuie să fie trăite. / Nu trebuie înțeles porcii, — / ei trebuie să fie mîncăți. / Nu trebuie înțeles florile, — / Ele trebuie să fie mirosite”.

Deși trecut de 47 de ani, Nichita Stănescu, laureat al Premiului Internațional Herder, continuă să rămînă principalul reprezentant al poeziei tinere din ultimele decenii din România și, după convingerea noastră, — și nu numai a noastră — unul dintre marii reformatori ai poeziei contemporane, meri-tînd o justificată recunoaștere mondială prin decernarea Premiului Nobel.

AL. PIRU

Mult e dulce

Cu doi stropi de apă verde

Marea e o apă cu etaj. Ea n-are gard și e plină de uși. Deschizi ușa, te-nținești cu dragonul. Mai deschizi una și te înținești cu un potop de hamsii și cu tot felul de oameni din toată țara. La Mare nici o soție nu-și ceartă bărbatul fiindcă-i intră apa în gură. Pe valuri circula vîntul. El e plin de mirodenii și umblă cu cămașa deschisă. Niște cocși albaștri mîncă pierșici și-aruncă șimburi pe mal, de nu te mai poți descurca printre tufe de lauri doldora de mierle. Toți plopii au gîrgăuni și se țin de mînă cu sălcile tinere. Fetele sînt foarte frumoase și numai cu alții. Din Mare, seara, ies trăsuri și se duc la bal. Pe mine nu mă invită nimeni. Eu rămîn să păzesc caii și Luna. Pe pămînt se scutură trandafirii și crapă pepenii galbeni. Caisele se poartă buclate și sînt în stare să-ți intre singure în buzunar. Iezii și mieii de Dobrogea au crescut mari, și unii dintre ei ies la pășune pe masa noastră, lingă piinea noastră cea de toate zilele. Vreau să zic că sînt iarba noastră gustoasă. Din Mare, cînd stai cu capul afară, se vede cimbia. E plină de floarea-soarelui și de povești cu dropii. Soarele își petrece nopțile pe la vădane, altfel de unde pină unde se ivește el în fiecare dimineață roșu și măzărăt?

Casele sînt echipate cu vecini care nu se ceartă niciodată. Probabil că nu sînt din București. În fiecare zi, dacă ai buna plăcere, poți să aduni șiraguri de scoici care dau vuiet. În schimb, lăstunii își fac de cap cu libelulele. Lumea zice că nu sînt buni de mîrgăritar. În aceeași vreme, altfel se leagănă și se rotește pescărușii. Ei știu că sînt cuprinși în poezii și se mențin tot timpul în formă de defilare și cu aripi albe.

La Mare, și pămîntul și oamenii răsar fermecați cu o creangă de pelin și cu doi stropi de apă verde.

FĂNUȘ NEAGU

Provincia poezilor tineri

Scriu aceste rînduri ca pe o scrisoare cu care sînt dator față de mine însumi. În discuțiile despre literatura tinerilor, despre poezia tinerilor, în clasamentele care se fac, în entuziasmul ce însoțește debuturi într-adevăr remarcabile scapă, după părerea mea, o discuție în profunzime despre condiția unei categorii anume de scriitori. Referîndu-mă în mod expres la poeți, aș numi această categorie *provincia poezilor tineri*. Nu pentru a-i izola, nu pentru a le scădea meritele, ci dimpotrivă. Sînt cei care se construiesc pe sine, prin muncă, talent și răbdare, în diferite locuri din țară și explodează frumos în cărți ori în grupaje de versuri proaspete avînd, lucru ce respiră puternic din versurile lor, ceva de spus oamenilor. Structuri moderne formate vizibil pe pasiunea lecturii, pe dragostea de istoria și cultura românească. Fără graba care arde devreme aripile unor talente, avînd întotdeauna, vorba unui poet, „destule versuri în casă în afara plachetei depuse la o editură”.

I-aș așeza aici pe cei din Nord, pe maramureșeni Ion Zubascu, Gheorghe Pârja, Ion Burnar, Dorel Macarie. Susținuți de cenaclurile lor de autentică temperatură spirituală în care spiritul guetard și preocupările pentru stabilirea „geniilor locale” nu au nici un teren de manevră.

Apoi pe hunedoreni Valeriu Bărgău și Eugen Evu, legați, de asemenea, de o

veche școală de cenaclu. Pe Gellu Dorian din Botoșani, pe Florin Burtan din Alexandria, pe Valeriu Armeanu din Drobeta-Turnu Severin. Pe Gabriel Chifu și Patrel Berceanu din Cîmpia Dunării, deși de puținii ani s-au stabilit în București.

Nu am folosit criteriul formal al cărților apărute. Armeanu, Bărgău, Chifu, Evu, Burtan, Berceanu sînt autorii unor volume deja intrate în atenția criticii. Dar nu asta mi se pare important pentru ceea ce vreau să afirm. Toți cei citați demonstrează că și-au acceptat destinul de scriitor „pe latura lungă”. Fără zgomotul care însoțește unele lansări spectaculoase, fără ambiția de a deveni personaje ale vieții literare înainte de a fi cu adevărat scriitori. Ei gîndesc pur și simplu cărți, le scriu, departe de promisiunile gloriei imediate, așteaptă ca acestea să vorbească despre ei și să-i legitimeze.

Nu voi reproduce nici din versurile lor. Sînt sigur că le-ați întîlnit numele, sînt sigur că-i veți cunoaște măcar din cărțile care vor veni. Pentru mine ei fac parte dintr-un teritoriu frumos și pur al spiritului și al sufletului, din provincia poezilor tineri. Rîndurile de față sînt, dacă vreți, o pledoarie pentru poetul-om, care crede cu încăpătinare și cu patimă în destinul lui și îl zidește în timp, cu trudă și fără compromisuri. Sînt expresia unei bucurii și a unei speranțe.

N. D. FRUNTELĂ

Noi apariții editoriale:

Laurențiu Fulga — Salvați sufletele noastre (Ed. Eminescu, 350 p.)

B. Fundoianu — Imagini și cărți (Ed. Mi-beta-Turnu Severin, 712 p.)

Ion Pop — Nichita Stănescu (Ed. „Albatros”, 272 p.)

Radu Cărneci — Secțiunea de dor (Ed. „Albatros”, 160 p.)

Viola Vancea — Hortensia Papadat-Bengescu (Ed. Eminescu, 474 p.)

Concert Anatol Vieru

În zilele acestei veri, un eveniment muzical excepțional a incununit stagiunea 1979—1980: Concertul de concerte din creația lui Anatol Vieru, sub bagheta compozitorului.

Conținînd două prime audiții, *Concertul pentru clarinet și orchestră și dublul Concert pentru vioară, violoncel și orchestră* (1979) alături de o veritabilă retrospectivă a genului concertant (*Concertul pentru violoncel și orchestră, Clepsidra II*), el ilustrează perfect cuvintele compozitorului: „Cînd ajungi la un anumit nivel, nu ai ce face cu el dacă nu tîntezi la altul mai sus, care-l pune în umbră și chiar îl face inutil pe cel cucerit”. Anatol Vieru și-a gîndit astfel drumul creator încît recompenarea lui — în sala de concert sau chiar în partitură — la ani distanță să ofere imaginea unei perspective logice și legitime. Mirajul tendințelor moderniste care au marcat acest zbuciumat ev muzical al secolului nostru nu a izbutit să-l ademenască. Dar și atunci cînd s-a apropiat de ele — păstrînd o anume discreție a tratării muzicale în perfect acord cu sensibilitatea sa — condeiul unui Claude Rostand avea să scrie: „Compozitor venit tîrziu la tehnicile noi ale scriiturii muzicale, acest român superior înzestrat arată în chip constant că el le stăpînește perfect, cu impulsia unui artist născut cu evidentă pentru a scrie muzică”.

Am putut proba adevărul constatării de mai sus nu demult, cînd podiumul Studioului de concerte al Radioteleviziunii a găzduit trei personalități de marcă ale vieții interpretative mondiale: violoncelista Natalia Gutman, violonistul Oleg Kagan (U.R.S.S.) și clarinetistul Florian Popa. În tălmăcirea lor, muzica lui Anatol Vieru a ajuns la noi în litera și spiritul ei cel mai adînc, vorbindu-ne despre un artist născut „pentru a scrie muzică”.

CARMEN STOIANOV

DIVERTISMENTUL PE LITORAL

Timp de câteva zile, trei redactori ai revistei Flacăra au urmărit condițiile în care este organizat divertismentul pe litoral. Am pornit de la ideea că sezonul estival nu trebuie să aducă după sine un rabat de calitate în ceea ce privește fenomenul artistic, indiferent unde s-ar produce el. Și într-adevăr, am avut prilejul în repetate rânduri să asistăm la manifestări culturale-artistice de înaltă calitate, urmărite cu interes atât de turiștii români cit și de cei străini. Am constatat însă că mai stăruie prejudecata potrivit căreia oamenii aflați în concediu li se poate oferi orice, zilele de vacanță adormind spiritul critic. La răstimpul unei astfel de concepții mediocritatea este la ea acasă. În periplul nostru ne-a fost dat să întâlnim în repetate rânduri spectacole degradate, simple improvizatii sau acțiuni culturale formale ori insemne ale prostului gust. Am observat cum pentru unii divertismentul devine o sursă de câștig lesnic, nemeritat. În fiecare vară o întreagă rețea de asemenea oameni ai profitului prin artă pun stăpînire pe litoral și își văd nestingheriți de interesele lor. Și nimeni nu-i deranjează. Ne permitem noi, în aceste pagini, să le tulburăm tihna acestor activități, avertizându-i că și litoralul trebuie să rămână un teritoriu al frumuseții artistice, al bunului gust. Le promitem să mai revenim.

Două baterii și două orgi

Barul de noapte Orient din Mamaia dispune, pe lângă clădirea propriu-zisă, și de o grădina de vară. Desigur este un avantaj din toate punctele de vedere dar mai ales pentru afacerile și neuzuria de muzică. Despre ce este vorba: înăuntru, adică în clădire, începînd de la orele 20 și jumătate cîntă formația Mini-Max, din Deva. Afară, în grădină, cîntă formația Aegeysson din Tulcea. După ce se termină programul de bar din clădire, pe la ora 21 și jumătate, începe programul de bar pentru grădina, program ce tine și aici cam o oră. După terminarea și a acestui program, cei mai buni, dau fuza la barul „Melody”, unde mai susțin un spectacol. Desigur că realizatorii și coordonatorii spectacolelor sînt aceiași.

Responsabilul barului, Ion Tudor, ne spune că nu știe exact numele formațiilor care cîntă și cine sînt acestia fiindcă sarcina revine celor care se ocupă de partea culturală. Cunoaște doar un singur lucru: pe data de 19 mai comisia a avizat spectacolul făcînd o multime de observații, iar mult mai tîrziu a fost solicitată Doina Andronache care, după spusele responsabilului a „curățat” spectacolul de tot ce a fost prost și a adus lucruri și, bineînțeles, oameni noi. Spectacolul astfel modificat se prezintă, cum rezultă, de mai multe ori pe seară. El, în forma finală nu a mai fost vizat de vrece comisie. Și fiindcă responsabilul restaurantului ne-a pus la îndemînă un întreg dosar și chiar procesul-verbal din 19 mai, ne permitem să spicim câteva lucruri care, după părerea noastră, sînt destul de interesante. Chiar de la început ni se atrage atenția că acei șapte tovarăși care au participat la vizionarea sint avizati, rolul comisiei fiind acela de a ajuta pe realizatori în vederea obținerii unui program bun, și, cităm: „se impune o mai mare atenție și preocupare în a remedia anumite lipsuri”. Nu dăm numele celor „avizati”, fiindcă în procesul-verbal în afară de nume nu se specifică cine sînt aceștia. În schimb spicim câteva din observațiile comisiei, care, din păcate, au rămas pe hîrtie. Dacă se pun cap la cap toate aceste observații înțelege că spectacolul nici nu trebuia să aibă loc. Dar comisia, după ce a fost cit se poate de vehementă, pînă la sfîrșit s-a mai îndulcit și s-a specificat: „se avizează spectacolul cu o singură condiție: să se țină cont de toate observațiile făcute”. Toți și-au luat mapele și au plecat. De atunci nimeni nu a mai trecut pe aici, nimeni nu a mai făcut nici un fel de observație mai ales că spectacolul a mai suferit tot felul de modificări. Vom da câteva citate din respectivul proces-verbal, fiindcă spectacolul nu a suferit nici un fel de îmbunătățire, el fiind exact ca la început: „Intrările și ieșirile la ring sînt aglomerate și rîvăsite. Dansul grecesc este construit în pripă și trebuie revăzut. Realizarea este slabă, dansurile monotone și se recomandă o mai mare atenție la costume. Jocul de lumină cu mai multă fantezie (la ora actuală în afară de patru becuri, nici nu este vorba de așa ceva). Dansurile de ansamblu sînt improvizate și inexpressive. Machiajul trebuie realizat după toate regulile. Dansul din Oas este foarte slab și costumul nu este din aceea zonă (pînă la urmă s-a renunțat la el). Programul nu este suficient de unitar și se recomandă să se repete mai mult cu baletul și cu soliștii vocali”. În încheiere, Constantin Gheorghiu, director adjunct al centralei O.N.T., mulțumește comisiei pentru observațiile făcute spunînd că O.N.T.-ul „nu face nici un fel de improvizatii la remunerare, deci se impune ca și artiștii să nu facă nici un fel de improvizatii”.

Fiindcă realizatoarea spectacolului, Doi-

Pulberi aurii și un acordeon

Pulberi aurii, o mare liniștită, cu valuri cit un mosor de apă rostogolindu-se pe nisipul fin al plajei, liniștea, dinaintea serii învăluind siluetele înalte ale hotelurilor; cîțiva oameni întîrziți în fața imensiității mării, aureolați de reflexele amurgului, gîndind că poate tocmai atunci exploziile solare se petrec de cealaltă parte a pămîntului.

Nu mai că înainte tuturor binefacierilor serii, liniștea noastră fu curmată brutal. O stație de sute de wați se hîțari a transmite întregii stațiuni, pînă hăt, în imensitatea mării, muzica noastră populară.

na Andronache, nu a fost de foarte mult timp văzută prin prealpa lui am stat de vorbă cu Vasile Paraschivescu, care cumulează mai multe funcții. În primul rînd este seful de program, intelegînd prin aceasta că el a construit întreaga susă, apoi este și maestrul de dans — dansurile au fost cel mai mult criticate de comisie — și apoi, lucrul cel mai important, este liber profesionist.

Programul începe cu două cîntece interpretate de Alexandru Juța. Unul dintre ele este de-a dreptul emoționant: „Dragostea și voia bună / Stau de veghe împreună”. Urmează mai tinerile interprete ale muzicii usoare, Elena Ketenis din Galați și Nina Bălău din București. Ascultîndu-le ai impresia că te afli într-o casă de cultură a cărei activitate începe să se dumirească exact în clipa aceea. Pe lângă faptul că nu se intelege mai nimic din ceea ce cîntă, ele combină cu dezinvoltură tot felul de cuvinte și într-o hîrchie chiar cuvînte din limbile străine de largă circulație. Mai apare în spectacol și marele maestru Mirco cu trei superbi cîini, care fac tot felul de tumbe și latră la luma. De asemenea, în această seară, pentru prima dată, apare și cuplul de dansatori Doina Năzărău și Grigorovici (nici conducătorul programului nu i-a reținut numele) care se prezintă sub orice critică. Baleringele corpulul de balet se mișcă fără nici un fel de regulă, iar în timpul dansului multe dintre ele își aranjează tinuta vestimentară. Desigur, în spectacol sînt și lucruri bune care par sufocate de elementele penibile. Este vorba de baleringele Viorela Roman și Gabriela Duta. De asemenea, grupul coregrafic „Duo Postelnicu”, tatăl și fiu, cîntărețul român de naționalitate turcă, Tanior Abdurazac și grupul de pășurari de la Brașov. Prezentatoarea spectacolului, Petruța Dunea, ne atrage atenția doar prin dese schimbări ale costumelor.

Revenind la formația de muzică Aegeysson, fiindcă doar pe aceasta am ascultat-o, putem spune că ea nu cîntă rău, numai că nu prea are forme legale. În primul rînd repertoriul nu este avizat de cel din județul Constanța. Există, ce-i drept, o viză din județul Tulcea, dar fără nici un fel de semnătură. Legat de repertoriu, el este scris de mînă, iar multe dintre titlurile cîntecelor nu se inteleg. În afară de aceasta, pe vizele celorlalți cîntăreți se specifică destul de clar: majoritatea textelor din limba străină se vor cînta în românește. Dar timp de mai bine de două ore, orchestra nu a cîntat nici măcar un singur cîntec în românește. Pe lângă toate acestea, pe o listă, din dosarul sefului de unitate, în care este trecută componența celor care cîntă sînt trecuți sase tineri. După ce dai o pagină este o altă listă în care doi dintre cîntăreții sînt înlocuitori cu alți doi. Mai precis, și punînd cap la cap cele două liste, ajungem la concluzia că formația are două baterii și două orgi. Este vorba, în primul caz, de Trifon Angelo, solist vocal, care este înlocuit cu Popescu Laurentiu la orgă iar în al doilea Rahau Gheorghe de la baterie este înlocuit tot la baterie cu Viorel Cotaru. Este momentul ca să dezlege cineva misterul fiindcă noi nu am putut. De ce? Organizatorul programului ne-a spus că nu-i cunoaște prea bine și că nu știe despre ce este vorba. Am rugat, în pauză, să vină seful formației. Am așteptat ce am așteptat și pe urmă am plecat. Trezînd pe la masa celor din formație, acestia, sfidînd consumatorii, jucăuș zaruri. Așteptăm în cel mai scurt timp elucidarea misterioaselor nume fiindcă, sincer spunînd, noi ne gîndim la umflarea schemei formației în dorința de obținere a unor profituri mai mari. Și asta poartă numele de furt.

Niciodată n-am auzit la această intensitate „Sanie cu zurgălăi”.

Nici aici n-am scăpat, ne-am zis. Nu ne-a fost greu, ca după sunet și mirosul unui grătar fumegînd să constatăm că binefacerea ne vine chiar de la restaurantul Delta, de vizavi. Un difuzor verde, cu patru colțuri albe, făcea prin puternicele sale vibrații să se înfoaie fețele de masă. Se servește numai în grădina. Înăuntru, nu. Intrăm, totuși, din dorința de a cunoaște pe responsabilul restaurantului. Il găsim pe nea Nae (așa ni s-a spus că îl cheamă) în dreptul barului. Pentru a nu

exista suspiciuni, ne recomandăm: numele și locul de muncă. Aceasta înainte de orice altă întrebare. Întrebare pe care n-am mai apucat s-o formulăm. Cu un braț vînjos, nea Nae ne îmbrîncește afară. A văzut el multe. Pentru valorile peste care este stăpin nea Nae, legitimitatea de serviciu nu ajunge. „Delegație aveți?” Avem, tovarășe responsabil. O imputernicire pentru a sta de vorbă cu dumneavoastră. Luăm loc. Politește intruchipată, responsabilul rămîne în picioare. Sintem întrebați dacă nu vrem să ne intelegem omește. Cum vede el această omenie și ce trebuie să niveleze ea, n-am inteles. „Nae și mai cum?” vrem să aflăm. „După ce o să mă cunoașteți, atunci să aflați cum mă cheamă. Nae Gheorghe, așa mă cheamă, nume de agricultor!” Ia-tă-l și în casa „agriculturii”, ne-am zis. „Și ce formație cîntă la dumneavoastră? Nu știu nea Nae. „Dar solistul?” Nu știu. „De două seri cîntă la mine. Băieții, ceilalți, sînt din Mangalia”. Vorbim cu Petre Grădinaru, acordeonist atestat, șef de formație. „Noi sintem formația Veselia din Mangalia. Vrem să arătăm că putem să distrăm și pe românii noștri. Lucrăm cu toții la șantierul naval — doi acordeoniști,

o chitară, baterie și solist vocal. Numai al doilea acordeonist, Lucian Cantaragiu, lucrează la spații verzi. Cîntăm muzică populară românească și turcească”. „Și cine v-a aprobat repertoriul?” „Noi îl fixăm, noi îl aprobăm. Cîntăm trei ore pe seară. Nu luăm nici un ban. Noi cîntăm. Timpul e în favoarea noastră”. „Și care este criteriul de alcătuire a repertoriului?” „După cum e lumea”. „Care este statutul acestei formații, tovarășe responsabil?” „Între noi e o mică intelegere”. „Și ce are ea la bază?” Responsabilul nu stă jos nicidecum. Și ne răspunde: „Reciprocitate”. „Adică?” „Adică eu îi cunosc pe dinșii, ei mă cunosc pe mine”. „Unde au cîntat ei pînă acum?” „Nu știu”. „Și de ce cîntați dumneavoastră atît de tare?” „Vrem să fie totul frumos”, ne răspunde Petre Grădinaru.

Ne reamintim că sintem la mare, că soarele ne cuprinde generos pe toți, și pe responsabilul ce ne îmbrîncea afară, și formația Veselia cu care el se afla în raporturi de reciprocitate și pe cei care caută apă minerală și nu găsesc. Plecăm, și în acel moment întreaga stațiune află că „La Pitești într-o grădină / Două fete spală lină.”

Cu șuşaneaua prin stațiuni

Dicționarul explicativ al limbii române ne dumirește că prin șuşaneaua se intelege un spectacol (de varietăți) cu numere improvizate, de calitate discutabilă, atît în privința programului cit și a interpretării. După ce vezi spectacolul **Ocolul litoralului în 80 de zile** — noi l-am văzut la Neptun în seara zilei de 21 iulie — intelegi că acesta poate fi fără grijă catalogat ca o șuşaneaua. Rețeta de confecționare a ei este destul de simplă: se iau cîțiva actori și soliști vocali, o formație de muzică ușoară și se pornește din stațiune în stațiune. De ce sint unii cîntăreți și actori și nu alții, sau de ce nu e o altă formație nu are nici o importanță. Eesențial e ca publicului să i se creeze timp de două ore senzația că merita să plătească douăzeci de lei intrarea pentru ghiveciul oferit. Iar pentru a-l capta bunăvoința se apelează și la cele mai jalnice procedee care sã dea impresia spectatorului că s-a distrat de minune. Glumele sint de cel mai modest nivel, — de exemplu unul cîntăreț și se sustrage microfonom pe care și l-a pus în buzunar pentru ca să poată bate din palme împreună cu spectatori. Intitulat fantezie muzical-distractivă, **Ocolul litoralului în 80 de zile**, un spectacol de Ion Mustăță, este de fapt foarte puțin fantezist, e într-adevăr muzical și doar pe alocuri distractiv. Tot Ion Mustăță, cunoscut mai mult ca prezentator, semnează și regia artistică. În ce a constat această regie nu se intelege cîtuși de puțin. Pentru că toți cei

de pe scenă dau senzația că de fapt ceea ce fac o fac după bunul lor plac și nu la indicațiile cuiva. De mai multă vreme, afișe de pe litoral ca și din alte localități ni-l divulgă pe Ion Mustăță drept cel mai versat purtător de șuşaneaua, un animator al prostului gust. Întrebarea e pînă cînd?

Afișul spectacolului anunță că A.T.M. și A.R.I.A. îi prezintă în seara respectivă pe Mihail Constantinescu, Mihaela Păsărin, Acvilina Severin, Cristian Popescu, Gioni Dimitriu și formația vocal-instrumentală Savoy. De fapt, la sfîrșit constatăi că nici Acvilina Severin și nici Gioni Dimitriu nu apar. E însă de față la un moment dat Dan Spătaru care își asigură succesul cu câteva din cunoscutele sale cîntece dovedînd că e în continuare bine cîtat în lumea muzicii ușoare. Mihail Constantinescu, cu cînteculele sale melodioase și lesne de reținut, însă cu texte infantile, are parte mai ales de adeziunea copiilor. Cristian Popescu e inspirat cînd imită pe alții și total neinteresant atunci cînd este el însuși. Dar nici în imitații nu rămîne totdeauna la înălțime. Mihaela Păsărin e corectă în interpretare dar cuvintele nora dintre cînteculele sale sint de-a dreptul penibile. Cel mai bine se prezintă în spectacol formația Savoy. Din păcate, din dorința de a-i distra cu orice preț pe cei din grădina de vară, membrii formației se pretează la tot soiul de giambușlucuri lipsite de orice haz. **Ocolul litoralului...** este o improvizatie de duzină.

Artă și buzdugane poleite

Cine poate să creadă că oamenii, odată ajunși în costume de baie, stropindu-se cu apă, ori lipînd desculți pe faleze, printre felurile articole de plajă și lungi șiruri de exponate, își pierd simțul aprecierii estetice?

Și totuși, într-o oarecare măsură, organizatorii Tirgului de artă populară de la Mamaia 1980 și, mai mult, inșiși expozanții, s-ar putea să gîndească așa: „Ăstora poți să le dai orice. Au venit aici să se distreze, nu să judece opere de artă”. Ca și cum aprecierea unui produs artistic ar presupune neapărat și un grad de tristare. Dar lată-ne cu adevărat intristați. Treccm printru lungi șiruri de mese, de dulapuri ce oferă privirii fel de fel de lanțuri din lemn, cercei și buzdugane (foarte interesantă proliferarea acestor buzdugane în mai toate magazinele de artizanat), fluierași, un anumit soi de ceramică pe care o vezi în toate colțurile țării, figurine de alabastru, pictură pe sticlă, baticuri și amorași. Un fapt demn de remarcat pe calea însă-nătoșirii pieței: au dispărut acele vapoare și vapoare alcătuite din nisip, scoici și pap.

pentru cultură și educație socialistă Brașov”. Alături, își arată lucrările sale Dumitru Pop, fost ucenic de-al lui Stan Ion Pătraș din Săpînța. Ce sint de fapt acestea? Niște imitații neavenite ale crucilor din cîmîtîrul Săpînța, toate cu același text care vorbeste despre efectul nociv al nicotinei și juicii asupra vieții omului. Nimic care să ne vorbească despre efectul creator al unui artist. O prezență justificată — Mihail Magnus Nicolau din Pitești, membru al Cenaclului „Ion Andreescu” ce expune linguri sculptate în lemn de paltin, fel și mestecăin, polițe, linguroaie, găvane, căușe ce respectă specificul folclorului argeșean. Ne desface încîntătoare cerți făcute de Husar Ileana Acloaonchi din Săpînța; covoarele, cămășile, trăistutele Ioanei Ivanciuc din Sighet, două țărânci de mare bun-simț, îmbrăcate în costum național, două reprezentante ale Maramureșului, aici, cu marea în spate.

„Unde dormiți dumneavoastră?” „Stăm în gazdă. Plătăm noi.” „Și vindeți ceva?” „Vindem, dar nu ne interesează vinzarea. Noi predăm doar la Școala populară de artă. Trebuie să avem fațadă”. Intrăm apoi într-un adevărat bazar al prostului gust. Varga Albert, ceramist din Harghita, vinde vase peștrite și cruci. „Vindeți ceva?” „Vind slab. Vor sta aici pînă la toamnă. Nu prea se mai caută”. „Atunci?” Stelian Constantin din Vrancea ne arată niște cai bizari, sculptați în lemn, mășți care n-au nimic comun cu arta. Vinde slab, locuiește pe unde poate. Ne oprim în fața unor figurine de alabastru — cîini, prințese prăfuite, pești, țefi hirjonindu-se cu copii. Soare torid, praf, lucru de serie, atmosferă de tîrg cu flașnetă. „Unde-i autorul acestora...?” Ni se spune că „artistul” — Constantin Stoian din Alexandria — e undeva prin spate, în mașina lui. Apare. „Cum stați?” întrebăm. „Stăm bine, confortabil. Nu prea vindem, dar sintem mulțumiți”.

Să nu uităm, sintem la Tirgul de artă populară din Mamaia, acolo unde comitețele județene pentru cultură și educație socialistă își trimit creatorii. Se impune grabnic o selecție riguroasă, noi cunoaștem nume de referință pentru arta populară românească. Altfel, Tirgul de la Mamaia poate rămîne simplu, un tîrg ce compromite în primul rînd ideea de artă.

Grupaj realizat de GEORGE ARION, ADI CUSIN și SORIN POSTOLACHE

In memoriam

Ion Niță Nicodin

La începutul acestui iulie a plecat dintr-acei vii unul din cei mai originali artiști-țărani ai timpului nostru, Ion Niță Nicodin. Născut în 1909 a debutat ca pictor abia către anii pensionării. Intreaga sa carieră artistică s-a desfășurat din 1967 încoace, cind la Expoziția republicană a artiștilor plastici amatori a fost

distins cu premiul I. O expoziție personală în decembrie 1969, la Casa scriitorilor din Capitală, l-a impus atenției generale și de atunci participările sale la manifestările din țară și de peste hotare au constituit argumente de prim plan privitoare la originalitatea și autenticitatea fenomenului de artă naivă românească. Lucrările sale au fost întotdeauna centru de interes în expoziții colective din țară, în cadrul celor două editii ale Festivalului național „Cintarea României” și al Saloanelor naționale de artă naivă de la Arad și Pitești, cit și la mari manifestări internaționale, în Iugoslavia, Cehoslovacia, Franța, Italia etc. A obținut premiul municipalității orașului Lugano — Elveția — în cadrul întîlnirilor internaționale ale artei și culturii, în 1973, iar numele său figurează în Lexiconul artei naive universale editat de Vasileus-Press, Basel, precum și în comentariile unor prestigioși critici și istorici de artă, artiști, scriitori, publicisti.

Farmecul său personal ce dezvăluia bogate înzestrări sufletești a fost transpus cu mijloace simple în pinzele sale despre frumusețea vieții din satul său, Brusturi, situat în apropierea Hălmașului, în Munții Apuseni. Opera sa este însă de mare diversitate. Mesajul ei a călătorit, în colecții reprezentative de artă naivă românească alcătuite de Institutul de cercetări etnologice și dialectologice în mai toate țările Europei, în Asia, Africa, America Latină, Statele Unite, Canada.

Cite din lucrările sale se află în țară se cer introduse în circuitul expozițional ca patrimoniu cultural național, podoabe de pret ale acestor ani de mari transformări în peisajul spiritual al satului nostru. Niță Nicodin a trăit și a creat în această lume nu ca un solitar, ci împărțind cu cei din preajmă totul, bucuriile, grijile, experiența sa exemplară.

Suferind de inimă, el susținea cu candoare că atunci cind pictează își învinge boala, că pictura ar fi, într-un anume fel, terapeutică. A reușit doar să alunge de-a pururi anonimatul și astfel metafora sa despre țaria artei și a spiritului de a înfrunța pieirea, dăinuie, nestinsă.

VASILE SAVONEA

Pentru-o salbă de mărgele...

(Urmare din pagina 1)

Desigur, sînt multiple motivele pentru care un om poate fi determinat să trăiască departe de țara lui. Sînt și situații de forță majoră. Există însă, nu poți să nu-ți dai seama cind stai de vorbă cu asemenea oameni, și o anumită iluzie, un soi de „fata morgana” care-i duce pe mulți la o ruptură cu pămîntul natal, ruptură ce rămîne, apoi, ca o rană veșnic deschisă în sufletele lor.

Iată, în primele zile ale lunii iulie, ziarul italian „La Stampa” publica un articol intitulat „Mă ținea prizonier în casă și mă tortura”, povestea nenorocită a unei tinere de origine română (Niculina Rotaru, 27 ani), care, ajunsă la o urnă de vot din Livorno, a început să țipe adresîndu-se președintelui, implorîndu-l să cheme de urgență poliția. „Trăiesc sechestrată”, striga ea arătînd că scăpase doar pentru vot. „In acel moment, scrie „La Stampa”, lua naștere un caz răsunător, (ținut secret de anchetatori). Povestea a ieșit la lumină — citez tot din ziar — cind perechea s-a prezentat la tribunal pentru divorț. „E povestea unei căsnicii începute prost și care a mers și mai prost, în pofida nasterii unei fetițe care acum are cinci ani, Patrizia, o căsnicie cu gelozii și manii de persecuție, cu umilinte și torturi”.

„Un infern”, cum declara Niculina anchetatorilor. Dar un infern pe calea căruia pășise ea singură, hotărîndu-se să se căsătorească — oricum — dar în străinătate. Ce cauți găsești, spune o vorbă românească; așa că Elvio Renzo Ghizzani n-a întîrziat să apară (putea să fie el sau oricare altul). Insul — tînăr, 31 de ani — o obliga la o viață între patru pereți, pentru orice evadare pînă în stradă aplicîndu-i pedepse exemplare, bătaie în pri-

ALEXANDRU BRAD

Semn de exclamație

Rațiunea — punctul de sprijin al omenirii,

Stă să cadă
Ca un smeu înălțat de copii!

Dor de-acasă

Mi-e dor de sat și miine plec acasă,
Ca apuceat peste Carpați voi trece.
Un cimitir din suflet nu mă lasă,
Mă strigă morții lui și mă petrece
Urna tăiată-n mine ca o rană.
Legat la ochi, mă chinuie de-aproape
Nalt, cerul satului pustiu mă cheamă

Nedrept

Cind e drept și cind e nedrept?
Unde începe intii și se sfîrșește
al doilea?

Termenii filozofiei despre război,
imi spun nopțile mele de neodihnă,

Nu va porni vintul ionilor,
Al plutonilor, al atomilor, poate...
Boarea stingerii se prelinge pe șira spinării
Ca un șarpe e gindul că va fi atît de cald,
Ochilor arși li se va arăta craiul morții!

Sufletul meu se prosternează
În fața punctului de echilibru
Pe care îl caut cu înfrigurare
De la virsta de șapte ani,
Din unamienouăsutepatruzeceșicinci încoace

Țip disperat, nebun, orb, surd
și schilod:
Nu mă lăsați să ajung la cincizeci de ani

Și să mor de bomba atomică,
de bomba
Cu hidrogen sau de altele mai noi —
Luați-mi viața acum, v-o dau,

Trageți-mă pe roată, ardeți-mă pe rug,
Dar lăsați-mi copiii să se bucure
Că vor putea avea și ei 20, 30
Și chiar 40 de ani ca mine!

Dacă nu credeți în nici un punct de sprijin
Credeti în dorința copiilor de-a
ajunge părinți.

Să mă strivească — lacrimă-ntr-o pleoapă...

Și cite duc în spate. Și mai pot
Atît cit încă inima nu doare,
Mă amăgese și port în mine tot
Orașul, ca pe-o carnivoră floare.

au fost căutați cu lumina
prin adăposturile pămîntului în care
se retrăgeau nu doar mamele și copiii
ci și înțelepții cetății-bărboșii,
fricoșii.
Să le mulțumim lor, deci,

ingenunchiați
că știm astfel
care este războiul drept
și care nedrept?

O, mamele Terrei
neajunse să-și vadă feciorii bărbați.

Dinainte de Troia și
pînă dincoace de Vietnam
lumea și-a tras
prea mult, prea des
cămașa la sorți,
și-a furat-o
și cel puțin jumătate
dintre mormintele ei
s-au inchis prea devreme...

Dar are, în schimb, teorii
despre dreptul și nedreptul
la stingere;
mai marii ei suflă luminile
din ochii altora
tremurînd de grijă
pentru febra de 37 de grade
a celor de-acasă, al lor!

...Și stafiile adunate
în jurul gol al atîtor mese
bogate sau sărace...

Cugetările despre drept și nedrept
și umbra nopții eterne
sînt plătite cu spinările,
fură piinea de la gura copiilor,
dijmuiesc drepturile miniștrilor,
și pe-ale cerșetorilor...

Și filozofia aceasta continuă.

Luați bugetele naționale
și petreceți-vă vacanțele
în lumea aceea pe care o știți,
cei mai mulți,
din telefotografii

și din galoparea benzii de celuloid
transparente ca mizeria:
Mutați sediul Națiunilor
acolo.

Serviți... dinee.

Serviți!

Și continuați să filozofiați,
Continuați!

Procesul de creație, pentru un actor

(Urmare din pagina 15)

— Și mie mi s-a părut ciudat cind mi s-a incredintat rolul. Nu m-am așteptat să-l joc pe Pampon. Dar fiindcă Lucian Pintilie mi l-a incredintat, cred că știe mai bine de ce o face. Mi-am dat seama că știe ce face și mi-am dat seama că ne-a pus în niște situații în care am putut înțelege că mai avem posibilități actoricești încă neexplorate. Intreaga echipă este stoarsă, și asta spre binele filmului, al regizorului și al nostru. Este un regizor care nu admite compromisul și pînă nu reușești să realizezi ceea ce-ți cere nu se lasă. Atita timp cit își dă seama că e nevoie de un bici scurt cu care să te scoată din obișnuit, din lenea balcanică în care ne-am așezat comod, te biciuie. Filmările sînt foarte severe. Filmul ce-l fac cu Pintilie este un tratament geria-

tric, așa spune, pentru profesiunea mea. Este ceva normal. Ceva firesc. Noi am cam uitat ce înseamnă normalul, ce înseamnă munca asupra unui rol, pentru că unii regizori nu știu să lucreze în așa fel ca să te facă să ajungi pînă acolo unde te poate duce Pintilie. El știe rolul fiecărui, rol studiat dinainte cu temeinicie. El știe ce să-ți ceară să faci și cum să faci. Este actor și regizor în același timp. Pintilie e nemaipomenit. Aici, în D'ale carnavalului, e un miracol. O regăsire a unui climat de muncă și de creație artistică în adevăratul înțeles al cuvîntului. Aici nu primează nevoia de a intra în producție, de a-ți face norma.

— Acum de ce nu filmăm?

— Sînt citeva neajunsuri. Nu a mai rămas decît scena balului, dar Buftea n-a fost în stare în 3 luni să facă decorurile. Nu avem încă figurația — oamenii sînt

depășiți de regizor și asta se simte. În schimb, avem un operator excepțional, Florin Mihăilescu.

— La ce repetați acum?
— O piesă a lui Brian Clark — A cui e viața asta, în definitiv? Nu e o piesă mare, dar e interesantă.

— Ce gîndește un actor la inchiderea stagiunii?

— De exemplu, un actor în situația mea regretă că stagiunea se incheie fără ca el să fi avut o contribuție substanțială. Începe concediul și vede că n-a terminat toate filmările și dorește să se sfîrșească înainte de a se epuiza concediul. Altfel riscă să și-l petreacă într-o încăpere supraaglomerată și supraîncălzită, undeva, în Bolintinu din Vale, filmînd scena balului din D'ale carnavalului.

— Spuneți că ați încheiat stagiunea fără să fi avut o contribuție substanțială. Dar dv. sînțeti unul dintre actorii care refuză multe roluri. De ce?

— Sînt cunoscut ca unul care refuză roluri, pentru că în munca mea nu goana după cîștig și nici după glorie mă animă.

mul rînd, dar și altele, mai „rafinat” (o silea să facă băi foarte reci etc.). Ne e ușor să ne închipuim cum a primit familia de acasă aceste vești. Căci Niculina — menționează ziarul „La Stampa” — a scris tatălui său, care a sosit din România. Ambii au hotărît să meargă la Roma (era în 1978) pentru a cere sfatul ambasadei țării lor”. Cu toate intervențiile, infernul a continuat.

Desigur, s-ar putea spune că e un caz. Un caz însă dintre acelea pentru care versurile cîntecului popular „Pentru o salbă de mărgele / Am pornit pe drumuri grele...” nu poate să nu aibă un puternic ecou. Fiindcă nu poți să nu te întrebî: pentru ce salbă de mărgele se hotărîse să pornească tînăra aceasta spre Livorno, sau oriunde în altă parte?

Dar este numai un caz? — iată altă întrebare. Menționînd că am o stimă deosebită pentru Italia, țară strălucită din atitea puncte de vedere, nu pot, totuși, să nu menționez că am întîlnit aci unele dintre cele mai dramatice situații, rezultate al iluziilor cu care unele tinere din România se lasă convertite la ideea părăsirii țării lor. Despre unul am și scris cu cîțiva ani în urmă un articol („Capito”), care era nu povestea ci drama unei foarte frumoase fete din București, tehnician proiectant de profesie, care ca și Niculina Rotaru luase (de bărbat), „orice” numai „străin să fie”; iar acest orice era un monstru de urîtenie, un ins cu o figură de țî se făcea greață. Sigur, spuneam, urii sînt peste tot, dar trebuie neapărat să te nenorocesti peste hotare, cind poți trăi cinstit, demn, frumos și senin în țara ta?

Întimplarea face însă ca, exact cu două luni înainte de apariția articolului din ziarul „La Stampa”, întorcîndu-mă acasă de la Roma, să întîlnesc în aeroportul de la Fiumicino o femeie gravidă, pe care o ajuta un bărbat să-și ducă bagajele. Vorbeau românește. Astfel, din discuție, am aflat că bărbatul era din Dolj, se numește Anatol Pănuș și este șeful fermei viticole de la I.A.S. Segarcea, omul sub conducerea căruia se produce vestitul co-

niac segărcean. Femeia — tot o căutătoare de iluzii, căsătorită și ea într-o localitate dintre Roma și Florența. Venea la București să nască. Se întîlniseră la un ghișeu și, omenia românească, îl făcuse tovarăși de drum pînă la aeronavă.

De ce mergea să nască la București? De la această întrebare, care mi s-a părut absolut logică, pe întreaga rută Roma — Tirana — România am auzit, împreună cu inginerul Pănuș de la Segarcea, pe care-l iau ca martor, una dintre cele mai violente răbufniri ale unui suflet care s-a obligat singur la înstrăinare.

„Dumneata știi ce înseamnă să plătești o naștere în Italia?” mă chestiona femeia — care acum este cetățeană a acelei țări. „Dumneata știi că multă vreme n-am putut face un copil datorită unor medici care, ca să cîștige mai repede, preferau să-și ia plata convingîndu-mă să nu las copilul spunîndu-mi că nu știu ce am?” Dar cele mai multe cuvinte grele le-am auzit la adresa situației familiale a celor căsătorite — ca și ea — cu oameni necunoscuți. „Oamenii care, în primul rînd, mint cu nerușinare, domnilor. Spun că sînt una și sînt alta. Al meu era mare comerciant la București, iar aici am găsit o gheretă din care scoatem mărfurile pe niște stelaje, în aer liber”. (Adică: un tarabagiu). „Este unul, Giulio, care cînd vine la București, unde se ține de capul unei fete, și care se prezintă la fel — mare bogătaş. Cind l-am întîlnit aici era zugrav. N-am mai putut să nu-i zic de la obraz: cum să scriu acasă că vă merge bine, domnule Giulio?”

Culmea culmilor — și inginerul Pănuș poate confirma — este că ceea ce reclama femeia respectivă în viața de familie era exact același lucru ca și în cazul Niculinei Rotaru, descris de ziarul „La Stampa”: sechestrarea. „Noroc că sînt mai zdravănă, spunea ea, că mă mai pot lupta, dar și așa reușesc greu. Nu mă scoate nicăieri. Zice că femeia căsătorită trebuie să stea în casă. Toate românele pe care le cunosc, căsătorite aici, au fost transformată, ca și mine, în servitoare”. Nici el nu iese? am întrebat. „Oho! a răspuns

femeia. Seară de seară. Zice că și asta e lege la ei. Craiul e-n floare și mai au un obicei: nu dau un ban în casă. Nu discută niciodată nimic cu nevasta despre treburile gospodărești. Bani la bancă; CEC-ul pe numele lui. Tu? Ceri. Zilnic. Pentru mîncare, pentru orice. Dar acum mă duc acasă. O să stau cit mai mult. Să nu mai aud de spaghete, să le dau dracului de spaghete, măcar o perioadă”.

Nu exagerez cu nimic. Mărturisesc, chiar, că transcriu aici cu destulă blîndețe cuvintele femeii, care drăcuia de-a binelea. Inginerul Pănuș din Segarcea mi-e martor. Desigur însă că nu italienii în cauză sînt neapărat de vină. El trăiesc după obiceiurile lor, ele vin cu alte concepții. Vina e a iluzionistelor. Ne-a povestit că, datorită mentalităților învechite cu privire la viața de familie pe care le-au înfruntat pe melegeurile respective, divorțurile (sau evadările pur și simplu) sînt foarte frecvente.

„Pune dintr-acele căsătorite inițial mai sînt cu cel ce le-au adus de acasă”.

Și ce fac? am întrebat.

„Multe ajung rău; nu pot să se descurce”.

Adică?

„Ultima sansă este prostituția. Fac tro-tuarul la Florența”.

Da... Mare izbîndă! Ce bucurie trebuie să fie pentru cei de acasă, care își cred fetele „fericite în străinătate”!

Dar momentul cel mai interesant pentru noi a fost acela al soșirii la București. Avionul cobora lin, zărîndu-se cîmzurile de dinainte de Otopeni. Femeia își linise obrazul de micul geam rotund și, zicea încetisor: „Țărișoara mea, țărișoara mea...”

Era o femeie din Grivița. Azi mai trebuie să fie încă în București. Zicea că vrea să aibă copilul cu certificat de naștere înscris în România.

...Acolo, la ambasada unde se cînta „Pentru o salbă de mărgele / Am plecat pe drumuri grele” mi-am adus amînte de ea. Dacă ar fi fost de față i-aș fi văzut, sînt sigur, lacrimi pe obraz...

Un muzeu in labirint

În căutarea lui El Greco (IV)

Eșecul mâinilor

Autoportret presupus (Detaliu)

E destul de evident, cred, că miinile personajelor sale l-au preocupat pe El Greco în aceeași măsură în care Goya va încerca să le ascundă. Lui Goya nu-i plăcea să picteze miini și s-a folosit de toate tertipurile pentru a evita sau a micșora această obligație. În schimb, El Greco e fascinat de miini. Ai impresia că a început cu ele și a sfârșit cu ele fiecare portret. Cu ele și cu ochii, elemente care capătă o elocință cu totul neobișnuită pe fundalurile neutre ale tablourilor lui El Greco, în care pictorul a eliminat orice accesoriu.

Eugenio d'Ors vorbește despre „forme care zboară”. Unamuno despre „miini înaripate”, miini „mai revelatoare decât cuvântul”. Aceste miini sint așezate uneori pe inimă, ca pentru a ne spune că ele traduc limbajul pasiunii, altori izbucnesc într-un elan mut, lăsându-ne să așteptăm un secret niciodată mărturisit pînă la capăt. Care e acest secret? Fără voie, mă gîndesc la celebra butadă cu un cretan a cărui afirmație, oricum am lua-o, e imposibilă*. Figurile alungite, oscilante, cu fețele ascuțite și privirile anxioase au un mister în care orice răspuns ascunde o capcană și orice capcană o ispită. Exilate parcă pe pămînt, ele lasă numai tăcerea să vorbească.

În „labirintul” lui Botticelli, personajele merg dansînd melancolic. La El Greco, ele capătă aripi. O aspirație secretă le alungește, le atrage dincolo de lucruri, le devoră și în același timp le luminează. Și cum ne aflăm în fața unui pictor cretan, nimic n-ar fi mai firesc decît să ne aducem aminte că în Creta și-a început zborul Icar. Dar ciudate aripi. Oamenii nu se desprind, ci se alungesc. Uneori atît de mult încît, ca să încapă în tablou, trebuie să îngenuncheze. Iși pierd parcă greutatea pentru a ajunge o țintă neclară și obsedantă. Căci labirintul lui El Greco începe acolo unde, în legendă, el sfîrșește. Legenda l-a pus pe Dedal și pe Icar să facă apel la aripi pentru a evada din labirintul unde i-a închis Minos, în vreme ce El Greco transformă miinile în aripă pentru ca personajele sale să se înalțe într-un labirint invizibil. Sensul picturii cretanului este astfel numai în aparență comparabil cu ceea ce s-a întîmplat cu Icar. În realitate, „formele care zboară” nu evadează din labirint, ci se afundă în labirint. Zborul lor le accentuează taina.

Iată-ne regăsind semnul securii duble. Aripa se transformă pe nesimțite în lanț, ea smulge pentru a înrobi și mai mult, înalță pentru a pătrunde și mai adînc în enigmă.

Miinile sînt primele care „zboară” și primele care o abandonează. Oboseală? Renunțare? Decepție? Ce oprește aceste forme să zboare într-adevăr?

S-au făcut experimente curioase în dorința de a lămuri o parte măcar din taina lui El Greco. Au fost fotografiate nebuni de la ospiciul din Toledo și comparați cu apostolii lui El Greco pentru a se dovedi că pictorul s-a slujit de alienați pentru unii din sfinții săi. Asemănările sint cîteodată ciudate, dar ce pot dovedi ele? Un artist poate să spună mai mult decît și-a propus. Și nu ne sugerează această pictură, din care marea e absentă, mările hipnotizate din ceasurile mareelor?

Asistăm la o asceză pe verticală. În loc să se retragă în deșert, sfinții lui El Greco se lasă absorbiți de iluzii. Pasiunea nu îi prosternă la pămînt, ci îi înalță spre un cer gol. Desprînși de suferințele imediate, ei alunecă în mrejele unei rani absolute. Și dacă miinile înaripate nu-i ajută să zboare, ele îi împiedică să meargă normal.

Culoarea a devorat lumina Renașterii. Mai puțin caldă decît la Titian, ea pare uneori atînsă de aripa unui vînt înghețat. Dar distanța ce-l separă pe cretan de italieni apare și mai clar în faptul că miinile pe care le pictează el nu se întind niciodată să culeagă ceva din jur, să mîngîie ceva. Dacă e adevărat că fericirea depinde de arta de a găsi cuvintele cele mai simple, El Greco nu cunoaște acest limbaj. Există în tablourile sale o melancolie care caută metodic ceea ce nu o crută. Elanul vertical al formelor nu eliberează, ci înlăntuie. Setea lor le sporește melancolia. Și abia transformată în aripă, mina trebuie să se resemneze. Abia pregătit de zbor, trupul simte mai puternic presiunea amintirilor dureroase. În locul unde flacăra arde cu putere maximă, ea începe să devină cenușă. Singurătatea izvorăște direct din extaz.

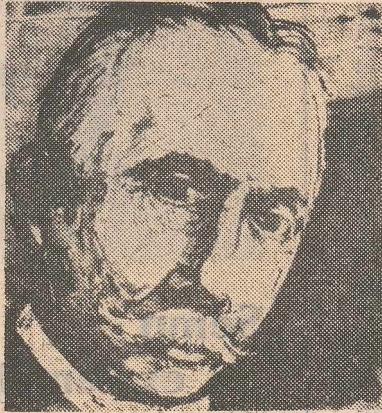
Dar tocmai asta îl face pe El Greco și mai spaniol. Spania își recunoaște în aceste miini și fervoarea și tristețea. Dealtfel, unul din autoportretele presupuse ale pictorului ne înfățișează parcă mașca unui conchistador bătrîn despre care nu știm prea bine nici ce a vrut să cucerească, nici ce a cucerit. În fiecare tablou miinile rîmîn goale și de fiecare dată ele visează din nou. Nici un elan nu ajunge la țelul rîvnit și nici o dezamăgire nu e totală. Pe cîmpul de luptă al acestui „conchistador”, victoria e tot timpul amestecată cu înfrîngerea. Neputînd să aștepte ceea ce doresc, oamenii pictați de el caută mereu, chiar dacă nu găsesc decît propria lor tristețe. A lor, a lui El Greco și a Spaniei.

OCTAVIAN PALER ■

* Un cretan spune: „toți cretanii sînt mincinoși”. Dacă el minte, înseamnă că există cretani care nu sînt mincinoși. Dacă el spune adevărul, înseamnă că, totuși, un cretan face excepție (cel care a vorbit). Deci afirmația nu e valabilă în ambele cazuri.

Simple note

Duiliu Zamfirescu — gazetarul

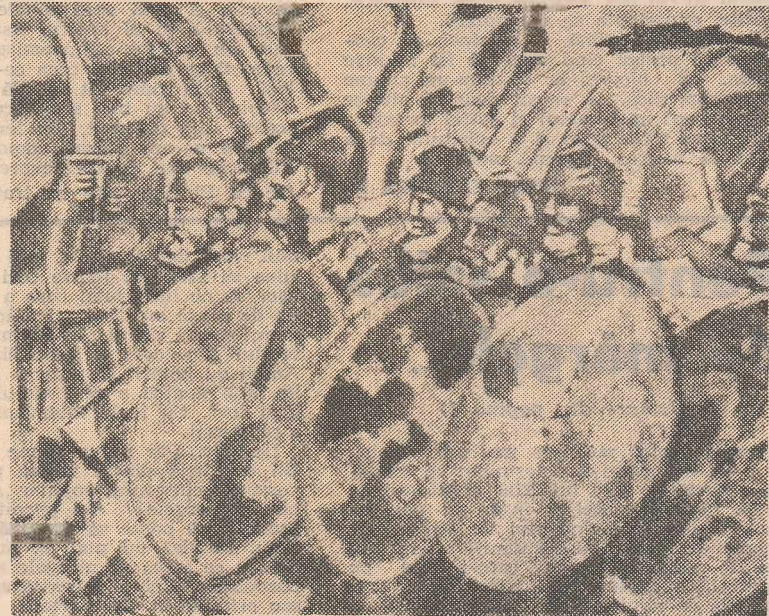

Probabil un fragment din volumul „Notițe zilnice din război”, scos — dacă memoria nu-mi joacă feste — tîrziu, abia în 1937. Și, în fine, în „Indreptarea”, nr. 158, de vînceri 26 octombrie 1918, unde se consemnează demisia guvernului Al. Marghiloman și formarea cabinetului tranzitoriu prezidat de generalul C. Coandă, în rubrica „Informații” se vestește: „A apărut numărul 3 din revista „Indreptarea literară”, cu următorul sumar: D. Iov, Duiliu Zamfirescu (indicat cu poezia „Malvina”), Radu Cosmin, G. Tutoveanu. Se găsește la toate chioscurile și vînzătorii de ziare, în tot cursul săptămîinii”.

Atît, privind „Indreptarea literară”. Și e sigur că durata ei s-a lîmitat strict la aceste trei numere.

Curios mi se pare, orientîndu-mă după colaborări, că Duiliu Zamfirescu, minte sîlefuită, om de cultură și de talent, poet și prozator cu destule rafinamente și sensibilități estetice, a încercat — și poate a și năzuit — să cucerească Cetatea de glorie cînturărească și de tradiție intelectuală dominată de spiritul „Convorbirilor” și al „Vieții românești” — la amîndouă doar publicase îndeajuns — cu sălcîiul incolor și anemicul Radu Cosmin și cu Dimitrie Iov, cu deprimanta lui calviție exterioară, ca și cu aceea, mai penibilă, lăuntrică! Imi este pur și simplu incredibil și nu mă miră deloc că temerara sa tentativă a eșuat fără urme, ca și chiciura de pe o creangă mîngîiată de razele soarelui.

L. KALUSTIAN ■

BRADUȚ COVALIU — Daci luptînd

Tinerii trebuie să știe

Dictionar de lagăr

DURST

Der Durst, setea, m-a chinuit din prima zi a deportării și pînă în clipa eliberării.

La 6 iunie 1944, cînd am părăsit ghetoul, soarele dogorea năprasnic. Îmbrăcați cu cîteva rînduri de haine, cu palton de iarnă peste ele, aplicați sub povara rucsacurilor și geamantanelor, am sosit la gară lac de sudoare. Îngheșuții cite 70 într-un vagon cu tot ce aveam pe noi și cu noi, înainte de a ne usura de vesminte și a ne șterge de sudoarea ce ne șiroia pe trupuri,

ne-am repezit la sticlele cu apă să ne astîmpărăm setea. Prima spaimă pe drumul fără de întoarcere pe care porneam ne-a provocat-o constatarea că provizia de apă scade vîzînd cu ochii. Ne-am impus restricții.

Ziua următoare, zăpușeala din vagon a fost mai mare, dar apă am băut mult mai puțină. A treia zi au primit apă numai copiii mici și bolnavii.

Der Durst, setea, începea să-mi provoace chinuri pe care nu le cunosusem pînă atunci. Și totuși mi-am dat seama ulterior, setea de atunci, din tren, a fost o sete ome-nească. În curînd, la Birkenau-Auschwitz, aveam să cunosc ce în-

Cum, în altă ordine de idei, o altă ciudățenie — mă întîmpină în chiar de la cel dintîi număr al „Indreptării”, — și nu ezit s-o împărtășesc cititorilor. La rubrica „Ultime informații” e scris, negru pe alb: „Comitetul de direcție al „Indreptării” se compune din dîni: general Averescu, M.B. Cantacuzino, A.C. Cuza, C. Argetoianu, Duiliu Zamfirescu și Gr. Filipescu”.

Mărturisesc, sînt uluit, și aș fi avut pretenția să sustin că nu-mi este străin nimic din biografia politică a lui A.C. Cuza. Iată-mă deci dezmințit. N-am știut că aderase la „Liga Poporului”. Credeam că a rămas măcar consecvent cu ticnelia lui, pe care de atîtea ori le-am secționat cu penia, — și nu numai eu. În orice caz, n-avea ce căuta, cu intoleranța și xenofobia lui cu absurditatea, ridicolul și rasismul pe care-l propovăduia, lîngă omul de disciplină și de un bun simț care a fost generalul Alexandru Averescu, lîngă marile civilisti Matei Cantacuzino, lîngă masonul C. Argetoianu și lîngă Duiliu Zamfirescu și Grigore Filipescu, amîndoi structurați din cu toțtul altă plămădă umană. L-a împins, desigur, acolo, un oportunism care era mai tare decît el și voluptățile unei jin-luite cariere politice: și bănuiesc că s-a exclus singur, foarte repede, vîzînd că nu e un teren propice nici aventurilor, nici aventurierilor. Altmînterî, în 1923, își înființează și el „Liga” lui personală, cu o ideologie a bitei, a geamurilor și cabetelelor sparte, de dezmăț și deșardare pentru viața noastră publică.

Și dacă n-am putut să aduc cu travaliul meu mai multe delusuri decît aș fi vrut, în ceea ce mă trimisese în această expediție, am fost compensat, în schimb, ca să-l descopăr pe Duiliu Zamfirescu gazetarul.

Excelentă pană și zlarist de primă mînă, cu temperament, cu o logică strînsă și un lexic colorat, preocupat de idei, de probleme sociale și morale, de actul patriotic, de destinul omului. Nu cunoșteam articolele lui. Le frunzărisem odată, mai de demult, pe acelea din „România liberă” a veacului trecut. Le-am citit acum pe acestea din „Indreptarea”. Și imi permit să sugerez — fiindcă au fost neglijate de alcătuitoarii de ediții mai vechi și mai recente — să fie strînse într-un volum, dîmpreună cu eseistica lui, și redată circuitului de cultură.

Gazetarul Duiliu Zamfirescu — după gustul meu, dacă mi se îngăduie o opinie — depășește scriitorul. Oricum însă, l-ar completa fericit. Și e păcat ca Duiliu Zamfirescu — clasicul nostru Duiliu Zamfirescu — să nu fie știut — așa cum a fost — în toate fațetele și resursele lui.

seamnă setea îndelungată, setea animalică, teribila sete din lagărele de concentrare.

În lungile zile de vară ale lui '44, prăbușiți pe platourile arzînde dintre barăcile lagărului E-Birkenau, împunși de sulite înroșite în plasma soarelui, setea ne chinula atît de crunt, încît nu mai puteam vorbi, ne paraliza. Cu buzele crăpate, cu gura uscată, deschisă, priveam spre cer și așteptam minunea. Cînd aveam noroc, minunea se petrecea. Începea să plouă și ne astîmpărăm setea. A doua zi sorbeam din ochiurile de apă stătută. Unii abia apuceau să-și inmoaie buzele. A treia zi nu puteam decît să stoarcem în gură umezeala noroiului. Apoi, iar urmau zile, săptămîni de chin, cînd singurul lichid era propria noastră sudoare.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Controlul... controloarei de calitate

A. Varvara controla, în chip de controloare de calitate a muncii colegilor și colegelor sale, produsele unei întreprinderi de sticlărie bucureștene. Foarte exigentă, foarte severă, foarte principială această controloare. Cu alții. Cum era cu sine însăși? Răspunsul ni l-a dat următorul inventar: baticuri + țigări străine + țesături + cuverturi + umbrele + etc., etc., comercializate speculativ de controloare care-și procura toate aceste mărfuri pe litoral, de la marinari și de la străini, și le revindea foarte convenabil pentru ea tovarășelor de muncă. S-a găsit însă cineva să-i ceară și controloarei „biletul la control”. Și s-a văzut că era un fals! Un fals uman cu care păcălise multă lume, acoperindu-se cu plapuma ei de intangibilitate controloare de calitate. Concluzia? Controlor de calitate nu înseamnă întotdeauna, invariabil, și om de calitate. Între funcție și omenie se mai ascunde uneori cite o contradicție eliminatoare...

Și-acum, o altă poveste — tot adevărată — despre ce totul alt fel de oameni.

... Era elev în clasa întâi. Ultimul dintr-o clasă cu 40 de copii. De ce ultimul? Pentru că era îngrozitor de handicapat. Părinții lui sînt surdomuși. El? El nu a scos o vorbă un

trimestru întreg. Cu toate eforturile profesoarei. Eforturi zilnice de profesoară cu inimă de mamă. „Era obsesia muncii mele acest copil, Miron Gaminț, îl cheamă, numele meu nu-l scriești, pentru că nu are rost, el, acest copil, merită din plin să scriești despre el — ne spune profesoara Doina B. Merită pentru că evoluția lui ulterioară a fost extraordinară și pentru mine coplesitoare. În trimestrul doi, așa, dintr-o dată, a început să răspundă la lecții. Adunase în el. Adunase în minte și în suflet. Au trecut patru ani. Elevul Miron Gaminț a făcut progrese uimitoare. A ajuns în rînd cu ceilalți elevi, mai mult, a ajuns printre cei mai buni. Nu l-am revăzut după aceea pentru că s-a mutat la altă școală, mai apropiată de noua locuință pe care o primiseră părinții lui. Nu l-am revăzut, dar vorbește cu el în fiecare an, la telefon, de 8 Martie, de „Ziua femeii”. Mă felicită și-mi comunică ultimele lui reușite. La primul lui telefon, am rămas eu, citeva clipe, mută la aparat. Îmi schimbasem numărul de telefon de acasă, racontat la o nouă centrală, dar Miron mă căutase și mă găsisse. Ce copil extraordinar!”

Și ce profesoară!

MARIUS POPESCU ■

Paznic la alcool etilic

Specialiștii în materie și mijloacele de informare în masă au atras nu o dată atenția asupra pericolului grav pe care îl prezintă faptele unor indivizi inconstienți, care sustrag și consumă alcool etilic. Oricît ar fi ele de izolate, asemenea cazuri, de-a dreptul incalificabile sub raport moral, stîrnesc, pe bună dreptate, nu numai stupefacție, ci și îngrijorare. Indiferent de vinovăția pe care o poartă victima propriului act necugetat, nu putem fi nepăsători față de consecințele pe care le provoacă asemenea irresponsabilități. Indivizii respectivi sînt totuși oameni.

Ca atare, se impun măsuri adecvate de evitare a sustragerilor și a consumului de alcool etilic, ceea ce este pe deplin posibil, pentru că produsul respectiv nu se află la îndemîna oricui, ci se folosește numai în unități industriale.

Aceasta, cu condiția ca factorii de răspundere din compartimentele care folosesc alcool etilic să-și facă datoria: să asigure o evidență strictă, o pază corespunzătoare, o muncă educativ-preventivă eficientă. Cită atenție se acordă, spre exemplu, la Combinatul petrochimic Pitesti unor astfel de probleme?

Cu cîteva zile în urmă, un echipaj de la Militia județului Argeș, format din plut. maj. Nicolae Constantin și serg. major Traian Bărbălu, împreună cu soferii din activul voluntar Nicolae Florea și Ion Catermia de la combinatul susmenționat, au oprit, noaptea, pe la ora 1.00, pentru control, autoturismul I-Ag-5178, condus de Nicolae Vlad, lăcătuș mecanic, alături de care se afla Ilie Păduroiu, gestionar de produse chimice, ambii încadrați ai aceluiași combinat. Un simplu control de rutină, fără existența vreunei suspiciuni, o simplă întîmplare că oameni de același

combinat se aflau în acele clipe față în față — unii asistînd la control, ceilalți fiind controlați.

Dar, surpriză! În autoturism se găseau două bidioane conținînd 120 litri alcool etilic, pe care proprietarul autoturismului și insotitorul său, evident, nu-l puteau justifica.

Cercetările întreprinse operativ de ofiterii C. Dogaru și I. Constantin descoperă, în magazia de chimicale de la secția piroliză II, gestionată de Ilie Păduroiu, încă 3 bidioane a 60 litri fiecare, toate pline cu alcool etilic, desi în gestiunea respectivă nu figura un asemenea produs. În aceeași magazie se mai aflau și 5 butoaie conținînd 1000 litri benzină, care, de asemenea, nu-si aveau locul acolo și nu erau trecute în evidențe. Nicolae Vlad și Ilie Păduroiu au recunoscut, în cele din urmă, că atît alcoolul etilic găsit în autoturism și în magazie, cit și benzina amintită au fost sustrase de ei. Împreună cu Grigore Pop și Gheorghe Marin — lăcătuși mecanici la secția piroliză II, iar pentru scoaterea produselor respective din combinat s-au inteles cu paznicul Petrea Dobre, care a acceptat să devină complice la o asemenea faptă, pe cit de ilegală, pe atît de periculoasă, dacă avem în vedere consecințele asupra vieții ori sănătății unor oameni, pe care le produce consumul de alcool etilic, pe lingă prejudiciul provocat avutului obștesc.

Totii cei vinovați de faptele relatate se află acum arestați și vor răspunde în fața justiției.

Ce concluzii vor desprinde factorii de răspundere de la combinatul respectiv, pentru a nu se mai repeta asemenea cazuri?

MIHAI GROZAVU ■

„În concurență cu I. T. A.”

Cu ce credeți că se ocupa pînă nu demult Anghel Dorinel Vasa, absolvent al Liceului de matematică și fizică din Sighetu Marmăției? Nu, să nu credeți că lucra undeva! Împreună cu tatăl său, sau mai corect sub conducerea tehnică a acestuia, organiza în concurență cu I.T.A., transportul în comun pe ruta Sighet — Vișeu de Sus, folosind în acest scop autoturismul Dacia 1300 aparținînd tatălui său. Spre deosebire de I.T.A., Vasa senior și junior nu aveau tarife fixe. Ele variau în funcție de volumul pungiilor clienților și de... bunăvoința acestora. Unii dădeau 30, alții 20 dar în nici un caz firma nu admitea sume sub 15 lei de persoană.

Nici numărul de curse nu era fix. În zilele „bune” făceau chiar 5-6 curse pe zi, în altele, cînd nu aveau clientela, realizau două și chiar o cursă pe zi. Ce să-l faci, în afaceri sînt și riscuri.

Cu una, cu alta „firma” Vasa scotea din transporturi frumusea sumă de 7000-8000 de lei pe lună. Și chiar mai mult. Nu prea cheltuia mare lucru pentru întreținerea și dotarea mijlocului de locomotie. Drept dovadă, acesta nu avea nici măcar cauciucuri ca lumea. Cînd a fost vorba de verificarea tehnică anuală „în-

călțaseră” mașina cu 4 pneuri noi imprumutate și după ce automobilul a trecut examenul le-au restituit proprietarului, autoturismul rămînd în aceeași cauciucuri tocite pînă la pînză.

Afacerea lui „Vasa și fiul” prospera. Se specializaseră deosebi în transportul unor persoane care aveau treburi la tribunal. De cu seară făceau sondajele respective, se interesau cine și unde au treabă, iar a doua zi îl imbarcau de la punctul stabilit și îl debarcau exact în fața tribunalului. Autoturismul condus de fiu (tatăl fiind omul care se ocupa de aranjarea cursurilor, cum s-ar spune un fel de manager) aștepta apoi cuminte pînă ce impricinații își terminau treburile juridice și din nou la drum spre casă.

Ceea ce dăuna însă oarecum prestigiului „firmei” era starea de tensiune ce domnea în familia Vasa. Deseori bătăile între membrii acestei familii, țipetele, urletele atrăgeau atenția cartierului. Protagonistul acestor scandaluri era, de regulă, tînărul Dorinel-Anghel care nu se jena deloc să-și folosească pumnii. Chiar cînd era vorba de taică-său.

Dar să trecem la comerț. Intr-una din zilele lunii iunie a.c., cînd drumurile ma-

Pe cea mai înaltă treaptă

(Urmare din pagina 24)

mas, în ciuda implacabilă a timpului și a previziunilor sceptice ale unor neîncredători, cea mai mare gimnastă a lumii.

A recunoscut-o însăși Nelli Kim, au spus-o ziariștii, cărora romanța le-a înfierbîntat din nou imaginația, obligîndu-i să recurgă la cea mai aleasă spiritualitate. Dacă Nadia n-a cîștigat titlul de campioană absolută, asta s-a datorat nu atît nefelicitei căderi de la paralele, clipa de neatenție atît de scump plătită, cit manevrelor de arbitraj, care au frustrat-o de notele meritate, plusînd în schimb, în mod nejustificat, calificativul principalelor ei adversare. Pînă acolo au mers arbitrele cu nedreptate incit ziaristul francez Daniel Peressini, de la „L'Humanité”, le-a numit pe membrele juriului, fără să exagereze prea mult, „vipere ale disciplinei”.

În proba pe aparate, tricolorul românesc s-a înălțat de două ori pe cel mai înalt catarg, Nadia obținînd titlurile la birnă și la sol, după exerciții aflate la jumătate distanță dintre realitate și vis.

Emilia Eberle, medalia de argint la paralele, și Melita Ruhn, bronz la paralele și sărituri, au secundat cu succes pe Nadia, situîndu-se în primul plan al întrecerii pe aparate.

Întreaga noastră echipă a cucerit, prin virtuozitate și modestie, inima Palatului Sporturilor de la Lujniki, spre deliciul unei galerii care n-a conțenit să fluture steaguri tricolore, să se regăsească și să scandeze, după decernarea medalilor, „Nadia, Nadia, tu ești cea mai mare stea”.

Felicitări merită, de asemenea, Marta și Bela Karoly. Acești remarcabili favoriți de izbînzii de medalia, după cum nu trebuie uitat nici antrenorul Gheorghe Gorgol, cel care s-a ocupat de pregătirea Nadiei.

Sub o ploaie înrăită, am trăit, sîmbătă, o dimineată plină de emoții pe malul canalului de la Krilatskoe. Plină de emoție, dar și de satisfacție, datorită în special Sandei Toma, care s-a ținut de cuvînt, cucerind medalia de aur după o cursă în care a fost, evident, superioară adversarelor. Ea a plecat cu precauție din start, „m-am temut de o dezechilibrare”, dezlănțuindu-se imediat după aceea, sufocîndu-și partenerule, nelăsîndu-le nici o șanță și nici o sansă. Muțată de ploaie și de sudoare, Sanda a trecut linia de sosire cu o jumătate de barcă avans, după care și-a îndreptat, nu fără cochetărie, casheta și a ridicat bratele salutînd victoria.

În reuniunea de presă în care, pînă la ea și după aceea, majoritatea canotoarelor au terminat cursele sleite, unele căutînd cu disperare o gură de apă, campioana noastră nu părea cine stie ce marcă de efort.

Desi avea, la sfîrșit, chipul supt și negru ca al unui mecanic de locomotivă de altădată, Sanda a lăsat impresia că ar fi putut să reia totul de la capăt. Așa sînd lucrurile, medalia de aici poartă o strălucire aparte, această fată robustă din Ștefănești Botosanilor, usă pe fapte și nu pe vorbă, demonstrînd încă o dată că e cea mai bună skifistă a lumii, întărînd astfel victoria obținută anul trecut la mondialele din Bled. Asta în ciuda faptului că la vremea la care Makina (U.R.S.S.) și Schroter (R.D.G.), principalele ei adversare de la Krilatskoe, se întreceau pe pistele de apă ale Montrealului, Sanda abia dezlega abecedarul canotajului, avînd la acea dată în palmares doar un titlu de campioană a țării la junioare, în proba de aruncare a greutății! Numai că dacă valoarea nu așteaptă, numărul anilor, iată că ea n-a așteptat nici numărul anilor de antrenament, romanța reușind să adune într-o carieră sportivă secretul satisfacției, exaltată fiind cit se poate de simplă și modestă, ea vorbea despre asta cu sfîciune, la o conferință de presă la care s-au imbulzit sîmbătă la prînz o armată de ziariști. Munca. Obligația. Perseverența. Stăpînirea de sine. Dăruirea. Și, completăm noi, talentul, înzestrare naturală și multe butoaie de

sudoare, numărate de antrenorul Victor Moeani.

Skiful ei cîștigător, pirogă mereu lansată în drum spre medalii și recorduri, a fost și rămîne o galeră, în scobitura căreia tînăra studentă în educație fizică n-a știut ce sînt lamentările și pasul înapoi, constientă că pentru un performer un an de pregătire numără, invariabil, 365 de zile de muncă și seriozitate.

În aceeași dimineată, echipajele la dublu vîsle (Homogghi — Roșca) și cel de 8+1 (Apostanu, Saponi, Trintu, Bucur, Puscatu, Iluță, Ionescu, Bondar, Toplițoiu) s-au comportat meritoriu, intrînd în poziția bronzului.

Trăgînd o linie, să consemnăm comportarea remarcabilă a canotajului feminin, bilanț superior celui de la probele destinate băieților, în care reprezentanții noștri au dezamăgit. Nu ne răminte decît să sperăm, cu argumentul că „flotila” lui Patzaichin și Diba va avea acces, la sfîrșitul acestei săptămîni, la ultimele medalii ce urmează să fie decernate la Krilatskoe.

La sulită, în schimb, nu ne-am ales cu nimic. Eva Zörgö nu ocupă decît locul șapte, 64,08 m, fiind înconjurată de celelalte două mari specialiste ale probei, recordmena mondială Pirulina (6) și campioana olimpică de la Montreal, Fucks (8).

Concursul a fost, e drept, influențat de vînt și, în altă ordine de idei, foarte puternic, dar asta nu scuză comportarea slabă a clujencei. Ceva ne face să credem că vîntul a bătut la fel și pentru primele clasate, și pentru Zörgö! Păcat că un sezon bun, presărat cu recorduri și promiții, nu si-a găsit la Olimpiadă virful de vreme scontat, lucru care se întîmplă, din păcate, cu mai totii atleții noștri, coborîți în toate probele spre părțile inferioare ale ierarhiilor. Eva Zörgö nu s-a regăsit, surprinzător, ea plătînd tribut unei nejustificate stări de nervozitate, cu gesturi precipitate și buze muscate oină la singe.

Cîteva cuvinte despre box, căruia i-am dedicat mare parte din ziua de azi.

Sub cupola de la Olimpiiski, au pierdut, pe rînd, Schiopu, Livadaru, Radu Daniel și Donici. În caz de victorie oricare din ei ar fi rămas în luptă, asigurîndu-și medalia de bronz. Dar nu s-a întîmplat așa, deși Georgică Donici l-a bătut clar pe Skrzec, cîștigîndu-i două reprize și aducîndu-l de două ori în situația de a fi numărat. Numai că juriul, ca și în meciul lui Cuțov, a privit la ring cu ochi plini de funingine, comițînd o nouă nedreptate la adresa boxerilor noștri. Această strîmbă decizie a fost atacată de conducerea delegației noastre printr-un protest, dar este aproape sigur că păgubosul a rămas cu paguba!

Dincolo de asta, după Cuțov, Sirba, Cercel și Pirjol, alți patru pugiliști români au ajuns în neplăcuta postură de a-și face bagajele la ora la care lupta pentru podium abia se infierbînta.

Miercuri, Cipere, Budusan și Szilaghyi, învingători în fazele anterioare încercă să mai redreseze situația, cu toate că adversarii lor sînt, din ce am văzut, foarte puternici.

Vești proaste de la judo, de la lupte libere și chiar de la atletism. Cei intrați pînă acum în competiții nu s-au ales cu nimic, rămînd în afara fazelor finale. Doar Cornelia Popa a ocupat locul opt la înălțime, în timp ce Ilie Floroiu, locul zece la 10000 m după o cursă curajoasă numai în prima ei parte, s-a retras de la 5000, din cauza unei enterocolite.

După o a doua repriză senzațională în fața reprezentativei U.R.S.S., echipa masculină de handbal a invins, luni, și Elveția 18-16.

Jocul rezultatelor însă, victoria gazdelor în fața Iugoslaviei la 5 goluri, a lipsit-o de lauda în finala mare.

Lui Radu Voinea și celorlalți le stă în puteri să cîștige măcar bronzul, avînd de înfruntat formația Ungariei. Chiar dacă așteptăm mai mult de la handbaliștii să le ținem pumnii strînși.

de Sus și Petrova, în timp ce Dorinel se angajase într-o curbă la stînga, în pantă pronunțată, autoturismul trece pe partea stîngă a șoselei (soferul a încercat să „taie” curba) intrînd în coliziune frontală cu un autocamion aparținînd autobazei I.T.A. Vișeu de Sus, care urca panta, cîrind regulamentul din sens opus. Soferul autovehiculului greu frînează, încearcă o repliere pe dreapta dar în zadar. Ciocnirea puternică distruge complet partea din față a autovehiculului. Dorinel Vasa și Ileana Ardelean sînt răniți foarte grav și mor în drum spre spital.

Viața dezorganizată a tînărului Vasa, stilul agresiv de conducere al mașinii pe care îl practica zi de zi nu puteau avea alt deznodămînt.

Problema care se pune este însă alta. Este vorba de pasagerii, care făcînd autostopul își incredințeau cu atîta ușurință viața unor soferi de teapa lui Vasa.

Nu există săptămîni în care 5-6 pasageri ocazionali să nu-și piardă viața în condiții similare celor în care a murit Ileana Ardelean.

Stimați autostopiști!

Soferul în mașina căruia vă urcați poate fi un om care a consumat alcool, un pilot agresiv, un viteazoman incorigibil, un om foarte obosit, bolnav ori pur și simplu un „sofer” fără permis de conducere!

Și atunci?

Colonel VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Actul final nu înseamnă și punct final

Se împlinesc cinci ani de la semnarea la Helsinki a Actului final al primei conferințe general-europene consacrate securității și cooperării pe continent. Se încheia atunci o etapă de eforturi intense, de activitate susținută care răspunde convingerii tuturor popoarelor că instituirea unor relații noi, în Europa și în lume, este nu numai necesară ci și posibilă, că numai cursul spre destindere poate conduce la o adevărată securitate. Actul final de la Helsinki, rod al eforturilor conjugate ale celor 35 de state participante, devine astfel un document de dimensiuni istorice, destinat să aibă ample repercusiuni pozitive asupra vieții politice a continentului, să ducă, prin punerea în aplicare a tuturor prevederilor sale, la înlăturarea dezideratelor majore ale continentului: destindere, dezarmare, securitate, pace, dezvoltare mai largă a cooperării între state.

Opinia publică din țara noastră evocă acest eveniment cu satisfacția faptului că România a avut o substanțială contribuție la pregătirea și desfășurarea Conferinței de la Helsinki. Un rol hotărâtor, în acest sens, a revenit președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale cărui merite în cristalizarea conceptului de securitate europeană, activitatea sa neobosită, multilaterală pentru promovarea destinderii și afirmarea principiilor noi de relații interstatale au intrunit o largă recunoaștere și apreciere internațională.

Popoarele Europei au considerat semnarea Actului final de la Helsinki ca un moment pozitiv în viața politică a continentului și a lumii. „Spiritul de la Helsinki” a fost considerat ca deschizător de drumuri pentru instaurarea unui climat de încredere, securitate și cooperare între statele și popoarele continentului, între toate popoarele globului. În cei cinci ani care au trecut de atunci, România a acționat neobosit ca acest spirit constructiv al Conferinței de la Helsinki să fie neabătut continuat, ca prevederile Actului final să fie transpuse în viață. Căci „Spiritul de la Helsinki” nu se poate confunda doar cu declarații de bune intenții; el presupune materializarea concretă a angajamentelor asumate. Din păcate însă, cu toate rezultatele obținute, speranțele pe care popoarele și le-au pus în documentele semnate la Helsinki nu și-au găsit încă așteptata confirmare. Așa cum o demonstrează evoluția evenimentelor, în ultimii ani s-au întreprins încă prea puține măsuri pentru consolidarea cursului spre destindere, încredere și cooperare, au fost făcuți foarte puțini pași concreți în direcția soluționării problemelor complexe existente în Europa și de rezolvarea cărora depinde și conlucrarea popoarelor continentului. Au rămas destule probleme nerezolvate: continuă divizarea continentului în grupări militare opuse, se mențin încă baze militare și trupe străine pe teritoriile altor state, cursa înarmărilor s-a accentuat, au sporit considerabil arsenalele militare, inclusiv cele nucleare creștând un uriaș pericol. Schimburile economice între statele europene întâmpină destule obstacole, îngrădiri și discriminări.

Fără îndoială o atare situație s-a datorat faptului că în perioada de după semnarea Actului final de la Helsinki a avut loc, pe de o parte, o ascuțire a contradicțiilor între state și grupări de state, o intensificare a tendințelor de reimpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, iar pe de altă parte — să nu uităm — s-a înregistrat în rindul

unor sectoare ale opiniei publice o stare de automulțumire, de euforie, care a slăbit efortul pentru transpunerea efectivă în viață a principiilor și prevederilor adoptate. Viața a confirmat pe deplin ideea exprimată cu consecvență și claritate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, că semnarea Actului final nu poate fi considerată ca un punct final, ci dimpotrivă, doar începutul unui amplu proces la care trebuie să se adauge permanent noi și noi acțiuni concrete care să dea un profund conținut principiilor înscrise în documentele conferinței general-europene.

Tomal de aceea România a desfășurat în toți acești ani multiple acțiuni, atât în forurile internaționale, cât și pe linia dezvoltării dialogului politic, extinderii colaborării multilaterale cu toate statele semnatare ale Actului final. Practic, nu a existat întâlnire la nivel înalt sau documente încheiate cu alte state care să nu reafirme cu vigoare principiile înscrise în documentul de la Helsinki, în care să nu fi fost subliniată necesitatea intensificării acțiunilor pentru edificarea unei Europe a securității, cooperării și păcii.

În toamnă va avea loc reuniunea de la Madrid. Pentru buna ei pregătire se cer eforturi multilaterale, care să dea un impuls puternic procesului de destindere pe continent. Desigur, drumul spre destindere este lung, dificil, cu multe obstacole dar el trebuie parcurs pentru că o cer interesele tuturor popoarelor, ale tuturor statelor, fie ele mari, mijlocii sau mici. România apreciază că, în pofida tensiunilor existente în lume, este posibil și trebuie să se acționeze în acest sens, ca procesul edificării securității și cooperării europene să fie continuat și aprofundat. Partidul și statul nostru consideră indispensabile intensificarea și adâncirea schimbului de păreri privind viitorul dialog de la Madrid, astfel ca încă înainte de începerea reuniunii să existe un consens cu privire la măsurile practice menite să ducă la transpunerea în viață, ca un tot unitar, a Actului final de la Helsinki. Trebuie evitată repetarea situației din 1977, de la Belgrad, când reuniunea a fost împinsă în hățșii unor polemici sterile, care au împiedicat-o să-și îndeplinească sarcinile esențiale. O bună pregătire a întâlnirii de la Madrid poate să îngăduie o abordare constructivă a problemelor vitale, iar cele mai importante dintre acestea privesc dezangajarea militară și dezarmarea. Experiența acestor ani a demonstrat că numai prin măsuri ferme de dezangajare militară și dezarmare se poate asigura transformarea destinderii într-un proces ireversibil, se poate da securității europene un conținut real. Madridul ar trebui să fie un moment de cotitură pe acest plan, ca și în abordarea ansamblului de probleme. Ne gândim, firește, la problemele colaborării economice, tehnicoștiințifice, culturale, la extinderea contactelor între statele și popoarele europene, la aprofundarea încrederii reciproce. Adâncirea procesului de edificare a securității europene implică o acțiune concertată pe toate planurile, fiecarei componență fiind în egală măsură indispensabilă realizării acestui document unitar și indivizibil care este Actul final de la Helsinki.

Trebuie avută permanent conștiința faptului că Actul final n-a însemnat și nici nu poate să însemne un punct final...

AL. PINTEA

Copilul, victimă adesea ignorată a apartheidului

Apartheidul ca sistem de control social bazat pe instituționalizarea discriminării rasiale își vede pusă amprenta pe toate aspectele vieții unui om, de la leagăn până la mormânt, avind un efect distrugător asupra sănătății și bunăstării psihosociale a milioane de indivizi, relevă unul din cele mai recente studii efectuate de Organizația Mondială a Sănătății.

Aspectul cel mai revoltător al situației din Africa de Sud în materie de sănătate îl constituie deosebita considerabilă existentă între starea sănătății minorității albe și cea a majorității populației de culoare. Procentul mortalității este mult mai mare în rândul negrilor decât în al albilor, situație aparent paradoxală. Dacă ținem seama de faptul că ambele populații trăiesc pe același teritoriu, se arată în studiul menționat.

Bolile evitabile, care nu afectează, practic, populația albă, provoacă mari pierderi în rândul populației negre. Printre principalele cauze ale deceselor, bolile infecțioase, malnutriția și accidente de tot felul ocupă primul loc în ce privește populația de culoare. Nu există încă date statistice complete referitoare la ravagiile malnutriției în rândul populației de culoare și mai ales al copiilor din Africa de Sud, guvernul sud-african refuzând cu îndârjire să publice informații în legătură cu acest flagel. Totuși, prin intermediul unor anchete făcute de medici, sociologi, profesori, economiști, care colaborează cu Organizația Mondială a Sănătății, s-a aflat anul trecut într-o reuniune care a avut loc la Londra asupra problemelor sănătății în zonele apartheidului, că malnutriția proteino-calorică a atins aici proporții critice, făcând în fiecare an mii de victime în special în rândul copiilor de culoare. Un mare număr din acestia, se arată la reuniunea menționată, dacă supraviețuiesc unei malnutriții acute în primul an al vieții riscă să devină mai târziu întârziți mintal, întrucât malnutriția, se știe, împiedică dezvoltarea normală a creierului. Pentru a nu cita decât un singur exemplu, medicul britanic Trudi Thomas, care a lucrat unsprezece ani la un spital dintr-un bantustan denumit „CISKEI” descria în următorii termeni marasmul care domnește aici: „Copiii devin anemici încă din primul an de viață, apoi debili mintal, și mai toate micile corpuri prezintă o înfățișare scheletică la care mizeria psihologică suscită și ea cînd teamă, cînd agresivitate...”

Aspectul subnutriției face ravagii într-o țară mare exportatoare de produse alimentare și care se laudă că are venitul pe cap de locuitor cel mai ridicat în rîndul țărilor de pe continentul african.

Raportul subliniază consecințele dramatice ale dislocării familiei. Apartheidul a interzis milioane de sud-africani de culoare să ducă o viață de familie normală. Dreptul de a rezida sau de a munci într-un loc sau altul, cu sau fără familie, pentru un salariu modest, tine de legi promulgate de omul alb.

Copilul negru este primul care are de suferit de pe urma divizării celei care este familia, cauzată de regulă de sistemul de muncă migratoriu el însuși rezultat al mizeriei de care suferă în rezervațiile suprapopulate. Copilul este practic lăsat în voia soartei de mama lui constrinsă să lucreze foarte departe de domiciliul său, iar tatăl său abia dacă îl poate vedea o singură dată pe an.

Chiar și în comunele urbane, cea mai mare parte a populației de culoare trăiește în condiții economice precare, întrucât se află în faza constituției din ceea ce se înțelege prin „pragul sărăciei”. Cociobaie, subnutriție, absența aproape totală a igienei, sînt elemente care provoacă la copii tulburări grave, iar consecințele acestora, în special în primii cinci ani ai vieții, sînt redutabile.

Indicele ridicat al mortalității infantile la negri — mult mai ridicat decât la albi — constituie un factor extrem de îngrijorător, căruia i se adaugă un alt prejudiciu și anume lipsa constantă de proteine care slăbește potențialul mintal a sute de mii de copii negri.

Lipsa medicilor, a infirmierilor, a păturilor de spital, se simte deosebit de acut. Potrivit statisticilor, în Africa de Sud nu s-au format decât 200 de medici din rîndul populației de culoare.

Un raport asupra problemelor privind munca copiilor în Africa de Sud, dat publicității de Centrul Națiunilor Unite de luptă împotriva apartheidului, relevă că 1.300.000 de copii negri între 10 și 15 ani trăiesc în bantustane. Din acestia numai 20.000 frecventează o școală. Deci, peste un milion de copii nu sînt școlarizați. Munca copiilor este trăsătura constantă a vieții în bantustane. Și în zonele urbane „albe” peste 500.000 de copii africani între 10 și 15 ani nu sînt școlarizați. Ei execută diferite lucrări pentru o remunerație infimă și aceasta în ciuda, chiar, a unor prevederi ale legislației sud-africane.

C. BENGA

Ochii și urechile lumii

Coquimatic

Pe această vreme cînd nu se mai știe de-i vară, de-i toamnă, cu termometre isterice care nu mai știu — de la o oră la alta — ce arată, în Europa, ba 33 de grade la umbră, ba 13 grade la soare, cu viței luați pe sus de vîntoase și duși așa, sute de metri, prin aer, ca în Marquez, iar arta omletei — din atîtea ouă sparte — scade ca riurile pe secetă, căci e și secetă, în viscoalele verii, ceea ce nu împiedică perfecționarea tunurilor, modernizarea arsenalurilor, de-a ajuns strategul să se laude că racheta lui va distruge numai oameni nu și clădiri iar țitul unui Sol-Sol dintr-o gamă de armamente (căci și ele au ajuns game!) să bată cu aproximație de eroare numai de 1 metru nu de 24, ceea ce-i foarte bine, zic unii generali, luîndu-și micul dejun, de dimineață, unindu-și miere pe unt, pe aceeași vreme, Jérôme Fréchou, cînstel lui, și-a bătut capul cum să inventeze un aparat de curățat ouăle tari, și-a reușit, după multe tentative ratate, fiindcă nimic nu iese de la început, dar nu a cedat, nu a părăsit ideea, de-a ajuns să elaboreze un aparat care descojește 4.000 de ouă într-o oră, ceea ce mă încîntă, chiar dacă mă număr printre cei care nu acceptă să cojească oul decât manual, eu mina lor, cu lingurița lor, cum au apucat din bătrîni, chiar dacă nu voi folosi vreodată Coquimatic-ul — laureat cu medalie de aur la Salonul de invenții din Geneva. Cînstele aparatelor inutile care nu fac rău, atunci cînd există aparate geniale, antropofagice, eficiente, care pot distruge 4.000 de ouă într-o oră, nu cu ură, nu cu sete, ci cu acea indiferență care face din războaie o prelungire logică și dementă, a foamei.

RADU COSAȘU

Jurnal african (1)

Paris, — Dakar, — Banjul, — Freetown. Avionul se desprinde de Europa, lasă în urmă Mediterana, survolează nordul Africii și se înfițe tot mai adînc spre coasta vestică. Odată cu prima escală, la Dakar, canicula umedă și materialitatea indescrisibilă a aerului te avertizează că ai intrat într-o lume nouă pe care o sesizezi mai înții global și difuz și de-abia mult mai târziu în sensul ei profund. Lumea e pestrîță, zgomotoasă, vestimentația multicoloră, de un pitoresc turburător, parcă întreaga viață se desfășoară în alte ritmuri. De la Dakar spre Banjul se urcă în avion pasageri ciudați, înveșmîntați în togi purtînd, parcă, în țesătura luxuriantă explozie coloristică a junglei și în loc de clasicele sacoșe sau genți de voiaj cără coșuri de răchită de cele mai bizare forme conținînd incredibile aglomerări de fructe exotice sau animale cuminți.

Lîngă mine un pasager guraliv și-a alintat fără pauză o maimuță roșcovană foarte docilă dealfel, iar un altul, citeva fotolii mai încolo, s-a jucat vreo 2.000 de kilometri cu altă vietate pe care n-am putut s-o zăresc integral, dar bănuiesc că era un soi de salamandră. Pînă la Freetown flora și fauna africană s-au desfășurat nonșalant, la 9.000 de metri înălțime și cu 900 de kilometri pe oră, cu o veselie care îl crispează, la început, pe european și care pînă la urmă îl subjugă, neexistînd altă variantă. Dedeșubt, prin atmosferă clară se zărește prin hubloul avionului, Africa propriu-zisă, formată din pămînturi roșii, pîrtii de vegetație de un verde intens și cîrduri de ape cel mai adesea galbui, probabil mîloase. Aterizarea la Freetown se desfășoară abrupt și sec, ca mai toate aterizările în Africa, iar coborîrea din avion se face la fel, repede și fără protocolul transbordărilor europene. Pasagerii se scurg din avion presînd ieșirea, ceva nelămurit îi mină de la spate și după înghesuiala din capul scării strîmte urmează un lung periplu sub o arșiță năprasnică, pe o pistă încinsă, spre clădirea modestă a aeroportului, unde din fericiere ventilatoare uriașe hurele promițător. Formalitățile vamale se desfășoară, de asemenea, grăbit și după ce ai ieșit din aeroport, realizezi că de aici și pînă în oraș drumul este lung și de undeva din cer trebuie să cadă minunea unui mijloc de transport. Citeva au-

tobuze istorice și chiar jeep-uri care par să se demonteze după prima sută de metri din vina lor proprie somnolează în împrejurimi și dacă ai talent de negociator poți spera să fii preluat de un asemenea mijloc de locomotie pentru a traversa jungla. Vreo 40 de kilometri, citi tîne drumul prin fantastica explozie vegetală, ai prilejul să vezi, și mai ales să auzi, teribila colcăială a faunei care pare să protesteze vehement la trecerea oricărui vehicul. Ecoul țipetelor, șuierăturilor și al gîlăiturilor stridente te flanchează permanent și se pare că iureșul care îl tai trecînd pe aici reprezintă o sfidare la adresa unui trufaș echilibru ecologic. Păsările izbucnesc din crînguri, vijii pe lîngă mașină și apoi dispar în picaj la loc, tufele vijelioase și palmierii gres se scutură tot timpul și, în sfîrșit, cînd perspectiva se deschide și ai ajuns la malul estuarului, ai scăpat parcă dintr-un film de Hitchcock reintrînd într-un peisaj natural stabil și sigur. Estuarul e de o amplitudine surprinzătoare, departe, pe coline, se zărește Freetown-ul, dar pînă la el nu se poate ajunge decât cu bacul. Camioane, automobile dărăpănate, autobuze într-o aglomerare incredibilă așteaptă răbdătoare minunea sosirii bacului și printre ele, conform tradiției, roiesc copii și o pletoară de negustori în stare să-ți vîndă orice, inclusiv mărfuri de care n-au auzit niciodată. Pe un fel de tarabe portative sînt adunate în mormane țigări, pește uscat, mango, chewing-gum, lipii, cuie, nasturi, ananas, nuci de cocos, brichete defecte, cravate purtate, șosete, bricege și chiar sticle goale. Puțini reușesc să vîndă ceva, tot atîția cumpără, dar toată lumea plonjează în dialoguri interminabile pentru că așteptarea sub soare impune neapărat o modalitate de a-ți schimba permanent gîndurile. Briza este inexistentă, malul complet degajat de vegetație și la 44 de grade Celsius tablăria mașinilor irradiază necruțător. Deodată, aerul greu se despică sonor, o sirenă își gîfîie semnalele și toropeala malului dispăre ca prin farmec, lumea se agită, șoferii încep să claxoneze, la rîndul lor, și o alertă generală, devenită repede o veselie fără margini, cuprinde întreaga mulțime masată aici. Se apropie bacul, toată lumea e fericită, se poate trece pe malul celălalt. În sfîrșit, bacul se desprinde de mal și Freetown-ul, în pas de melc, începe să se contureze...

RADU BUDEANU

Mondo umano ?

Jurii și jurați

Nu știu de ce, dar, ca în alte cazuri (mai multe sau mai puține), simt nevoia, încă de la început, să amintesc că nu sunt un specialist în filme și, cu atât mai mult, în festivalurile cinematografice. Le privesc totuși cu o curiozitate înăscută. De aceea, zilele trecute, am tresărit când am văzut o lungă telegramă a agenției „France Presse” în care vorbește despre polemică în jurul premiilor recentului festival de la Cannes. Să-i dăm cuvântul.

Și în acest an palmaresul festivalului de la Cannes face obiectul unei polemici. Se pare, în fapt, că a existat un dezacord între președintele juriului, Kirk Douglas, și ceilalți membri care compuneau acest juriu, în ce privește atribuirea premiului special al juriului filmului „Unchiul meu din America” de Alain Resnais.

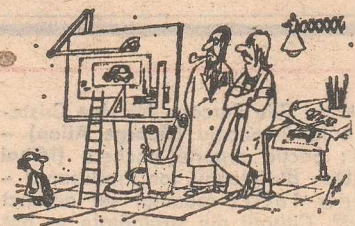
Cu puțin timp după încheierea festivalului, revista americană de informații asupra spectacolelor „Variety” a publicat un articol în care Kirk Douglas declara în principal că „unii jurați s-au reunit fără a-l consulta pentru a redacta o declarație potrivit căreia premiul special al juriului este la fel de important ca și „Palme d'or”. Toate aceste eforturi sunt insultante pentru Alain Resnais”, spunea Kirk Douglas. „Dacă membrii juriului voiau să-i atribuie „Palme d'or”, de ce n-au votat pentru el încă de la început?”, se întreba el.

În numele juriului, André Delvaux, Leslie Caron, Robert Benayoun, Veljko Bulajic, Michael Spencer și Ken Adam au redactat o punere la punct pe care au trimis-o la „Variety” dar care, până azi, n-a fost publicată decât de (revista) „Filmul francez”. Ceea ce Kirk Douglas a omis cu grijă, precizează punerea la punct, este că juriul, după un tur (de scrutin) favorabil lui Bob Fosse, și-a schimbat părerea în noaptea care preceda palmaresul (decizia finală nu trebuia luată înainte de a doua zi, la ora 1) și i-a telefonat (lui Douglas) pentru a-l înștiința că voia să-l repună pe Alain Resnais în fruntea listei unde se aflase de la început. Deși juriul a reclamat, în unanimitate, prezența lui, dl. Douglas, instalat la Cap Antibes (faimoasa localitate turistică de pe coasta Mediteranei — n.n.), a refuzat să vină pentru a prezida continuarea discuțiilor, spunind: „ceea ce a fost făcut, rămâne făcut”, lătmotivul său de la debutul deliberrărilor. „Dacă au existat manevre, ele provin de la dl. Douglas, care convoca juriul în ședințe expeditive, tăia scurt orice declarație, contra riguros filmul lui Alain Resnais pe care azi pretinde că-l apără, și a refuzat să prezideze juriul până la sfârșit”. Juriul, adaugă, între altele, „că înainte de a părăsi Cannes-ul, el (juriul) a votat în unanimitate o motiune remisă autorităților competente cerind o modificare a regulamentului prin care, în viitor, să se impiedice o purtare atât de capricioasă”.

„Această polemică nu este comentată de responsabilii festivalului de la Cannes. După palmaresul din 1979, se amintește, președintele juriului de atunci, François Sagan, critica violență într-un articol publicat de cotidianul „Le Matin”, atitudinea președintelui festivalului”. Textul agenției „France Presse” se încheie aici, dar nu mă pot abține să scriu că el mă convinge că, într-adevăr, există mereu juri și jurați atât de capricioși ce devalorizează, nu numai în cultură, faptul pentru care s-au reunit.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

— A venit constructorul mini-automobilelor. (După „Bunte Illustrierte” — R.F.G.)

Din impresionanta recoltă editorială anuală a lumii, să ne oprim pentru câteva clipe atenția asupra a două apariții. Le vom numi deocamdată cartea A și cartea B. Și una și alta au de fapt o apariție perenă, căci în fiecare an, sub același titlu, ies de sub tipar nu noi ediții ci noi lucrări pe tema fixată. Și una și alta își propun să prezinte evoluții semnificative din ultimele 12 luni, situații la zi, ilustrând parcă odată mai mult truismul că lumea se schimbă perpetuu, că orice cifră este pasibilă să se perimeze de la un an la altul, că se merge oricum înainte (spre bine? spre rău?). Într-un fel, ambele cărți sînt, de aceea, niste cărți ale recordurilor.

Cartea A este avidă de orice fel de recorduri, căci ele constituie chiar subștanta, ratiunea ei de a fi; cartea B, deși nu-și propune, mai mult, deplînge faptul, este nevoită să ea să înregistreze la fiecare nouă apariție alte și alte recorduri. Documentarea pentru cartea A este simplă — tot materialul se află la îndemînă în rubricile de fapt divers ale ziarelor de pretutindeni; pentru cartea B, serioasă, temeinică, bozată informativ și solid argumentată, materia primă este mult mai greu de găsit, pentru că subiectul tratat este unul din cele mai învăluite de secret din cîte a cunoscut omenirea.

Virtualele vedete ale cărții A sînt de o disponibilitate maximă pentru publicitate: oricine crede că a reușit de pildă să înghită într-o priză mai multe ouă sau mai multe ace cu gămălie sau mai multe halbe de bere decît orice alt semen de-al său de pe Terra, că a stat într-un picior sau că a rămas treaz că a dansat sau că a cîntat la pian, că a vorbit la telefon sau a recitat s.a.m.d. mai mult decît predecesorii detinători de recorduri în materie, nu pregetă să facă demersurile necesare pentru includerea isprăvii în noua

ediție a lucrării. Protagonistii recordurilor din cartea B sînt infiniți mai reticenti în popularizarea performanțelor lor: mai mult, se face totul pentru zăgăzuirea informațiilor, pentru antrenarea investigatorilor de piste false și, în cel mai fericit caz, pentru sugerarea vagă numai a unor realități noi, adică atât cît se consideră că e strict necesar pentru știința propriei cauze.

Adresindu-se omului obisnuit, în cli-

Recorduri

pele sale de destindere, cartea A e concepută să stîrnească interes, curiozitate, să descrețească frunțile, să uimească, să contrarieze pînă la un punct, dar în final totuși să amuze. Adresindu-se tuturor oamenilor, de fapt omenirii, și cu deosebite factorilor de cea mai înaltă răspundere ai statelor, instituțiilor naționale și internaționale celor mai serioase, dar și celei mai largi opinii publice de pretutindeni, cartea B pune sub ochii cititorilor realități tulburătoare, evoluții preocupante, îndeamnă la meditație profundă și la acțiune energică și neîntîrziată.

Ce concluzii am putea asadar trage din operațiunea de ascuțire, fie și numai pentru aceste câteva clipe, a celor două lucrări, atât de diferite între ele încît nu au nimic comun în afara faptului că ambele sînt într-un fel, în mod voit sau nu, cărți ale recordurilor? Concluzia, de loc nouă, că progresul omenirii nu se măsoară în indiferent ce fel de procente sau cantități, superioare celor din etape

Cooperare în domeniul literaturii pentru copii

De la începutul secolului nostru numărul cărților pentru copii a crescut simțitor, iar cărțile destinate micilor cititori au căpătat o mai mare importanță în ochii adulților și în primul rînd al educatorilor (părinți, profesori, bibliotecari). Coeditările, traduceri, calitatea tot mai bună a tiparului, ilustrațiilor, prezentării, precum și diferitele manifestări legate de producția editorială — schimburi artistice și muzicale, conferințe — au devenit practici frecvente în zilele noastre. Legat de cooperarea pe plan internațional în domeniul literaturii pentru copii trebuie remarcată activitatea Bibliotecii internaționale a tineretului de la München, Centrului de informare asupra culturii copiilor din New York, UNICEF-ului, secțiilor de bibliotecă pentru copii din cadrul Federației internaționale a asociației bibliotecarilor și Uniunii internaționale pentru cărți destinate copiilor. În multe biblioteci publice și școlare, copiii sînt familiarizați cu noțiunea de înțelegere pe plan mondial, cu ajutorul unor programe care au ca temă „culturile lumii”. Acestea cuprind expoziții, spectacole, conferințe, întâlniri cu personalități de seamă din do-

menul științei și culturii. Sînt necesare numeroase cunoștințe interdisciplinare în legătură cu problemele de bază relative la cooperarea internațională, pentru a se putea elabora tipul cel mai adecvat de literatură pentru copii. Copilul trebuie să înțeleagă spiritul colaborării internaționale, fiind pregătit pentru aceasta cu ajutorul unei literaturi care să-i dezvolte spiritul de prietenie, să descrie viața copiilor din diferite țări, sau scrisă de copii. Copiii trebuie să aibă la îndemînă cărți de informare cu caracter general, cărți de călătorii și geografie, traduceri ale unor lucrări de seamă din literatura mondială contemporană, traduceri din clasici, legende, mituri, povestiri populare, istorii ale civilizațiilor și culturilor, biografii de oameni celebri. Toate acestea dau posibilitatea copiilor să exploreze necunoscutul și viitorul, să cunoască cele mai bune opere literare din lume.

Cooperarea culturală trebuie să contribuie, după cum se relevă în Declarația de principii ale cooperării culturale internaționale a U.N.E.S.C.O. din 1967, la stabilirea unor raporturi stabile și durabile între popoare, făcîndu-se abstracție de

anterioare, că propensiunea de totdeauna a ființei umane spre mai mult, mai repede, mai bine nu este echivalentă cu frenezia performanței cu orice pret, a performanței întinse pînă la moarte.

Cartea A se și intitulează de fapt „Cartea recordurilor” și ea consemnează ori însusiri și dexterități deosebite, ori slăbiciuni umane față de care se poate manifesta mai multă sau mai puțină îngăduință fiind vorba în fond de niste lucruri gratuite dar care nu fac rău nimănui. Cartea B este „Anuarul Inarmările în lume și dezarmarea”, editat de Institutul Internațional de Cercetări asupra Păcii de la Stockholm (S.I.P.R.I.), și ea lansează, an de an, un nou și tot mai patetic semnal de alarmă în legătură cu aberația fără precedent și orimeidia fără seamăn pe care o reprezintă în istoria umanității actuala cursă a inarmărilor.

Nu cunosc care este recordul-vedetă lansat de ediția de 1980 a „Cărții recordurilor”, dar oricare ar fi el nu poate depăși prin semnificația sau implicația perimetrul gratuității. Dar cifra de 500 de miliarde de dolari, cît va cheltui cu siguranță omenirea în 1980 pentru inarmări, cifră cuprinsă în ediția din acest an a lucrării editate de S.I.P.R.I., ridică un mare semn de întrebare, trasează un imens semn de exclamare.

Afirmatiei — cu valoare de record și ea deși nu este exorimată cifric — „Deceniul dezarmării s-a terminat cu un esec total”, formulată de ultima ediție a Anuarului S.I.P.R.I., se impune a i se substitui, pînă nu este prea tîrziu, constatarea către care aspiră în cel mai înalt grad popoarele de pretutindeni că „ultimul an s-a încheiat cu un esec total în planul inarmărilor”.

CORNELIU VLAD

tensiunea din cadrul relațiilor internaționale. După cum arăta Arnold Toynbee, secolul al XX-lea va rămîne în istorie nu ca secolul conflictelor politice sau al invențiilor tehnice, ci ca o epocă în care societatea a întrevăzut bunăstarea lumii întregi ca un obiectiv realist. La conferința generală a educației de la Geneva din 1977 s-a făcut o analiză critică a factorilor care stau la baza contradicțiilor și tensiunii dintre țări și a mijloacelor necesare pentru a le surmonta. Problemele internaționale trebuie considerate ca teme de creație. Legislația și reglementările naționale care definesc obiectivele generale ale educației trebuie să cuprindă și măsuri și dispoziții relative la dezvoltarea unui spirit de pace și înțelegere reciprocă între popoare și respectarea drepturilor omului. Pentru aceasta este nevoie de documente scrise și audiovizuale, de specialiști interdisciplinari care să ilustreze marile probleme ale umanității și necesitatea cooperării internaționale, de materiale care să ilustreze cultura și modul de viață din fiecare țară, principalele probleme cu care se confruntă și participarea la activitățile internaționale.

Autorii cărților pentru copii, pornind de la o triplă perspectivă — literară, metodologică și psihologică — trebuie să-i facă pe tinerii cititori să înțeleagă necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale, deziderat pentru care țara noastră, în frunte cu președintele ei, luptă pe toate planurile.

NICOLAE N. RĂDULESCU

mul și pictorul și-au atras mai degrabă indiferența amuzată decît supărarea. Dali e ca un copil neastîmpărat, dotat, trebuie s-o recunoaștem, cu o mare forță a inventivității. De aceea nici nu ne vine

Tăcutul Dali

să credem că are 76 de ani și că e bolnav.

Pictorul de geniu, artistul proteiform, prohibind aceeași mobilitate catalană proprie lui Picasso sau Miró (să nu uităm că tablourile sale, deosebi cele de tinerete, sînt adevărate poeme ale culorii, să nu uităm excelența sa compozitivă „Presimțirea războiului civil”, din 1936), este

acum bolnav. Tocmai el. Gurile rele spun — așa se vorbește cel puțin în localitatea de pe Costa Brava unde „salvatorul picturii moderne” locuiește (în „închisoarea lui voluntară”, care l-a costat o avere) șase luni pe an — că Dali este nu numai sechestrat, dar chiar rînsat. Pentru că și-a găsit nasul. În persoana sechestrului său, care l-a băgat în cap că ar putea fi răpit. Motiv pentru care i-a înălțat de tot cei din preajma lui Dali, rămas acum singur, bătrîn și aproape neputincios. Acest Enrique Sabater, care comercializează semnăturile lui Dali la preț de diamantului, i-a băgat în cap stăpînului său că trebuie să fie păzit și izolat, ceea ce naivul pictor s-a grăbit să creadă. Spre marea bucurie a acestui play-boy catalan care a reușit să ajungă în citiva ani mai bogat decît pictorul, pe care îl sfidează acum pe aceeași insorită Costa Brava cu o vilă ultraluxoasă, dotată cu circuit interior de televiziune și cu multe alte acareturi. („Lui domnul Dali, spune el, îi place să parieze. De zece ani eu am pariat de fiecare dată pentru un tablou. El și-a plătit întotdeauna datoritiile.”) Venise în calitate lui de fotograf la Dali, căruia nu i-a dat niciodată cei 15 mii de dolari ceruți de maestru, dar „am reținut lecția”. (Pictorul i-au plăcut întotdeauna banii, motiv care i-a inspirat lui André Breton anagrama „Avida Dollars”).

Ex-căpitanul de la Royal Navy, irlandezul Peter Moore (pantaloni scurți, verzi, vestă verde sau galbenă floare galbenă la butonieră!), are acum toate motivele să jubileze. L-a părăsit pe Dali din cauza lui Babou. Îndrăgostit ca și maestrul de specia din care făcea parte frumosul și nu tocmai blindul patrușed, fostul secretar a refuzat ca el să fie împăiat atunci cînd s-a interzis particiilor să mai tină pe lingă casă aceste pisici sălbătice al căror nume (ocelot) are rezonante aztece.

Dali a mai făcut o trăsnaie. S-a îmbolnăvit. Îmi place să cred că doar se strîmbă...

DUMITRU AVRAM

Sportivii români, pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere

MOSCOVA, 29 iulie, prin telefon de la trimisul nostru special

Zilele care au urmat ultimei noastre transmisii au fost, cu puține excepții, frumoase. Atât la propriu cit și la figurat.

Pe de o parte, pentru că, după câteva plozi baco-viene căzute peste capitala olimpiadei de vară, s-a arătat soarele.

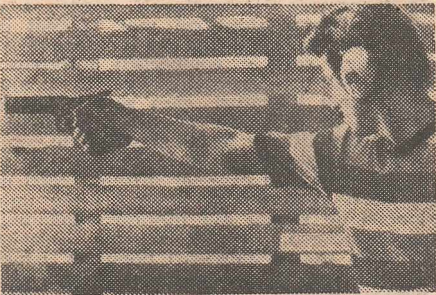
Pe de altă parte, pentru că, după un început ezitant, sportivii tricolori și-au impus valoarea și clasa, reușind să se numere printre protagoniștii acestei competiții și, implicit, să intre în posesia doritelor medalii.

Până la această oră cinci dintre ele sînt de aur, la acest capitol bilanțul arătîndu-se superior celui de la Montreal, fără ca românii să-și fi spus ultimul cuvînt.

Primul care ne-a descoperit frunțile a fost, respectînd cronologia, Ștefan Rusu, rădăușeanul dovedindu-se cel mai puternic dintre luptătorii de greco-romane ai categoriei de 68 de kilograme. Puternic și în același timp stăpîn pe forțele și reacțiile sale, calitate cu atât mai necesară cu cît, după eliminarea sovieticului Nalbandian, cu tot dreptul marelui favorit, polonezul Saupron și suedezul Skiold au ridicat pretenții, în parte justificate. La aur, numai că în concepția elevului lui Aurel Zegrea n-au intrat nici de data asta jumătățile de măsură. Căutînd cu calm, atacînd cu inteligență, Rusu l-a înțrecut pe Saupron într-o luptă care a fost a dibăciei și a nervilor, concomitent. El a făcut astfel pașii hotărîtor spre cea mai înaltă treaptă a podiumului de unde, cu ochi înlăcrimați, a privit drapelul tricolor înălțîndu-se pe catarg. El a adăugat aici un titlu olimpic, deplin meritat, pe o carte de vizită ce mai conține, pînă la 24 de ani, unul mondial (Mexico 1978) și mai multe continentale (Brusa 1977, Oslo 1978, București 1979, Prievidza 1980). Cu Ștefan Rusu, cu Vasile Andrei, și el medaliat cu bronz, la 100 de kilograme, cu Constantin Alexandru și cu Petre Dicu, despre a căror isoravă am relatat și sîntămîna trecută, formația noastră de greco-romane și-a respectat promisiunile, contribuînd la zestrea de medalii și puncte a delegației României! Perimetrul nu doar al mușchilor de cremene ci și, ne-am lămurit mai bine ca oricînd în sala T.S.K.A., al unor inteligențe cu nimic mai prejos decît ale altor discipline, luptăto-

rii ne-au obișnuit cu succesele și, iată, ei nu s-au dezmințit nici la Moscova.

Mare parte dintre ei ca și colectivul de antrenori, avîndu-l în frunte pe Ion Corneanu, merită sincere și fierbinți felicitări, pe măsura muncii și a seriozității ascunse în spatele unor medalii cucerite cu bărbăție și, adesea, cu nestiute servicii. Alții n-au dat nici măsura capacității lor. Ne gîndim, în primul rînd, la multiplul campion mondial Ion Draica, declarat din

Medaliați cu aur: Sanda Toma, Ștefan Rusu și Corneliu Ion

cauza unei duble descalificări. Nici Nicu Gingă (locul 4), nici Mihai Botilă (4), nici Roman Codreanu (6) nu s-au arătat în apele lor, dar despre asta vom vorbi mai pe larg la întoarcere.

Mergînd mai departe, să sperăm că Ion Corneliu a salvat, la pistol viteză, tirul românesc, dobîndind unul dintre cele mai disputate titluri ale actualei Olimpiade. Intrat pe standurile de la Mitisci la 9 dimineata, compatriotul nostru n-a părăsit poligonul decît după 8 ore, o întreagă zi de muncă, dar l-a părăsit fericit, cu medalia de aur la gît.

La puțină vreme după terminarea probei, l-am găsit pe proaspătul campion, focșănean după locul nasterii, 29 de ani impliniți la 27 iunie, în Satul Olimpic. Am stat de vorbă cîteva minute. Cum a fost? l-am întrebat. A fost bine, 598 de puncte și medalia de aur. Am realizat cele mai multe puncte, sînt mulțumit. V-ați îndoit vreodată clipă de victorie? Ca să fiu sincer, da. La 8 secunde, am trimis de două ori alături de decar. Mi-am revenit însă și n-am mai ratat nimic. Întreabare dacă a fost greu, pusă în virtutea încreierii, nu se afirmă cu nici un răspuns deși fericitul interlocutor, marcat de oboseală, nu prea înțibia la asta, am insistat, aflînd că nu, n-a fost mai greu ca altă dată. Ce vă doriți cel mai mult în acest moment? Mă bucur din tot sufletul că am cîștigat. Pentru țară, pentru antrenorul Teodor Coldea, pentru mine, pentru familia care trebuie să fi aflat vestea la această oră, căci l-am rugat pe secretarul federației Viorel Mănciu să sune la București. Cred că băiatul meu este acum în al nouălea cer. Ca să vă răspund, nu mai am putere să măninc, as vrea să dorm.

A doua zi, seara, „Sovietski sport“ a publicat, în pagina a 4-a, o amplă relatare a cîștigătorului de la Mitisci. Era publicată fotografia campionului român, cibernetician de profesie, subliniind cu cîte eforturi, „fruntea românului era plină de picături de sudoare, dar mina lui a rămas incremenită pe pistol“, și cu cîte stăpînire de sine a obținut Ion Corneliu medalia de aur.

Au urmat apoi serile de vis ale gimnasticii românești. S-a scris despre asta, din cite am aflat, abundent în presa cotidiană, nu vom insista. Este de datoria noastră însă să subliniem că școala românească de gimnastică și-a dovedit clasa excepțională, elevele soților Karoly aducînd la București șapte medalii. Cu cîteva ani în plus, cîteva kilograme în plus, Nadia noastră, zeița de la Montreal, a ră-

(Continuare în pagina 21)

■ OVIDIU IOANIȚOIA ■

Din arenă și din culise

La Jocuri asistă și „cea mai înaltă femeie din lume“, poloneza Wanda Rutkiewicz, alpinista care a escaladat nu demult Everestul. ● La șah, Anatoli Karpov n-a scăpat pînă nu a susținut, în „Tabăra internațională a tinerilor“, un simultan la 20 de mese. El a pierdut o partidă, dar faptul n-a surprins prea tare, intrucît învingătorul lui Karpov n-a fost altul decît mongolul Ganbaator, campionul mondial de juniori. ● Pe salteaua de luptă s-a petrecut o scenă unică, se pare. Cînd și-a încheiat confruntarea sa cu sovieticul Igor Konisgin, ungarul Norbert Nottny, învingător și după aceea medaliat cu aur la categoria 90 kg, s-a repezit la arbitru și i-a sărutat mina! ● Pe velodromul de la Krilatskoe, elvețianul Heinz Isler, cîștigătorul unei nesperate medalii de aur, a sărutat podeaua după ce tabela electronică i-a confirmat victoria! ● Politicoasă podea. ● Se zice că, grav accidentată în timpul unui concurs de verificare desfășurat la Minsk, gimnasta sovietică Elena Mușina, campioană mondială în 1978, e în curs de refacere după o complicată operație la coloana vertebrală. ● După înfrîngerea lui Sebastian Coe, de către Oveit în finala de 800 de m, doi bărbați se arătau din cale afară de triști la masa presei. Pe de o parte, Percy Newbald, „numele sub care tatăl lui Coe a sosit la Moscova“, pe de altă parte David Miller de la „Daily Express“, ziaristul care tocmai are în lucru

o carte despre recordmanul lumii. ● În ziua comunicării acestor rezultate, marți, 29 iulie, atleta Maricica Puică își sărbătorește cea de a 29-a aniversare. La mulți ani! ● Victoria obținută de Pascale Tringuet, campioana olimpică la floretă, cea dintîi medalie de aur pentru „cocoșul galic“, a trezit un viu interes în rîndul confrăților francezi, incît ziarul „L'Equipe“ a publicat pînă și un interviu cu bunica proaspetei laureate. „Eram sigură că Pascale va cîștiga“, a declarat bătrîna, după care și-a reluat croșetatul. ● Cursa de 10 km în care Floroiu s-a menținut printre frunții mai mult de jumătate a marcat un campion de legendă, finlandezul Lasse Viren. Obișnuit să lasă din anonim o dată la patru ani și să vină spre a intra în posesia aurului olimpic, Viren a pierdut la Moscova fără drept de apel, nerezistînd atacului declanșat de etiopianul Nirus Iftef, Viren s-a clasat abia pe locul cinci. ● Fire foarte emotivă, Valeria Roșca, componentă a echipajului nostru de dublu visle, a leșinat și după serii și după semifinale. După finale, ea și-a păstrat firea, exprimîndu-și doar bucuria pentru clasarea pe locul trei. Ce poate face o medalie dintr-o fată timidă!? ● Învingătorul de la 100 m, după o cursă socotită de specialiști mai degrabă modestă, englezul Alan Wells, a devenit al doilea sprinter britanic care își aduce judecă proba în istoria jocurilor, primul fiind Abraham în 1924. ● Scoția-

nul Wells a fost așteptat la ieșirea din stadion de o galerie gălăgioasă, din care n-au lipsit cimpoalele. ● Intre participanții la olimpiadă, 19 purtau numele de Gonzales, un francez, un columbian, 3 mexicani, 5 spanioli și 9 cubanezi, chemîndu-se așa. Mai sînt înscrși pe listele de concurs 15 Kim, 14 Singh, 13 Perez, 12 Nguyen ș.a.m.d. ● De remarcat că cu numele Ivanov, cel mai frecvent în țara gazdă, un fel de Ionescu la noi, nu erau decît 8 purtători în Satul Olimpic, 7 din ei fiind bulgari. ● Yachtingul, călăria și tirul sînt singurele discipline la care, prin regulament, femeile au dreptul de a concura alături de bărbați. La Moscova, acest lucru s-a întimplat numai pe poligon, unde 3 femei s-au clasificat în prima parte a ierarhiei la armă calibru redus. Australianca Hill, bulgăroaica Matova și belgianca Meater au tras mai bine decît Mircea Ilca! Ivone Hill numără 42 de ani, are trei copii și este directoare la o școală din Adelaide. ● Fericit de victoria obținută la talere aruncate din șant, italianul Luciano Giovanetti și-a smuls cascheta din cap, a azvirlit-o în aer și a ciuruit-o cu gloanțe! După o astfel de ispravă nu ar fi curios dacă italianului i s-ar oferi un rol într-un western!? ● Pe parcursul întrecerii de gimnastică, galeriei noastre i s-au adăugat și cîteva japonezi, membri ai Clubului Nadia Comăneci, „Asociația de respect și admirație a prietenilor perfecțiunii în gimnastică“, cum o numea unul dintre ei. Suporterii Nadiei din Țara Soarelui Răsare s-au declarat pe deplin satisfăcuți de evoluția dublei campioane olimpice.

■ CORNEL DINU ■

Flacăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, Interioare: Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Neelu Ionescu) - 1 617, 1 623; Secția politică-economică (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) - 1 623; Secția cultură-cenaclu (George Arion) - 1 619; Secția probleme sociale-cetățenești (Adrian Dohotaru) - 1 618; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoia, Emanuel Valeriu) - 1 606; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) - 1 618; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) - 1 787; Sector fotoreportaj - 1 595; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) - 1 782, 1 621, 1 744; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10 - interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor Octavian) - 17 60 10 interior 1 611; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIU - 17 60 10 interior 1 786); redactor șef - 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei“. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU